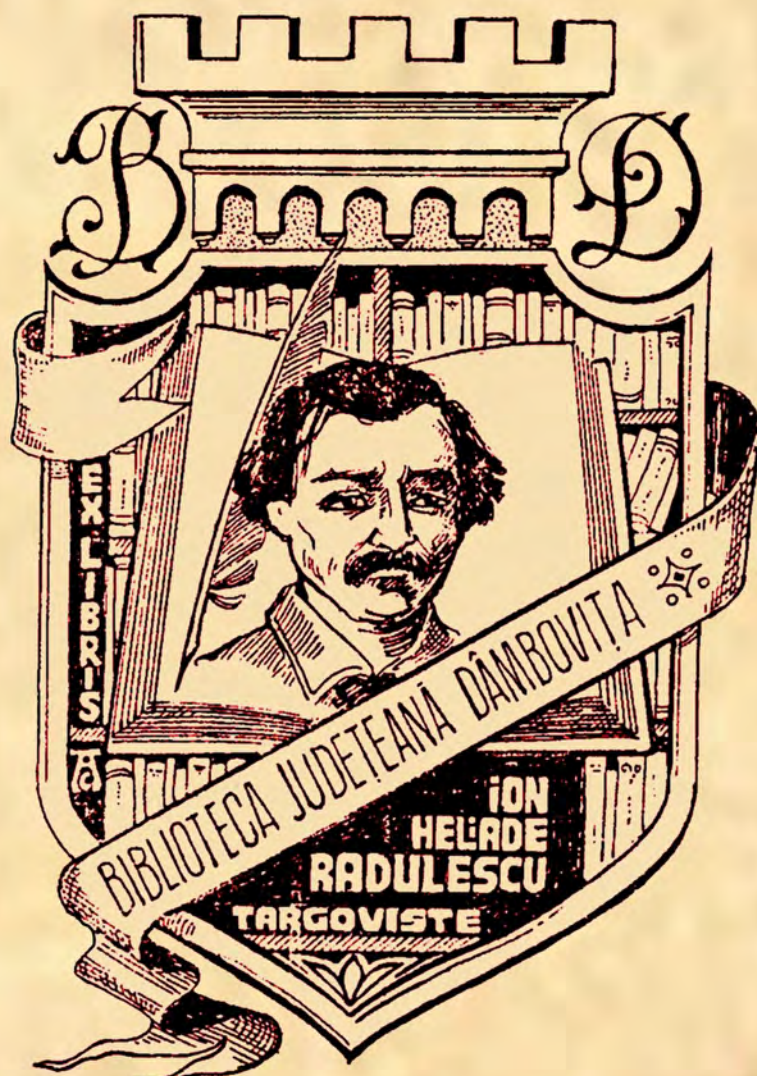

CURIER

Revistă de cultură și bibliologie

Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița
Târgoviște • An XXIX – Nr. 1 (57) 2023

CUPRINS

INTERFERENȚE CULTURALE

- Anul cultural Dimitrie Cantemir, Agnes Terezia Erich / 2
- Târgoviște, sfârșit de an, sfârșit de război (noiembrie – decembrie 1918), Alexandru V. Ștefănescu / 6
- Eficiența evaluării determină succesul învățării Erasmus+ Project no. 2020-1-RO01-KA102-078976 DISEMINARE-JOB SHADOWING, Tatiana Ghiță, Roxana Tatomir / 8
- Săptămâna limbii franceze și a Francofoniei (18-26 martie 2023) Note asupra romanului *Le Passé empiété* de Marie Cardinal, Loredana Spînu / 9

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

- Revista „Biblioteca” la ceas aniversar, Victor Petrescu / 12
- Conferința Asociației Naționale a Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România (Craiova, 11 – 14 mai 2023), Florina Rotaru, Daniela Iordache / 13
- Vânătoria de comori prin bibliotecă, Mircea Iunian Tică / 15
- Importanța cunoașterii modelelor de cercetare pentru alfabetizarea informațională, Sonia Novacov / 18

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

- Balul Bibliotecarului ediția I, Doicești – 22 aprilie 2023, Gabriela Cristea, Vlăduț Andreescu / 20
- Maratonul tradițiilor dâmbovițene... continuă!, Claudia Chebac, Raluca Rusu / 21
- Maratonul tinerilor scriitori, Alina Cojanu, Liliana Nedelcu / 22
- De ce Verde la Școala Altfel în bibliotecă?, Florina Rotaru, Raluca Rusu / 23
- Gura-Foii – Povești scrise și nescrise, Mariana Lixândroiu / 24
- Cititul electronic vs cititul clasic, Denisa Bodi / 25
- „Hristos împărtășit copiilor”. Parteneriat Biblioteca Comunală Dobra – Biserica Sf. Împărați Constantin și Elena, Dobra, Alina Georgescu / 26
- Biblioteca Comunală „Dragomir Iorgulescu” Văleni-Dâmbovița, promoare a tradițiilor locale, Aurora Oprescu / 27

PATRIMONIU

- Iancu Văcărescu. În slujba redeșteptării naționale, Victor Petrescu / 28
- Ionel Fernic, Cornel Mărculescu / 29
- Intelectualii și iubirea de țară în anii participării României la Primul Război Mondial (1916-1918), Marian Curculescu / 34
- Portrete ale Unirii în pictura românească. Reprezentări cunoscute ale celor trei personalități istorice care au înfăptuit unirea românilor, Monica Tică / 40

REMEMBER

- Ioan Al. Brătescu-Voinești și noi, cei de azi, Ion Gavrilă / 43

TABLETĂ DE SCRITOR

- Aurelian Trandafir (1938-1999), Victor Petrescu / 46
- George Geacăr (1953-2015), Victor Petrescu / 47

TINERE CONDEIE

- Omul călător prin timp, Delia Băltănescu / 49
- Cuprins de gânduri, Kalomira Popa / 49
- Fragment din lucrarea „Povestea Dorințelor”, Ioana-Alina Ristea / 50
- Fragment din lucrarea „Gândac – din firul croit al vieții”, Andrei I. Iosif / 51
- „Dezhumare/ Îmbălsămare”, Alexandra-Cristina Vișan / 52

- **Notă:** Autorii își asumă cele prezentate în cadrul articolelor din punctul de vedere al resurselor bibliografice consultate

INTERFERENȚE CULTURALE

Anul cultural Dimitrie Cantemir

Anul acesta a fost declarat în România Anul cultural Dimitrie Cantemir, avându-se în vedere că au trecut 350 de ani de la naștere, respectiv 300 de ani de la moartea celui mai cunoscut enciclopedist al culturii românești. Opera cărturarului moldovean a contribuit la o extraordinară dezvoltare culturală însemnând și începutul teoretizării unor noi idei în literatură, istorie și filosofie. Lucrările sale au fost apreciate de personalități contemporane timpului său din țări europene cu o cultură avansată, fapt pentru care recunoașterea internațională i-a venit încă din timpul vieții prin alegerea sa ca membru al Academiei din Berlin. Având reale calități de analiză și sinteză a evenimentelor, precum și dorința de a verifica orice informație la care făcea referire, toate acestea au condus la realizarea unei opere impresionante. În lucrarea de față dorim să punctăm principalele sale contribuții la edificarea culturală a neamului românesc, subliniind inițiativele novatoare ale principalelor sale scrieri.

Creator al unei opere demne de remarcat, Dimitrie Cantemir deschide seria personalităților enciclopedice din cultura română. Antropolog, istoric, scriitor, lingvist, orientalist, filosof, geograf, om politic etc., Cantemir este unul dintre cei mai importanți învățați ai neamului românesc, bucurându-se încă din timpul vieții de o faimă demnă de invidiat în mediile răsăritene și în cele apusene. Fiu de domnitor, și-a petrecut adolescența la Constantinopol, fiind garant al tatălui său, pe care l-a moștenit după moartea sa. A primit o educație aleasă iar faptul că a trăit o bună perioadă de timp în afara locurilor natale l-a pus în ipostaza de a cunoaște oameni, locuri și de a împărtăși idei dintre cele mai diferite, care i-au deschis orizontul spiritual. A trăit mulți ani la

Constantinopol, în calitate de capuchehaie (ambasador al domnitorului Moldovei), studiind la Academia Patriarhiei Ortodoxe, unde a intrat în contact cu învățații timpului și cu ambasadorii țărilor occidentale. Încă de mic a fost atras de lucrurile adânci, de cunoaștere și de nou, studiind filozofia, latina și greaca, citind cărți religioase și folclorice, având contact cu lucrările cronicarilor munteni sau moldoveni de la care aflase tot ce se putea ști despre țara sa. A fost fascinat de istoria Imperiului otoman, de cultura diversă a turcilor, învățând, cu acest prilej, limbile turcă, persană și arabă. A iubit Moldova, al cărei domnitor a fost în două rânduri, martie 1693-aprilie 1693 și 1710-1711, dorind eliberarea pământului moldovenesc de sub ocuparea turcească. Neculce îl descria în *Letopisețul Țării Moldovei* ca fiind „...nerăbdătoriu și mînios, zlobiv la beție, și-i ieșisă numele de om rău. Iar acum, viind cu domnia, nu știu să-ș piardă numele cel rău: au doar mai la vîrstă venisă, au doar chivernisă viața lui, unde nu era pace? Că așe să arăta de bun și de blînd! Tuturor ușe deschisă și nemăreț, de vorovie cu toți copiii...Era om învățat. Numai la giudecăți nu pre pute lua sama bine, poate-fi trăind mult la Țarigrad în străinătate. Lăcomie nu ave mare, lucrurile lui poftie să fie lăudate”.¹ Se stabilește, la un moment dat, în Rusia unde își va continua opera, fiind ferm convins că adevărul trebuie să învingă și în ceea ce privește istoria neamului, în special, istoria neamului românesc.

Viața lui Dimitrie Cantemir nu poate fi prezentată ca o simplă biografie, fiind prea bogată și prea plină de împrejurări politice de o mare însemnătate istorică pentru a putea fi detaliată așa cum se cuvine.² După cum deja am subliniat, a primit o educație bună chiar din țară,

Sursa: *Demetrius Kantemir* *ehemaligen Fürsten in der Moldau, historisch-geographisch und politische Beschreibung der Moldau, nebst dem Leben des Verfassers und eine Landcharte. Frankfurt und Leipzig, 1771*

tatăl său dorind să-i ofere toată știința lumii astfel că l-a încredințat călugărului Ieremia Cacavela de la care a primit lecții de filosofie și literatură, dar și cunoștințe de limbă greacă și latină.³ Trimis la Constantinopol ca garant, deprinde limba turcească, persană și arabă, învață obiceiurile, istoria, literatura și muzica turcească dar urmează și cursurile celebrei Academii de la Patriarhia Ortodoxă din Fanar, unde învață greaca veche și latina. Dimitrie trăia printre literații turci și printre ambasadorii creștini, era prieten cu oameni intelectuali de la care are multe de învățat. Străinii spuneau despre sine că este un tânăr cu maniere alese, cu o conversație foarte plăcută, pe care o purta cu deosebită ușurință în limba latină. De asemenea, Cantemir este descris drept un tânăr plăcut care se impunea prin frumusețea trăsăturilor sale.

Opera cărturarului moldovean a însemnat o extraordinară dezvoltare culturală pentru acele vremuri, dar și începutul unor noi teorii și idei, care au îmbogățit valorile secolelor ce urmau să vină. Lucrările sale au fost recunoscute și apreciate de personalități contemporane din țări europene care aveau o cultură cât se poate de dezvoltată. Personalitate armonioasă, om al Renașterii, punte între vechea și moderna literatură cronicărescă, filozof și fizician, Dimitrie Cantemir este printre puținele figuri de intelectuali autohtoni care au reușit să primească recunoaștere internațională în timpul vieții prin alegerea ca membru al Academiei de Știință din Berlin, pe diploma sa scriind „filozof între regi, dar și rege între filozofi”. La cererea acestei instituții va redacta *Descriptio Moldaviae*, care cuprinde informații clare și precise despre Moldova. În nici o altă lucrare de-a sa nu apare atât de puternic conturată personalitatea lui Dimitrie Cantemir ca în această monografie. Inițial, lucrarea trebuia să aibă caracter geografic și să ofere informații clare și precise cu privire la Valahia și Moldova. Harta Moldovei⁴ prezentă în lucrare fost cartografiată pe când Cantemir era în Rusia. O atenție deosebită este acordată descrierii obiceiurilor. Astfel, căsătoria era ghidată de legile bisericesti, inițiativa aparținând flăcăilor, fiind considerată o rușine atunci când fecioara cerea bărbatul. Atunci când un flăcău plăcea o fată, acesta trimitea la părinții ei pețitori. Când părinții fetei își

dădeau acordul cu privire la căsătorie, pețitorii împreună cu rudele mirelui se duceau în casa fetei. Ritualul prin care părinții dădeau fata spre cununie era unul străvechi și încărcat de emoție.⁵ La fel ca nunta, și înmormântarea în neamul moldovenesc se desfășura după legile bisericii răsăritene. Trupul defunctului era spălat cu apă caldă și era îmbrăcat cu cele mai bune haine pe care le-a avut. Se aștepta până în a treia zi de la data morții, astfel încât să fie eliminată orice suspiciune de moarte clinică. Abia în a treia zi vecinii se adunau pentru a conduce mortul pe ultimul drum. După slujba de înmormântare, trupul celui fără de suflare este îngropat în curtea

Sursa: *Integrala manuscriselor Cantemir. Vol. VII. Istoria ieroglifică: manuscris facsimil inedit.*

bisericii. Doliul este diferit în funcție de persoana celui decedat. Dacă defunctul era un țăran, feciorii lui aveau obligația de a umbla cu capul descoperit timp de șase luni, indiferent de anotimp, și de a-și lăsa părul și barba să crească. Boierii făceau același lucru, însă vreme de doar patruzeci de zile.⁶ Legat de credință, Cantemir subliniază faptul că moldovenii nu recunosc iadul, dar consideră că păcatele mici le pot fi iertate și după moarte prin intermediul rugăciunilor bisericii și cu ajutorul pomenilor. În afară de miercuri și vineri, postesc de patru ori pe an, iar în postul cel mare de patruzeci de zile și postul închinat Sfintei Fecioare nu mănâncă nici măcar pește.⁷ Printre alte

obiceiuri descrise un loc aparte îl consacră horei și călușului, dans „cu eres”, cu ajutorul căruia pot fi vindecați bolnavii. Despre iele afirmă că acestea îndrăgesc feciorii cei tineri și frumoși dar că adesea dragostea li se schimbă în ură și-iucid prin felurite boli.

Un capitol interesant este cel intitulat *Despre năravurile moldovenilor*, care a suscitat numeroase luări de poziție deoarece moldovenii sunt descriși în culori nu tocmai plăcute. Ca și cum ar fi intuit reacțiile care urmau să apară, Cantemir se justifică și consideră că moldovenilor „le va fi mai folositor dacă le vom arăta limpede în față cusururile care-i slujesc, decât dacă i-am înșela cu lingușiri blajine și cu dezvinovățiri dibace”, subliniind că „în năravurile moldovenilor, în afară de credința cea adevărată și ospetea nu găsim prea lesne ceva ce am putea lăuda.”⁸ Astfel, aceștia sunt trufași și semeți, puși pe gălceavă, ceea ce au în suflet le stă și pe buze și nu pun mare preț pe învățătură. Fataliști

din fire, merg la război cu nepăsare, fiind convinși că Dumnezeu hotărăște ziua morții.

Cantemir poate fi numit și primul nostru dialectolog, acesta observând diferențele dintre graiurile limbii române și faptul că vorbirea muntenilor „este ceva mai aspră” decât a moldovenilor. Cât despre slavonă, o numește „barbară”, necunoscută mării majorități a oamenilor, chiar și preoții neînțelegând ceea ce predică în biserică. Punând mare preț pe educație, laudă inițiativele lui Vasile Lupu și Șerban Cantacuzino care înființaseră școli grecești și tipografii, dar și pe Miron Costin, pe care îl consideră „cel mai bun cronicar pe care l-au avut moldovenii”.

O altă lucrare importantă a lui Dimitrie Cantemir este *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea*. Aceste două personaje corespund Trupului și Sufletului sau Macrocosmului și Microcosmului. Identitatea *Lume-Trup-Macrocosm* și *Înțelept-Suflet-Microcosm* este afirmată de autor în cuprinsul cărții, dar și în titlu.⁹ Deși confruntă două concepții de viață total opuse, *Divanul* este un document care aparține perioadei laicizării gândirii sud-est-europene.¹⁰ Pornind de la ideea că lumea este creația divină, conversația dintre *Lume* și *Înțelept* este una violentă încă de la primele replici. *Lumea* este acuzată de către *Înțelept* că este amăgitoare și trădătoare, darurile pe care ea le oferă, bogăție, demnitate și frumusețe, fiind trecătoare. *Lumea* ripostează și aduce în discuție fericirea emanată de către om după ce beneficiază

de ceea ce ea oferă. Teoria corespondenței dintre macrocosm și microcosm interpretează lumea ca instrument al virtuții care asigură ființei umane viața veșnică iar bogăția, frumusețea iluzorie a lumii, îmbuibarea și desfrânarea se numără printre principalele primejdii pe care omul ar trebui să le evite. *Lumea* poate fi înțeleasă drept închisoarea omului, lipsită de fericire și de lumină, forțându-l astfel să ajungă la concluzia că singura soluție este îndepărtarea de lume. Dacă ar fi să ne raportăm la o lucrare similară din literatura universală, aceasta ar fi *Oglinda lumii* a lui Filip Solitarul. Diferența dintre cele două opere stă în concluziile lor: *Oglinda lumii* consideră că disprețuirea vieții și a lumii este ascetismul firesc, în timp ce Dimitrie Cantemir consideră că lupta împotriva vieții se desfășoară cât omul

este în viață, nu după moarte. Concluzia la care ajunge este aceea că cititorul care-i va citi cartea „și de cea trecătoare și de cea viitoare viață să va folosi.”

Dovada maturizării depline a cărturarului Dimitrie Cantemir este reprezentată de *Istoria ieroglifică*, considerat primul roman alegoric din literatura românească, alegoric, un pamflet politic în care împrumută un procedeu literar modern, așezând partea de mijloc la început și începutul la mijloc.

Romanul dezvăluie și prezintă pentru prima dată clasele și categoriile sociale ale societății românești din acea vreme, oferind și caracterizarea lor, sub formă de pamflet.¹¹ Portretele realizate de autor aparțin unor personaje importante ale vieții politice din

vremea respectivă, doar că subiectivismul său face să exagereze calitățile celor apropiați lui și să accentueze trăsăturile negative ale dușmanilor săi. Tema centrală a acestei opere o constituie viața politică cu personajele sale, întruchipate în animale. Cititorul este lămurit abia după ce citește cheia de la sfârșitul cărții asupra identității acestora.¹² Critica pe care Cantemir o expune nu cuprinde numai atacuri personale vehemente, ci și atacuri generale sau adresate superiorilor societății românești de atunci. Imaginea „teatrului” lumii ne este dezvăluită prin intermediul personajelor care sunt puse să-și dezvăluie adevăratul caracter în fața publicului cititor. Putem

considera că această operă este și o satiră socială și politică, una dintre cele mai pătrunzătoare din literatura noastră veche. În mare majoritate, boierii din Moldova erau asemănați unor fiare care se bucurau de vărsarea de sânge nevinovat, iar boierii munteni erau considerați păsări de pradă.¹³ *Istoria ieroglifică* este originală prin modalitatea aleasă de prezentare a unor evenimente istorice văzute din perspectiva autorului care a fost implicat în acestea.

Scrierea care l-a consacrat pe Dimitrie Cantemir drept un istoric faimos în Europa este *Istoria imperiului otoman*, operă redactată în același timp cu *Descrierea Moldovei*, dar terminată în anul 1716. Aceasta a fost considerată multă vreme documentul cu autoritate științifică referitor

Sursa: *Integrala manuscriselor Cantemir. Vol. IV. Incrementorum et decrementorum Aulae Othmannicae: manuscris facsimil inedit.*

la istoria turcilor. Faptul că și-a petrecut mulți ani la Constantinopol a făcut să participe la toate evenimentele politice de la acea vreme. O atenție deosebită este acordată descrierii instituțiilor otomane, monumente și școli, dar și organizației politice a turcilor.¹⁴ Lucrarea este atent completată cu note de subsol lămuritoare asupra multor aspecte prezentate în text, mai ales acelea referitoare la istoria românilor. Prima mențiune e prilejuită de povestirea domniei lui Murad I și a bătăliei de la Kosovo (1389) la care au participat, ca aliați ai creștinilor, și detașamente din Țara Românească. Pe câmpul de luptă creștinii au fost învinși iar Murad a pierit de mâna unui ostaș sârb. În această lucrare apare pentru prima dată cuvântul România atunci când îl prezintă pe Șerban Cantacuzino ca „prinț al României”. Prin intermediul acestei lucrări Cantemir a dat de veste Europei civilizate că marele Imperiu otoman, recunoscut pentru cuceririle sale, se afla la începutul declinului, dezvoltându-le și tacticile de luptă, astfel încât să devină vulnerabili în fața adversarului.¹⁵

Prin această istorie Cantemir se dovedește a fi un demn continuator al lui Grigore Ureche care dorea ca istoria neamului românesc să fie scrisă în limba lui, dar și a lui Miron Costin care compara cartea cu o oglindă în care cititorul trebuie să privească pentru a ști care-i sunt rădăcinile. De aceea sfătuiește și el pe cei aparținând neamului moldovenesc să privească în această carte ca într-o oglindă curată pentru a-și vedea chipul, bătrânețile și cinstea neamului.¹⁶ Hronicul este o lucrare erudită care cuprinde o listă bibliografică de nu mai puțin de 150 de nume de autori și titluri și care face o sinteză asupra istoriei românilor. Obiectivitatea autorului este subliniată de către acesta ori de câte ori are ocazia, afirmând adeseori că „prieten îmi iaste Platon, prieten îmi iaste Socrate, iară decât cuvântul, mai prietenă adevărul.”

Concluzii

Dimitrie Cantemir rămâne reprezentantul cel mai de seamă al enciclopedismului românesc, opera acestuia oferindu-i acest statut binemeritat. Petre P. Panaitescu a fost printre primii care au înscris creația cantemiresciană în umanismul renascentist: admirația pentru artă, conceptul de civilizație și valoarea pe care civilizația o are, dar și atracția pentru limbile clasice, adăugând: „întreaga operă a lui Dimitrie Cantemir este străbătută de un spirit umanist”.¹⁷ George Călinescu, la rândul său, l-a comparat pe Dimitrie Cantemir cu oamenii Renașterii: „Voievod luminat, ambițios și blazat, om de lume și ascet de bibliotecă, intrigant și

solidar, mândru de oameni și mizantrop, iubitor de Moldova lui, după care tânjește, și aventurier, cântăreț în tambură țarigrădean, academician berlinez, prinț rus, cronicar român, cunoscător al tuturor plăcerilor pe care le poate da lumea, Dimitrie Cantemir este Lorenzo de' Medici al nostru”.¹⁸

Istoric și om politic animat de idei avansate, adesea surprinzător de noi pentru vremea sa, literat și enciclopedist de prestigiu, Cantemir a fost și rămâne un reper pentru istoria culturală universală și națională.

NOTE

1. Ion Neculce. *Letopisețul Țării Moldovei*. București: Editura Litera, 2001, p. 192-193;

2. I. Minea. *Despre Dimitrie Cantemir: omul, scriitorul, domnitorul*. Iași: Editura Viața românească, 1926;

3. G. Călinescu. *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. Onești: Editura ARISTARC, 1998, p. 40;

4. Bogdan Crețu. *Dimitrie Cantemir Perspective interdisciplinare*. Iași: Editura Institutul european, 2012, p. 146;

5. *Ibidem*, pp. 210-211;

6. *Ibidem*, pp. 215-216;

7. *Ibidem*, pp. 220-221;

8. Dimitrie Cantemir. *Descrierea Moldovei*. București: Editura Librăriei Leon Alcalay, 1909, p. 95;

9. Dan Bădărău. *Filozofia lui Dimitrie Cantemir*. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964, p. 294;

10. Dimitrie Cantemir. *Divanul*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Virgil Căndea. București: Editura pentru literatură, 1969, pp. 11-12;

11. *Ibidem*, p. 27;

12. Al. Rosetti. *Istoria literaturii române*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1970, pp. 566-567;

13. *Ibidem*, pp. 567-568;

14. Al. Rosetti. *Istoria literaturii române*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1970, pp. 574-575;

15. *Ibidem*;

16. Dimitrie Cantemir. *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*. București: Editura Albatros, 2003, p. 178;

17. P.P. Panaitescu. *Dimitrie Cantemir. Viața și opera*. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958, p. 638, apud Petru Vaida. *Dimitrie Cantemir și umanismul*. București: Editura Minerva, 1972, p. 21;

18. G. Călinescu. *Istoria literaturii române*. București, 1941, p. 41, apud Petru Vaida. *Dimitrie Cantemir și umanismul*. București: Editura Minerva, 1972, p. 47.

Prof. univ. dr. Agnes Terezia Erich

Târgoviște, sfârșit de an, sfârșit de război (noiembrie – decembrie 1918)

După aproape doi ani în care suportaseră rigorile războiului și crunta exploatare a ocupantului, târgoviștenii încep să întrevadă mult așteptata eliberare.

Sub impactul loviturilor puternice primite în vest, Orient și Balcani, mașina de război a Puterilor Centrale se dezmembrează. Pentru a preîntâmpina posibilele activități ostile, înainte de evacuarea Târgoviștei, germanii au închis în localul primăriei toate notabilitățile orașului.

La 24 XI/6 XI 1918 a avut loc demisia guvernului Marghiloman, iar guvernul prezidat de generalul Constantin Coandă a permis României să-și schimbe statutul internațional. Prin decret regal, toate actele guvernului Marghiloman și ale parlamentului ales în condițiile de ocupare a țării, au fost anulate. Decretul viza tratatul semnat cu Puterile Centrale la Buftea-București. Pe 27 XI/9 XI 1918 guvernul Coandă a procedat la mobilizarea armatei române și a dat un ultimatum comandamentului german, ca în termen de 24 de ore, începând cu 10 noiembrie, să părăsească întregul teritoriu al României. Peste două zile Germania a semnat armistițiul de la Compiègne, fapt ce a reprezentat încetarea ostilităților. Tot acum, trupele franceze din Corpul expediționar comandat de generalul Franchet d'Esperey au forțat Dunărea pe la Giurgiu, armata germană continuându-și retragerea.¹

Din documentele de arhivă reiese că retragerea trupelor germane din Târgoviște s-a desfășurat la 2 noiembrie 1918, când au incendiat clădirile Arsenalului, foc stins prin intervenția promptă a orășenilor, prilej cu care s-a desființat și lagărul de prizonieri români existent acolo. Aceste precizări privitoare la părăsirea orașului de către armata germană, sunt susținute și de o însemnare făcută de preotul Ioan Constantinescu că „plecase”, în ziua de I XI/14 XI. Părăsirea orașului a avut loc în cursul nopții, orășenii fiind impresionați de faptul că retragerea s-a făcut fără zgomot și fără să atragă atenția, „germanii ridicându-se...ca praful înaintea vântului”. Începând cu 10 și 11 noiembrie, armata germană a început retragerea din România ocupată. Ultimele detașamente germane au trecut Munții Carpați la 1 decembrie 1918.²

În urma retragerii germane, guvernul Coandă a reintrodus administrația românească în fostul teritoriu ocupat, a organizat acțiunea de revenire a autorităților centrale de la Iași la București, iar la 3/16 noiembrie a publicat decretul-lege pentru reforma electorală. Unități ale armatei române au început să înainteze în Muntenia, Dobrogea și Transilvania. La 12 noiembrie comandantul Regimentului III Dâmbovița nr. 22, aflat atunci în Moldova, se deplasa cu drapelul și garda la București pentru a fi prezent la manifestările legate de intrarea regelui Ferdinand în București. Rapiditatea cu care s-au desfășurat evenimentele a surprins pe mulți politicieni și o mare parte dintre târgovișteni. Aceștia au urmărit cu atenție și interes știrile ce veneau din Transilvania, Bucovina și Moldova, care anunțau transformările pe care le dorea neamul românesc, efortul și dorința arzătoare pentru înfăptuirea României Mari. Apelurile Marelui Sfat Național din Transilvania din 5/18 noiembrie (Către popoarele lumii) și din 7/20 noiembrie privind convocarea la 18 noiembrie-1 decembrie a Marii Adunări Naționale la Alba Iulia, hotărârile istorice ale Consiliului Național Român din Bucovina cu privire la unirea Bucovinei cu România (15/28 noiembrie 1918), au fost primite cu satisfacție, fiind mult comentate de târgovișteni.

Reîntoarcerea regelui, a administrației românești la București și a noului guvern liberal condus de Ionel Brătianu a avut loc la sfârșitul lunii noiembrie (18 noiembrie/1 decembrie), dar evenimentul care a concentrat cea mai mare atenție a fost, cu siguranță, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care urma să adopte o hotărâre istorică.

Din însărcinarea Consiliului Național Român Central, Vasile Goldiș a citit textul rezoluției de unire a Transilvaniei cu România. Cuvintele sale, care anunțau că: „Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie - 1 decembrie 1918, decretează unirea acestor români și a teritoriilor locuite de dânșii cu România”, au fost primite cu un entuziasm deosebit la Târgoviște. Pentru a întâmpina așa cum se cuvine această hotărâre istorică, din

inițiativa Primăriei, s-a oficiat la Biserica Curtea Domnească din Târgoviște, catedrala orașului, „un Te Deum pentru sărbătorirea întregirii neamului”. Primarul a dispus a se face „publicație imediat ca tot poporul...să cunoască...și să asiste la ceremonie”. Slujba s-a desfășurat la orele 10,30 în prezența primarului și a „întregului personal al primăriei”. Totodată, s-au luat măsuri pentru a se face cunoscută întregului oraș această sărbătorire și s-a făcut apel la „cetățeni ca să asiste în număr cât mai mare”. Un rol important în acest sens l-au avut ziarele locale care relatau cele petrecute. Astfel, gazeta „Țăranul” din 25 decembrie 1918 sublinia că „neamul nostru s-a mărit și unit într-o singură țară mare, de la Tisa până la Nistru, Dunăre și Mare”.³ Apărut la 20 decembrie 1918, un alt periodic, cu numele simbolic „Lumea nouă”, sublinia: „fraților, ziua cea mare a neamului nostru a sosit, bucurați-vă și vă veseliți, îmbrăcați în haine de sărbătoare și cu inima curată și voie bună prindeți-vă în hora cea mare, hora neamului românesc. Dumnezeu a voit ca în anul acesta, odată cu Nașterea Domnului, să sărbătorim și renașterea neamului nostru. Doamne, mari și minunate sunt lucrările mâinilor tale! Căci numai puterea ta ne-a întărit și numai credința în tine ne-a ridicat până la înălțimea ce am atins. Și iată, minune mare! Dintr-o țară mică ca a noastră, dar cu un popor plin de credință și virtute, ai făurit o țară mare și frumoasă, și-ai adunat sub cutele stindardului românesc pe toți fiii acestui neam”.⁴

Ziaristul se întreabă în continuare: „Unde sunteți popoare puternice, unde sunteți împărați mândri și îngâmfăți? V-ați prăvălit din vârful piramidei în prăpastie și foc...și nimeni nu poate prevedea, cum și când va stinge focul. Și în mijlocul acestui foc Dumnezeuiesc ce v-a cuprins, noi unind munca, credința și vitejia noastră cu aspirațiunile și roadele muncii generațiunilor din trecut, avem fericirea să luăm parte la sărbătorirea cea mare a neamului, care încoronează idealul la care pretinde o națiune”.⁵

Primele mișcări ale târgoviștenilor în contextul nou al României Mari pe care le aflăm, se referă la activitatea Regimentului III Dâmbovița Nr. 22. După ce fusese prezent la primirea regelui în București, când acesta a fost întâmpinat de generalul Eremia Grigorescu, care i-a înmănat „cartea de mareșal al României”, o companie a Regimentului s-a imbarcat la Crasna, cu destinația Sibiu. Un alt detașament de 30 de oameni urma să se deplaseze la Chișinău, pentru a completa unitățile de acolo. La 20 decembrie patru ofițeri însoțiți de alți subofițeri din regiment au primit misiunea de a coordona activitatea fabricilor din București. Peste trei zile, conform ordinului Marelui Cartier General, un ofițer însoțit de subofițeri s-a deplasat la Târgoviște pentru a menține ordinea în gara orașului și la minele din Doicești.⁶

Trecerea României de la statutul de țară ocupată la cel de stat suveran fiind realizată,

guvernul Coandă a demisionat și a urmat guvernul condus de Ion I. C. Brătianu (29 noiembrie/12 decembrie 1918).

La Târgoviște, primele măsuri energice cunoscute sunt legate de noua administrație. Întors de curând din Moldova, C. D. Dimitriu, fost prefect al județului Dâmbovița și fost secretar general al Ministerului de Interne, „s-a întrunit cu membrii partidului în saloanele clubului liberal” și au desemnat ca prefect pe Polizu C. Dragomirescu și ca președinte al comisiei interimare a orașului Târgoviște, pe Mihail Porojan, care s-au concentrat asupra rezolvării gravelor probleme ale comunității târgoviștene. S-au constatat mari și importante lipsuri în oraș unde nu se mai găseau lemne, sare, zahăr și multe altele. Una din primele măsuri luate de primarul Mihail Porojan a fost de a procura „de urgență lemne pentru populația orașului” și de a trimite un delegat pentru a aduce „10 000 de kilograme de zahăr de la Chitila”, Polizu C. Dragomirescu intervenind pentru „aprovizionarea cu pește a orașului” de la pescăriile statului. Pe 24 decembrie s-a hotărât „să se distribuie săraților banii ce s-au colectat de la acțiunile caritabile”.⁷

Trezit brusc din lunga noapte a ocupației, orașul înainta cu pași repezi spre noua epocă, epoca României Mari.

NOTE

1. Keith Hitchins, *România (1866 - 1947)*, București, Editura Humanitas, 1998, p.125;
2. Pentru detalii privind ocupația germană în Târgoviște v. Mihai Oproiu, Alexandru V. Ștefănescu, *Târgoviștea sub ocupația germană (1916 - 1918)*, Târgoviște, Editura Transversal, 2006;
3. *Țăranul*, an I, nr. 1 din 25 dec. 1918;
4. *Lumea nouă*, an I, nr. 1 din 23 dec. 1918;
5. Ibidem;
6. *Istoricul Regimentului III Dâmbovița, nr. 22*, Târgoviște, 1930;
7. Direcția Județeană a Arhivelor Statului Dâmbovița, *Primăria orașului Târgoviște*, dosar 1/1918.

Prof. dr. Alexandru V. Ștefănescu

Eficiența evaluării determină succesul învățării Erasmus+ Project no. 2020-1-RO01-KA102-078976 DISEMINARE-JOB SHADOWING

În perioada 22-28 mai 2022, șase cadre didactice și paisprezece elevi din cadrul Colegiului Național Pedagogic „Constantin Cantacuzino” au participat la activități de tipul „Job shadowing”, în cadrul proiectului Erasmus+ Project no. 2020-1-RO01-KA102-078976, „Eficiența evaluării determină succesul învățării”. Activitățile s-au desfășurat în Salamanca, Spania, cu partener oficial organizația TELLUS- SPANIA, iar cadrele didactice participante au fost: prof. Ghiță Tatiana, prof. Tănase Roxana și profesorii pentru învățământ primar Tatomir Roxana, Bejinaru Claudia, Călin Gabriela, Șerban Diana.

Obiectivul general al proiectului a vizat îmbunătățirea calității educației și formării profesionale oferite de instituție atât pentru dezvoltarea competențelor de evaluare ale cadrelor didactice și ale elevilor de la profilul pedagogic, specializarea învățător - educatoare, cât și pentru îmbunătățirea rezultatelor la examenele de certificare a competențelor profesionale și la concursul de titularizare. Cei șase profesori și elevii participanți au vizitat mai multe instituții, unde au observat modul în care colegii spanioli realizează evaluarea procesului

didactic și au preluat modalități de optimizare a predării-învățării ca urmare a evaluării.

La Colegiul „Amor de Dios”, au participat la o sesiune de informare și documentare despre modul în care sunt evaluați elevii la fiecare ciclu de școlarizare, au asistat la lecții demonstrative, au primit informații relevante despre sistemul de notare și au completat jurnale de reflecții și fișe de observare, pentru a identifica metode și tehnici adaptabile în specificul profilului pedagogic.

Centrul pentru persoane cu dizabilități „Insolamis” a oferit posibilitatea de a participa la activități, de a observa modalitățile de evaluare și monitorizare a progresului persoanelor cuprinse în această instituție. Vizita a reprezentat ocazia unor discuții libere cu personalul din instituție, cadre didactice sau

auxiliare, referitoare la instrumente de sprijin și activități adaptate la specificul celor cu care se lucrează, pentru tratarea individualizată și integrarea în viața socială, indiferent de vârsta fizică.

Asociația „ECI FORMATION” a organizat, pentru grupul aflat în mobilitate, sesiuni de instruire despre modalitatea de organizare a sistemului de învățământ din Spania, condițiile necesare pentru accesarea cursurilor puse la dispoziție, precum și evaluarea cursanților pentru obținerea certificatelor. La revenirea în țară, diseminarea s-a realizat prin articole în reviste de specialitate, prin prezentarea vizitei și a unor metode de evaluare la ședințe ale Consiliului unității sau la Consfătuiri ale cadrelor didactice (învățământ primar, limba și literatura română), precum și prin discuții formale sau informale cu elevii, la clasele din încadrare. Atât elevii, cât și profesorii au realizat documente de proiectare în care au valorificat experiența de învățare, proiecte didactice și secvențe de evaluare, care pot constitui un suport de învățare în beneficiul celor de la specializarea învățător-educatoare.

De asemenea, participanții au organizat ateliere de lucru, în grupuri mixte, profesori și elevi, pentru realizarea și prezentarea unor metode de evaluare adaptate la competențele specifice și activitățile din programele de la învățământul primar. Elevii au fost puși astfel în situații concrete de predare și de evaluare, au dezvoltat abilități de comunicare cu public de specialitate, au utilizat mijloace de învățământ moderne și au accesibilizat conținuturi și concepte de metodică sau de didactică, pentru progresul personal sau pentru informarea colegilor. Profesorii au interacționat eficient și au putut evalua produsele intelectuale cu o scară de notare din sistemul spaniol, pentru dezvoltarea competențelor, dar și pentru nivelul atitudinal, al abilităților și al valorilor. Prin oportunitatea oferită elevilor și profesorilor de a cunoaște alte sisteme educaționale și culturale și de a crea produse curriculare moderne, prin toate stagiile de formare, proiectul 2020-1-RO01-KA102-078976 a dat șansa dezvoltării profesionale pentru toți cantacuzinii târgovișteni și s-a demonstrat că *Eficiența evaluării determină succesul învățării*.

NOTĂ

Conținutul prezentului material reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorilor, iar Agenția Națională și Comisia Europeană nu sunt responsabile pentru modul în care conținutul informației va fi folosit.

*Prof. Tatiana Ghiță, Prof. Roxana Tatomir
Colegiul Național Pedagogic
„Constantin Cantacuzino” din Târgoviște*

Săptămâna limbii franceze și a francofoniei (18-26 martie 2023) Note asupra romanului *Le Passé empiété* de Marie Cardinal

În 20 martie, în fiecare an, este celebrată Ziua Internațională a Francofoniei având ca misiune promovarea limbii franceze în lume. În jurul acestei date se desfășoară Săptămâna limbii franceze și a Francofoniei, ajunsă la cea de-a 28-a ediție (18-26 martie 2023). Tema aleasă pentru anul 2023, „À tous le temps”, propune o reflecție asupra raportului nostru cu timpul și o explorare a diferitelor semnificații ale acestui cuvânt și ale expresiilor sale.

În cursul secolelor, raportul omului cu timpul a suferit mutații considerabile. Interpretărilor științifice ale timpului, filosoful francez Henri Bergson le-a opus timpul conștiinței în care prezentul și trecutul nu sunt separate. În viziunea psihanalitică a lui Freud, trecutul, prezentul și viitorul coexistă în inconștient, neexistând succesiune cronologică. Teoriile psihanalitice au avut influență în literatură, scriitorii dorind să exprime ce se află atât în conștientul cât și în inconștientul personajelor lor.

Plecând de la tema timpului aleasă pentru cea de-a 28-a ediție a Săptămânii limbii franceze și a Francofoniei, prezentul articol cuprinde câteva considerații asupra romanului *Le Passé empiété* al scriitoarei francofone Marie Cardinal.

Născută în Alger, Marie Cardinal a trăit mulți ani în Franța dar și în Canada. Licențiată în filosofie la Paris, a fost profesoară de filosofie și jurnalistă. Este autoarea mai multor romane de succes dintre care reținem *La Clé sur la porte* (1972), *Les Mots pour le dire* (1975). În *Les Mots pour le dire*, scriitoarea evocă starea sa de rău fizico-emoțională și eliberarea sa prin psihanaliză. Scrierile sale condensează teme de mare complexitate precum singurătatea, maternitatea, paternitatea, copilăria, iubirea, ne iubirea.

Publicat în 1983, romanul „*Le Passé empiété*” este povestea parcursului introspectiv al unei femei și al regăsirii propriei misiuni în viață. Cele trei părți care compun romanul corespund celor trei etape ale explorării personale. Protagonista

este o femeie de 50 de ani, o brodeză de succes, mamă a doi copii, o fată de 24 de ani și un băiat de 22 de ani. Viața sa a fost bulversată de accidentul de motocicletă suferit de copiii săi. În prima parte a romanului ea merge într-o stațiune din Normandia în casa împrumutată de la fratele său pentru a se odihni. În această casă, aflată în apropierea mării, găsește cadrul pentru a sonda melancolia și disperarea sa. Spațiul în care se află, casa cu pereții săi reprezintă limitele sale. Romanul este scris la persoana întâi, totul se întâmplă din perspectiva protagonistei care coincide cu eul narator. Accentul cade pe trăirile sale interioare, pe emoțiile și gândurile sale. Protagonista evocă anumite momente din viață: accidentul copiilor, plecarea de acasă a soțului său, aventurile amoroase ale acestuia, momentele critice petrecute în spital de copiii săi, experiența maternității, succesul internațional obținut cu broderiile sale, confortul financiar asigurat familiei sale din broderie, achiziționarea motocicletei cu care s-a produs accidentul, renunțarea la broderie în urma accidentului copiilor, transformările fizice cauzate de înaintarea sa în vârstă, refacerea copiilor într-un centru de reeducare. Evenimentele sunt

povestite fără a urma o ordine cronologică. În timpul meditației, naratoarea devine martora propriilor stări mentale și emoționale. În relația de cuplu se simte ca și cum nu ar exista, nevoile și dorințele sale sunt în mod constant invalidate sau diminuate. Ne găsim în fața conflictului interior al protagonistei care experimentează un puternic sentiment de culpă, sentimentul pierderii identității de sine. Protagonistei i-a lipsit figura paternă determinantă în formarea propriei identități. Necesitatea de a umple golurile poveștii spuse de mama sa o determină să întreprindă o călătorie imaginară în căutarea tatălui.

În cea de-a doua parte a romanului, prin intermediul broderiei, ea face un lung salt înapoi în timp, în istoria tatălui său, a familiei sale paterne, a orașului tatălui său și a ei înseși. Naratoarea portretizează o societate patriarhală caracterizată de dominația masculină și de subaprecierea femeii, o societate în care bărbatul era cel care întreținea familia iar rolul social al femeii era acela de soție și de mamă. Protagonista denunță presiunea socială enormă la care erau supuse femeile pentru a părea mereu perfecte. Povestea alternează cu reflexiile protagonistei, cu descoperirea multor aspecte despre sine pe care le credea pierdute. Imaginea paternă este similară celei indicate de mama sa. Jean-Maurice, tatăl său, era considerat responsabil de către mama sa de moartea primului născut. Protagonista realizează că această imagine a tatălui aparține urii mamei sale.

Cea de-a treia parte a romanului descrie experiența eroinei într-un univers imaginar, în dimensiunea onirică, semnificând o confruntare cu inconștientul său unde sunt păstrate traume, dorințe și impulsuri ascunse. Freud atribuia visului un rol principal în accesarea inconștientului. În viziunea lui Jung visul are o structură dramatică iar cel care visează interpretează toate rolurile: scenă, autor, regizor, actor, suflor, spectator și critic. Jung definește visul drept: „o autozgrăvire spontană, sub formă simbolică, a situației reale din inconștient” (CW VIII, § 505)¹. Visul protagonistei pune în scenă un conflict interior demn de o tragedie greacă. În dimensiunea atemporală a visului, protagonista o întâlnește pe Clitemnestra. Clitemnestra, personaj din mitologia greacă, fiică a lui Tindar și a Ledei, a fost căsătorită mai întâi cu Tantal de la care a avut un fiu și apoi cu Agamemnon cu care a avut patru copii: Oreste, Ifigenia, Electra și Chrysothemis. Din legătura cu Egist, s-au născut Erigone, Aletes și Elena. Din cauza culpei tatălui său, zeii i-au

desemnat Clitemnestrei o soartă crudă. Primul său soț și fiul sunt uciși de Agamemnon care mai târziu este constrâns să-și sacrifice fiica, Ifigenia în urma unei erori pe care a făcut-o la vânătoare față de zeița Artemis. Pentru aceasta recurge la înșelăciune, Ifigenia este chemată spre a fi sacrificată sub pretextul căsătoriei cu Ahile. În tragedia lui Sofocle, Agamemnon o sacrifică pe Ifigenia, ceea ce trezește un sentiment de ură profundă în sufletul Clitemnestrei. În momentul în care Agamemnon se întoarce la Micena însoțit de sclava sa Cassandra este obiectul unei conjurații organizate de Clitemnestra și de amantul său Egist. În Orestia lui Eschil, Clitemnestra însăși îl ucide pe Agamemnon, la rândul său este ucisă de Oreste care apoi este bătut de remușcare. În literatura greacă Clitemnestra reprezintă un model feminin negativ, o femeie infidelă, falsă, răzbunătoare, violentă, o asasină a soțului său. În vis Clitemnestra este victima violenței societății patriarhale, o femeie care se revoltă pentru violența suferită ca mamă și ca femeie. Protagonista dorește să-i ofere demnitate acestei femei rănite brodându-i istoria. La naștere astfel o poveste care treptat se confundă cu povestea protagonistei, aceea a unei femei părăsită de soț, ai cărei copii vin rareori pe acasă, care nu și-a cunoscut niciodată tatăl și care are un iubit. În dialogul purtat între cele două personaje, Clitemnestra acceptă condiția de subordonare a femeii iar protagonista nu mai dorește să se identifice cu ea. Într-un final protagonista realizează că este o simplă spectatoare a unei piese de teatru iar Clitemnestra pe care a întâlnit-o este o actriță. Tragedia este pusă în scenă. Electra și Oreste își fac apariția. Oreste o ucide pe regină cu un pumnal iar Electra izbucnește în lacrimi. „Corul intonează imnul reconcilierii și al păcii”², anunțând finalul tragediei. Motivul recurent pe care se sprijină romanul îl reprezintă sentimentul de culpabilitate: sentimentul de culpabilitate experimentat de protagonistă, culpabilitatea tatălui său Jean-Maurice, culpabilitatea Clitemnestrei. Aristotel în Poetica scrie că „...tragedia este imitația unei acțiuni alese și depline, cu o anumită întindere, într-o limbă frumoasă, deosebită ca formă, potrivit diferitelor părți ale tragediei, imitație făcută de personaje în acțiune, iar nu printr-o povestire, și care, stârnind mila și frica, săvârșește purificarea caracteristică unor asemenea emoții”³. Prin reprezentarea teatrală spectatorii trăiau o experiență care le provoca sentimentul de

catharsis, de purificare a sufletului, o senzație de eliberare a propriilor energii, emoții reprimite. Asistând la reprezentarea teatrală, protagonistă se identifică cu personajele și se eliberează de emoții pe care și ea le trăiește.

La finalul visului, protagonistă se îndreaptă spre mare pentru a-și întâlni copiii și a înota. Marea este simbolul inconștientului. Utilizarea metaforei mării arată că autoarea a explorat inconștientul personajului său.

O interpretare a celei de-a treia părți a romanului *Le passé empiété* a fost dată de Montserrat Serrano Mañes în studiul *Quand écrire c'est dire. De la vie a l'œuvre, la femme*: „La narratrice retrace la tragédie de Clytemnestre, mais comme dans une broderie fantaisiste et fantastique, elle y enroule les fils d'une autre histoire imaginée et imaginaire: ses enfants et leur moto, un accident sans gravité, et leur renaissance dans l'eau symbolique. Le soleil, la mer, la terre méditerranéens et mythiques redonnent de la force à la femme brisée du début du livre; finalement, elle est guérie de la blessure de la maternité, et le sentiment de faute et de culpabilité ancré dans la mémoire de l'être-femme a disparu. La peur partagée avec la Clytemnestre mythique, celle d'avoir enfreint les règles imposées aux femmes, se dissout. Le sang sacrificiel de la reine a libéré la protagoniste de ce poids, et elle pourra s'insurger sans remords”⁴.

Alături de funcția decorativă broderia are rolul de a spune povești. De-a lungul istoriei, generații de femei excluse din lumea literelor s-au exprimat prin intermediul puterii narative a broderiei. Broderia reprezintă în roman o metaforă a artei scrisului. „Le passé empiété est un point facile à exécuter. Il suffit d'enjamber un espace plus ou moins grand du tissu à broder par un trait de soie, de coton, de laine ou de ce que l'on veut, puis on revient sous ce point afin de lancer le point suivant plus loin, et ainsi de suite: on empiète dans le passé pour se lancer dans l'avenir”⁵. Marie Cardinal care se autodefinia drept „conteuse”, referindu-se la scrierile sale în care experiențele personale se amestecă cu ficțiunea spunea: „Brodez, brodez lucruri pe care le-am trăit sau pe care le-am văzut, apoi le pun în gura unei persoane care sunt eu, dar de multe ori nu sunt eu!”⁶.

În epilogul romanului protagonistă, trezită din vis în camera sa, este decisă să-și transforme

întreaga casă în atelier de creație. Având acces la vis, s-a înțeles mai bine pe ea însăși. Scrisul are un rol terapeutic, i-a permis protagonistei să exploreze și să vindece răni pe care le-a purtat în interior de o viață. Reconcilierea cu trecutul a condus-o la descoperirea adevăratului său potențial. Montserrat Serrano Mañes a analizat conexiunile care există între romanele scriitoarei Marie Cardinal, subliniind caracterul intertextual al operei sale. „Cette recherche intérieure, cette quête continue de la réconciliation, par laquelle elle essaie de parvenir à être en accord avec soi-même, elle la poursuit ainsi dans chacun de ses romans, dans chaque récit, et cela à travers de personnages plus ou moins fictionnels, plus ou moins proches de sa biographie. Le jeu de l'intertextualité nous révèle en fait un portrait féminin en pointillé, aussi vrai que nature. Et grâce à tous ces personnages qui disent si souvent <<je>>, et qui sont toujours de douloureux morceaux d'elle-même, le lecteur découvre non seulement ce qui hante notre auteur, mais ce qui hante la Femme”⁷.

Romanul *Le passé empiété* arată parcursul unei femei, determinată să se reconstruiască, să -și afirme propria identitate și să se impună în societate prin forța sa creatoare.

NOTE

1. apud Stevens, Anthony, *Jung*, București, Humanitas, 1996, p. 124
2. Cardinal, Marie, *Le passé empiété*, Paris, Grasset, 1984, p. 349
3. Aristotel, *Poetica*, București, Editura Științifică, 1957, p. 24
4. Serrano Mañes, Montserrat, *Quand écrire c'est dire. De la vie a l'œuvre, la femme*, în Thélème: Revista Complutense de Estudios Franceses, Nr. 19, 2004, p. 179. Disponibil pe Internet la adresa: https://www.researchgate.net/publication/27576093_Quand_ecrire_cest_se_di_re_de_la_vie_a_loeuvre_la_femme
5. Cardinal, Marie, op. cit., p. 235
6. Pastouret, Bruno, Marie Cardinal. *Les Mots... La Madelène*. Disponibil pe Internet la adresa: <https://prieurelamadeline.com/marie-cardinal-les-mots-la-madeline/>
7. Serrano Mañes, Montserrat, op. cit., p. 181

Dr. Loredana Spînu,

Biblioteca Județeană
„I. H. Rădulescu” Dâmbovița

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

Revista „Biblioteca” la ceas aniversar

Menirea oricărei reviste de specialitate este de a facilita schimbul de idei între specialiști, de a promova noul, apelând însă și la tradițiile domeniului, analizând starea de fapt propunând soluții pentru îmbunătățirea, dezvoltarea acestuia. O astfel de revistă a fost de-a lungul anilor și „Biblioteca”. După război, în procesul de edificare a unei noi intelectualități, aservite ideilor comuniste, proletcultismului de orientare sovietică, s-au înființat instrumentele care să susțină aceste deziderate (presa culturală, Editura Cartea Rusă). Concepută mulți ani ca un instrument de propagandă după modelul sovietic „bibliotekar”.

Apare în iulie 1948 având ca titlu „Călăuza cititorilor” (Sic!), dar desigur și a bibliotecarilor în anii înfloritori ai analfabetismului (reapărut în anii noștri –sn). De aceea, considerăm că titlul era impropriu: Buletin lunar, „sub îngrijirea unui comitet” (neidentificat nici până azi). Din 1950, se preciza că se edita „sub îngrijirea Comitetului pentru Așezămintele Culturale din R.P.R., de pe lângă Consiliul de Miniștri” (cf. Revista „Biblioteca studiu monografic” București, 1998).

Din 1955 revista trece la Ministerul Culturii, iar din 1965 se nominaliza colegiul de redacție, printre aceștia fiind: George Baiculescu; Ștefan Cruia - redactor șef; Aron Grünberg – redactor șef adjunct. Își schimbă din nou titulatura în „Revista bibliotecilor” apoi devine Buletin trimestrial „Biblioteca”(1973) ca supliment al revistei „Îndrumătorul cultural” pentru ca din 1990 să reapară lunar cu titlul „Biblioteca”, trecută din acel an în subordine Bibliotecii Naționale a României. Perioada de început și până la mijlocul anilor '60 este în mare parte datoare practicilor din publicația sovietică „Bibliotekar”, apărută la un moment dat (1955-1956) și în traducere românească. Treptat încep să semneze în paginile revistei colaboratori importanți, oameni cu experiență în bibliotecă sau în cercetarea bibliologică. Prin Decretul nr. 703 din 1973, devenit Legea nr. 20/74, privind normele unitare de structură

pentru instituțiile cultural-educative, revista bibliotecilor este transformată într-un buletin trimestrial de biblioteconomie cu titulatura „Biblioteca, supliment al revistei Îndrumătorul cultural”.

O analiză amplă asupra evoluției și involuției revistei în lucrarea monografică „Revista Biblioteca”, apărută în 1998, cu prilejul împlinirii a cinci decenii de existență. De altfel, redactorul șef de atunci al revistei, Emil Vasilescu, afirma că: „În același timp, a apărut necesară o incursiune amplă în istoricul încercărilor de editare a unui periodic de bibliologie cu evidentul scop de a degaja multiplele inițiative făcute în timp, cu relevante și pilduitoare împliniri. Revista are o tradiție românească, nu una de împrumut străin și numai anumiți factori exogeni nu au permis ca în perioada postbelică inițiativele unor cărturari de frunte ai țării și ai unor instituții susținătoare să finalizeze experiența acumulată” (op. cit. p 7).

În ianuarie 1990 sub aceeași denumire redevine publicație autonomă, serie nouă, cu periodicitate lunară, sub egida Ministerului Culturii. În anii de apariție neîntreruptă una din cele mai longevive publicații românești din toate timpurile a reușit să atingă câteva obiective importante: s-a dovedit a fi capabilă să adune în paginile sale o mare parte a oamenilor dedicați cărții și bibliotecilor, bibliologi, cercetători, bibliotecari, scriitori, oameni de cultură și știință; a abordat aproape întreaga problematică a bibliotecilor românești, de la organizare la înzestrare, de la modernizare la pregătire profesională, până la viața de asociație și reflectarea realității bibliologice internaționale, de multe ori prin atragerea unor colaboratori străini de prestigiu. După 1990 s-a înființat o subredacție a revistei la Chișinău care a furnizat cu regularitate materiale importante. Redactorii șefi de-a lungul anilor: Ștefan Gruia, Ioana Lupu și Emil Vasilescu dar și redactorii Anne Marie Mihiț, Maria Moldoveanu, Corina Costopol, Antoneta Corvătescu, Livia Bacâru, George Vlădescu,

au realizat studii, anchete și articole, dar și cronici, recenzii sau materiale critice.

În prezent este editată de Biblioteca Națională a României (din februarie 2009) colectivul editorial având următoarea componență: Raluca Man, redactor șef; Doina Banciu; Agnes Terezia Erich; Maria Micle; Elena Pintilie; Cristina Popescu; Angela Repanovici; Elena Tîrziman; Florin Filip; Zanfir Ilie; Mircea Regneală; Mihail Sachelarie. În prezent își diversifică neconținut aria de preocupări, dezbătând fenomenul în concordanță cu evoluția spectaculoasă a acestuia pe plan

național și internațional. Cu numărul din ianuarie 2010 este indexată pe platformele de baze de date EBSCO și PROQUEST, pentru ca în ultimii ani să se renunțe (probabil din cauze financiare) la varianta tipărită, ceea ce în opinia noastră este o mare greșeală. Ar fi necesară o dezbateră pe această temă, la nivel național. Cu atât mai mult cu cât biblioteca a fost percepută de sute de ani ca o structură infodocumentară, dar și comunicațională, utilitatea ei fiind de necontestat.

Conf. univ. dr. Victor Petrescu

Conferința Asociației Naționale a Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România Craiova 11 – 14 mai 2023

În perioada 11 – 14 mai 2023 Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” Dolj și Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR), cu sprijinul Consiliului Județean Dolj a organizat Conferința Națională BiblioNEXT - cu tema „Biblioteca publică – sursă de promovare și păstrare a memoriei locale”.

La evenimentul care se înscrie în seria conferințelor profesionale tradiționale ale Asociației și-au dat întâlnire aproape 200 de bibliotecari din sistemul național de biblioteci din bibliotecile publice și Biblioteca Națională a României, organizații, parteneri și colaboratori,

oameni de carte și iubitori ai bibliotecii, veniți din toate colțurile țării.

Programul Conferinței a inclus o largă paletă de manifestări, menite să disemineze bunele practici din sistemul bibliotecilor publice din România. Ediția de anul acesta s-a bucurat de participarea unor importanți reprezentanți din mediul ONG și de business și al oficialităților prezente, de asemenea au luat parte și membri ai consorțiului de parteneri ce implementează proiectul SHIFT – MetamorphoSis of cultural Heritage Into augmented hypermedia assets For enhanced accessibility and inclusion, finanțat în cadrul programului Horizon 2021-2027.

Deschiderea oficială a conferinței a avut loc joi, 11 mai 2023, la Muzeul de Artă – Centrul „Constantin Brâncuși”, unde au fost susținute două sesiuni în plen moderate de Maria Cristina Firu prim-vicepreședinte ANBPR și Gabriel Cărăbuș, directorul Bibliotecii Bucovina I.G. Sbiera.

Dintre lucrările prezentate în prima zi le menționăm pe cele susținute de: LIVIU-IULIAN DEDIU – I.M.E., București. Informația comunitară și Biblioteca Digitală în TINREAD: o relație de succes pentru memoria culturală; GETA EFTIMIE, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați. Patrimoniu și memorie locală în Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați; DANIEL

NAZARE – Biblioteca Județeană „George Barițiu” Brașov. Proiectul Digital Restoration Laboratory – șansă pentru păstrarea și valorificarea memoriei fotografice locale; ROB DAVIES, Initiative for Heritage Conservation, Public libraries in the culture of places: what does the future look like? FLORINA ROTARU, Biblioteca Județeană „I.H. Rădulescu” Dâmbovița. Rolul bibliotecii publice în conservarea patrimoniului cultural local.

Programul celei de-a doua zi a fost destul de încărcat, cu tematici tot mai variate, cu prezentări atractive unele dintre ele chiar inovatoare, avându-i ca moderatori de data aceasta pe Daniel Nazare managerul Bibliotecii Județene „George Barițiu” Brașov, Sorin Burlacu de la Biblioteca Județeană Vasile Voiculescu Buzău și Voicu Gelu Bichineț director al Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui.

Vă prezentăm mai jos câteva dintre titlurile care au stârnit un real interes în cadrul Sesiunii de comunicări desfășurată de această dată la sediul Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman” Dolj: ADRIAN JICU, Biblioteca Județeană „C. Sturdza” Bacău. Docuficțiunea ca modalitate de valorificare a memoriei locale. Studiu de caz: manuscrisele bacoviene din patrimoniul Bibliotecii Județene „C. Sturdza” Bacău; SIMONA LOCSEI, MARIANA MARIAN, Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara.

Educația informală și nonformală în bibliotecă; RAMONA MARINESCU, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” Dolj. Palatul „Jean Mihail” – Muzeul de Artă Craiova; IOANA CRIHANĂ, ANBPR; RĂZVAN PURCĂREA, SIMAVI. ANBPR – interfață de promovare și

conservare a patrimoniului cultural prin intermediul proiectelor. SHIFT - o abordare inovatoare cu suportul inteligenței artificiale; ION VOLCU, Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila. Contribuțiile Bibliotecii Județene „Panait Istrati” Brăila la păstrarea și valorificarea memoriei culturale locale.

„Rolul bibliotecii publice în conservarea patrimoniului cultural local” – este materialul prezentat de către bibliotecarii Bibliotecii Județene „I. H. Rădulescu” Dâmbovița – Rotaru Florina și Iordache Daniela. Prezentarea susținută de reprezentanții Bibliotecii Județene „I. H. Rădulescu” Dâmbovița în cadrul Conferinței a dorit să demonstreze că înțelegerea și

cunoașterea valorilor culturale ale comunității pot conduce la susținerea identității locale și la aprecierea propriilor valori patrimoniale de natură culturală. Expunerea, împărțită în două secțiuni, prezintă activitățile dedicate tradițiilor

dâmbovițene, iar în partea a doua invităm la pas prin orașul – cetate de scaun a vechilor voievozi, povestind de această dată despre patrimonial local. Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița își asumă, în cadrul comunității locale, rolul de agent esențial în vederea achiziționării, valorificării și promovării culturii locale în toată diversitatea ei, de aceea prin activitățile sale caută toate variantele pentru păstrarea culturii tradiționale în cadrul comunității dâmbovițene, pentru a asigura continuitatea acestora dar și o

apropiere între generații astfel încât moștenirea culturală nu se va pierde.

Florina Rotaru, Daniela Iordache

Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița

Vânătoarea de comori prin bibliotecă

Din cele mai vechi timpuri oamenii au fost fascinați de comori, concept legat probabil de momentul începerii utilizării metalelor și pietrelor prețioase și semiprețioase.

În cele ce urmează mă voi referi la o altfel de căutare de comori, mai exact vânătoarea de comori ca formă de divertisment. Persoana creditată cu inventarea acestei forme de divertisment este Elsa Maxwell (1883-1963) - editorialist, compozitor, „cunoscută pentru petrecerile ei fastuoase și animate, la care participau personalități ale societății și ale divertismentului din vremea ei... Petrecerile ei renumite s-au remarcat nu numai pentru invitații ei de clasă, ci și pentru noutățile concepute de Maxwell pentru a-i distra. Ea a fost creditată cu inventarea «vânătorii de comori» care a devenit un popular joc de petrecere în anii 1930.”¹

Treasure Hunt sau **Vânătoare de comori** este un joc care presupune urmărirea unei serii de indicii într-o anumită ordine pentru a găsi un obiect sau un singur premiu. Plecând de la aceasta au apărut o serie de variante de joc bazate pe căutare precum **Scavenger Hunt**, **Urban Quest**, **Virtual Urban Quest**, **Escape room**, **Geocaching**, acesta din urmă fiind descris ca „un joc high-tech de-a v-ați ascunselea”.

Vânătoarea de comori este o formă de divertisment care poate trece și ca activitate educativă nonformală trezind curiozitatea, imaginația, fascinația, spiritul investigator și competitiv în copii. Copilul într-o astfel de activitate apelează la logică, cunoștințe de matematică și alte cunoștințe de cultură generală, folosind de asemenea abilități de orientare în spațiu, atenție distributivă și chiar aptitudini artistice.

„Trezirea fascinației implică mai multe etape:

Anticiparea – sentimentul că ceva neașteptat se va întâmpla și dorința de a afla mai multe despre lucrul respectiv

Întâlnirea cu minunea – momentul în care elevul are contact cu obiectul/situația/fenomenul care i-a stârnit curiozitatea

Investigarea – cercetarea lucrului care îi trezește curiozitatea pentru a afla mai multe

Descoperirea – realizarea faptului că există o mulțime de lucruri noi de aflat

Propagarea – să continui să lucrezi cu această fascinație pentru a o împărtăși altora și a o dezvolta.

Așadar, cultivarea curiozității și a fascinației copiilor este un aspect extrem de important pentru stimularea motivației și a dorinței de învățare.”²

Un alt motiv pentru care consider că ar putea trece ca activitate educativă este faptul că, copiii sunt pe de o parte încurajați să lucreze în echipă, colaborativ, să relaționeze cu cei din echipă,

cu un flux mare de idei și inițiative și pe de altă parte mediul este unul competitiv și dă naștere unui spirit al întrecerii plin de pasiune, aceștia trebuind să demonstreze că sunt mai buni decât ceilalți, având și o motivație imediată ce constă în găsirea comorii.

Acest gen de activitate poate fi introdusă în programe atât în cadrul școlii altfel, săptămânii verzi, vacanței la bibliotecă și chiar la petreceri pentru copii și nu numai, putând fi de asemenea o activitate de cunoaștere distractivă și antrenantă în team building.

Învățarea prin joc e specifică copilăriei și adolescenței și poate fi o metoda educativă valoroasă în mâna educatorilor, părinților și chiar a bibliotecarilor după cum veți vedea în paginile următoare.

Pentru a organiza o astfel de activitate ai nevoie de următoarele:

- o locație, un spațiu stabilit

Vânătoarea de comori poate fi o activitate organizată atât în aer liber, (parc, curte de școală sau cetate), cât și în interior (de casă, școală, bibliotecă), și chiar în mediu virtual.

- să cunoști vârsta participanților

La această activitate poate participa oricine, indiferent de vârstă, dar funcție de vârstă se va stabili un nivel diferit de dificultate al puzzle-urilor, al sarcinilor (la adulți accentul se va pune pe rezolvarea puzzle-urilor, a sarcinilor, nu pe găsirea unei comori).

- să cunoști numărul de participanți

Este necesar a se avea idee de numărul de participanți pentru a putea stabili dimensiunea și numărul echipelor – un număr optim de jucători este cam de 4-5 persoane într-o echipa la un număr optim de 3-4 echipe.

- tematica dorită

Vânătoarea poate fi personalizată cu diverse tematici pentru a se potrivi gusturilor și vârstelor tuturor celor care participa.

Alte resurse necesare pentru acest tip de vânătoare de comori prin indicii cu sarcini de efectuat:

- materiale consumabile de papetărie (ex.: hârtie alba și colorată, plicuri, foarfecă, lipici, creioane colorate, etc.);

- materiale de descifrat, rezolvat (ex. puzzle-uri, ghicitori, etc);

- un cronometru sau o mini clepsidră;

- cel puțin o persoană la un punct de control care să verifice corectitudinea sarcinilor rezolvate și care va da următoarele indicii și pentru copii mai mici un număr de 2- 4 supraveghetori de echipă

funcție de câte echipe vrem să avem, care să-i ghideze pe copii în joc și să se asigure de desfășurarea în condiții de siguranță a căutărilor;

- un cufăraș, real sau improvizat cu ceea ce se dorește a găsi echipa care câștigă;

- ultima și cea mai importantă – disponibilitate la distracție.

În cadrul ediției a XIV-a a programului „Vacanță la bibliotecă” adresat copiilor de școală

primară și gimnazială organizat în 2022 la Filiala de Copii a Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dambovita, am inclus în program activitatea de *Treasure Hunt*.

A fost întocmit și un regulament în care li s-au explicat micuților regulile întrecerii. Li s-au explicat regulile de formare a echipelor și anume că echipele au fost formate așa încât să fie un echilibru de medie de vârstă în fiecare echipa, și-au ales singuri numele echipei,

culoarea echipei din cele pregătite, și-au ales și câte un căpitan care trebuia să reprezinte echipa în relația cu punctul de control și anume să prezinte rezolvarile sarcinilor primite imediat ce le terminau la punctul de control pentru verificarea răspunsurilor și pentru a prelua următorul indiciu dacă răspunsurile lor erau bune. Fiecare echipa avea un loc marcat în sală prin pernuțe colorate diferit pentru fiecare echipa, loc pentru consultari, rezolvari de sarcini.

De asemenea, au fost enumerate și câteva recomandări de efectuare a vânătorii de indicii cu referiri la restricții de zone de căutare exprimate într-un mod prietenos pentru a se evita de exemplu cățărări pe rafturi și pentru a se desfășura în condiții de siguranță.

La start toate echipele primeau niște indicii cu locurile în care se găseau primele plicuri cu sarcini de joc de efectuat. Astfel ei trebuiau să caute prin încăpere până găseau plicul corespunzător. Pentru a fi mai ușor de

evidențiat, plicurile erau colorate conform colorilor fiecărei echipe.

Având în vedere spațiul relativ mic pentru o astfel de activitate în care a fost organizată această vânătoare de comori, a trebuit gândit un sistem de rotație al echipelor pe zone ale camerei astfel încât la un ritm ideal aproximativ egal de găsim a indiciilor și de rezolvare a sarcinilor să se elibereze o zonă pe măsură ce altă echipă intră în zonă eliberată, în scopul de a nu se îngrămădi.

Plicurile cu sarcini erau ascunse în locuri ușor accesibile pentru a nu fi vreun risc de accidentare. Fiind într-o bibliotecă, logic a fost ca majoritatea locurilor de ascundere a plicurilor să fie în interiorul unor cărți de copii existente pe rafturile bibliotecii.

Modul de alegere a cărților a fost acela de a promova noi ediții cu titluri interesante, atractive, de a trezi curiozitatea micilor cititori fie și doar prin răsfoirea cărților frumos colorate, acestea

putându-li-se întipări prin titluri și imagini în memorie după o îndelungă sau mai puțin lungă căutare, funcție de capacitatea de orientare și uneori chiar de noroc.

După ce găseau plicul, copiii scoteau din plic o sarcină de efectuat formulată într-un mod hazliu. Fiecare echipă se deplasa la locul marcat în sală prin pernuțe colorate aferent echipei lor, pentru consultări și rezolvarea sarcinii.

Imediat ce sarcina era rezolvată, căpitanul echipei trebuia să prezinte rezolvarea sarcinii primite la punctul de control pentru verificarea răspunsului și dacă răspunsul era bun primea următorul indiciu unde se afla un alt plic cu o nouă sarcină de efectuat. Dacă nu venea cu o rezolvare corectă avea de ales să se întoarcă la echipă și să încerce să ducă la bun sfârșit

sarcina sau să aștepte un interval de timp convenit ca penalizare și apoi să primească următorul indiciu.

După rezolvarea corectă a ultimei sarcini, primeau ultimul indiciu cu locul unde se află comoara.

Sarcinile pe care le primeau echipele erau scrise în culorile fiecărei echipe pe un fond vintage, ca și regulamentul și acele recomandări, pentru a da o tentă de vechime așa cum se poate vedea în imaginea de mai jos. Acestea erau relativ asemănătoare pentru fiecare din cele 4 echipe ca nivel de dificultate, dar diferite ca răspuns pentru a se evita situația în care o echipă ar fi rostit cu voce tare de bucurie soluția găsită iar ceilalți care încă nu rezolvaseră sarcina să se inspire.

Activitatea a fost foarte bine primită de micuți și s-a bucurat de multă popularitate, micuții participanți lăsându-se antrenați într-o pasionantă căutare de indicii, cotrobăind prin toate cotloanele sălii și printre cărți așa cum se poate vedea în imagini și apoi lucrând în echipă pentru rezolvarea diverselor sarcini de joc.

Considerăm că este o experiență interesantă, adevărată aventură pentru participanți, de care se poate bucura oricine este dornic să-și testeze capacitățile de orientare, să-și pună la încercare abilitățile de rezolvare puzzle-uri, aceasta oferind puțină adrenalină, indiferent de vârstă.

Obiectivele importante care se vor atinge în urma acestui gen de activitate sunt că participanții se vor distra și își vor putea dezvolta abilitățile.

NOTE

1. The Editors of Encyclopaedia Britannica. *Elsa Maxwell. American writer and hostess.* Disponibil la:

<https://www.britannica.com/biography/Elsa-Maxwell>. Consultat: 04 iunie 2023.

2. Adriana Mitu. *Învățarea prin fascinație, sau cum le cultivăm copiilor motivația și dorința de cunoaștere.* Disponibil la:

<https://adrianamitu.com/invatarea-prin-fascinatie-sau-cum-le-cultivam-copiilor-motivati-a-si-dorinta-de-cunoastere/>. Consultat: 04 iunie 2023.

Mircea Iunian Tică,

Biblioteca Județeană
„I. H. Rădulescu” Dâmbovița

Importanța cunoașterii modelelor de cercetare pentru alfabetizarea informațională

Trăim în Era Informației, eră a tuturor posibilităților în plan informațional și tehnologic. Orice căutăm este la o distanță de doar o apăsare de buton și disponibil non-stop. Astfel, este foarte ușor să fim „vrăjiți” de această ușurință cu care putem accesa informația, însă trebuie să conștientizăm faptul că nu întotdeauna la o primă căutare găsim informațiile corecte și că avem nevoie de niște abilități specifice care să ne ajute să diferențiem falsul de adevăr, să privim critic și să folosim resursele obținute într-un mod etic. Multitudinea de informație prezentă în zilele noastre și care este într-o continuă creștere poate crea adevărate bariere și probleme nu doar oamenilor obișnuiți, dar și studenților și cercetătorilor care fac cu greu față acestei creșteri informaționale acerbe. Barierele pot apărea în diferite forme: necunoașterea tipologiilor de documentare, a strategiilor de localizare a informațiilor, imposibilitatea de a accesa informația etc. Diferit de sursele tradiționale tipărite, sursele digitale cuprind milioane de documente care nu sunt verificate și evaluate, fiind foarte greu de demonstrat autenticitatea acestora. *Cultura informației (Information Literacy)* înglobează toate abilitățile necesare acestei ere și oferă puterea de a fi independent informațional pe tot parcursul vieții. Deoarece studiile demonstrează că un elev/student nu poate învăța în doar câțiva ani de studiu tot ce este necesar de știut în domeniului pe care îl studiază, Cultura Informației îi oferă posibilitatea de a fi un cercetător independent și de a ști cum să acceseze critic și să folosească în mod corect toată informația de care are nevoie. Chiar dacă este destinată în mod principal studenților pentru a excela academic, Cultura Informațională este benefică întregii societăți. O societate care știe să folosească informația eficient, să știe să utilizeze noile tehnologii, să fie capabilă să lucreze în echipă și care să poată să își învețe mai departe copiii despre aceste principii, se numește societate informațională.¹ Chiar și în regiunile sau societățile descrise ca fiind cele mai culturalizate și cu cea mai mare

rată în ceea ce privește alfabetizarea informațională, există numeroși indivizi și chiar comunități întregi care nu posedă abilități ale Culturii Informaționale și care nu au reușit, din varii motive, să țină pasul cu dezvoltarea extrem de rapidă a noilor tehnologii. Este o adevărată responsabilitate care trebuie luată în serios legată de învățarea tinerilor și ajutarea acestora să înțeleagă conceptele informaționale și tehnologice recente.² În timp, importanța acestei responsabilități a crescut, iar în prezent încă se mai lucrează pentru îmbunătățirea metodelor necesare. De la conștientizarea importanței informației, la formularea întrebărilor bazate pe nevoia de informare, la accesarea surselor potrivite și până la integrarea informației în cumulul de cunoștințe și utilizarea acestora în procesul de rezolvare a problemelor, reprezintă doar câteva caracteristici ale procesului de Culturalizare Informațională menite să contribuie la o mai bună rezolvare a problemelor informaționale. În lucrarea sa „Australian and New Zealand Information Literacy Framework, principles, standards and practice”, Alan Bundy vorbește despre trei elemente principale ale Culturii Informației și capacitățile care se pot procura pe urma acestora. Primul element este reprezentat de „Abilitățile generice” ce cuprind capacitatea de a rezolva problemele într-un mod eficient, colaborarea, comunicarea, munca în echipă și gândirea critică. „Abilitățile informaționale” reprezintă cel de-al doilea element și are la bază căutarea informației, utilizarea informațiilor și fluența în tehnologia informației. Ultimul element, „Valori și credințe” subliniază atât utilizarea informației într-un mod etic și înțelept, cât și responsabilitatea socială și participarea comunitară.³ Teoria lui David Kolb legată de învățarea experimentală prezintă Cultura Informațională ca proces ciclic. Acest proces începe cu etapa de panificare a informației și se termină cu etapa de aplicare a acesteia. Ciclul înglobează mai mulți pași precum definirea scopului, cercetare, analiză a datelor, iar

rolul acestuia este să descrie sistemul prin care indivizii înțeleg și abordează aceste experiențe. Teoria lui Kolb a fost examinată și folosită ulterior de numeroși cercetători de-a lungul timpului ajungându-se și la concluzia că învățarea este într-o strânsă legătură cu predarea ce are puterea de a ajuta studenții să atingă un nivel cognitiv mai dezvoltat.⁴ Mark Hepworth, în lucrarea sa „Approaches to providing information literacy training in higher education: Challenges for librarians”, a despărțit învățarea Culturii Informaționale în patru domenii cheie:

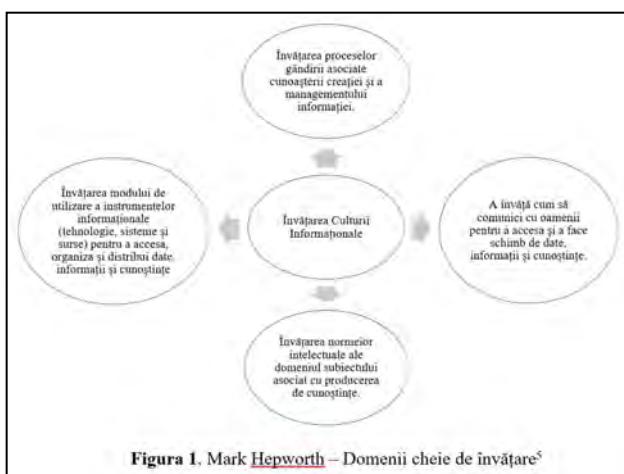

Figura 1. Mark Hepworth – Domenii cheie de învățare⁵

Figura 1. Mark Hepworth – Domenii cheie de învățare⁵

Acesta susține că o astfel de despărțire a domeniilor ajută la o mai bună înțelegere referitoare la ce aspecte ale alfabetizării trebuie să sprijinim. Hepworth a militat pentru introducerea alfabetizării informaționale în instituții și a afirmat ideea că abilitățile asociate alfabetizării informaționale reprezintă cheia pentru un viitor mai bun pentru științele informației.⁶

Pentru o accesare mai ușoară a abilităților oferite de Cultura Informațională, au fost create mai multe *modele de cercetare*. Acestea au fost concepute pentru a dezvolta mai facil capacitățile necesare și predarea alfabetizării informaționale. Modelele sunt construite dintr-o serie de etape ce reprezintă o clasificare a nevoilor informaționale și a valorii moralității în procesul de alfabetizare. Predarea acestor modele de cercetare a acordat studenților o mai bună înțelegere a manipulării informațiilor și le-a asigurat cunoștințele respectiv pentru tot restul vieții.⁷ În prezent există zeci de modele dedicate diferitelor arii de cercetare, iar alegerea unui model adecvat nevoilor de informare este esențial pentru a obține o

experiență cât mai bună și cu rezultate mult așteptate. Printre cele mai importante astfel de modele se numără: Modelul PLUS creat de James Herring în anul 1996, Modelul Marland conceput în anul 1981, Modelul Irving realizat de Ann Irving în 1985, Modelul Big Six Skills dezvoltat de Eisenberg și Berkowitz în 1990, Modelul ISP (Information Search Process)/Kuhlthau realizat de cel cu același nume în anul 2004, Modelul SCOUNL/The Seven Pillars of Information Literacy Model (Modelul Celor Șapte Piloni de Alfabetizare Informațională) creat de Comitetul Consultativ SCOUNL pentru Alfabetizarea Informațională în 1999 și Standardele AASL (American Association of School Librarians) lansate în anul 2018. Pe toate aceste am ales să le detaliez în capitolele și subcapitolele ulterioare pentru a le putea observa structura și modul în care fiecare își propune să atingă cel mai înalt grad de alfabetizare și culturalizare informațională.

NOTE

1. Prasanna Ranaweera. *Importance of Information Literacy skills for an Information Literate society*. Universitatea din Colombo, 2008, pp. 2-7.

2. Nancy Pickering Thomas; Sherry R. Crow; Lori L. Franklin. *Information Literacy and Information Skills Instruction Applying Research to Practice in the 21st Century School Library*. Ed. a 3-a. California: Libraries Unlimited, 2011. pp. XIV-XVI. ISBN 978-1-59884-490-0.

3. Alan Bundy. *Australian and New Zealand Information Literacy Framework, principles, standards and practice*. Ed. a 2-a. Adelaide: Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, 2004, pp. 3-6.

4. Prasanna Ranaweera. *Op. Cit.*, pp. 7-8.

5. Mark Hepworth. *Approaches to providing information literacy training in higher education: Challenges for librarians*. *New Review of Academic Librarianship*. 2000, vol. 6 (nr. 1), p. 24. ISSN 1361-4533.

6. *Ibidem*. pp. 32-33.

7. Israel Odede. *Models for Teaching Information Literacy: A Comparative Review of the Top Six Models*. *Mousaion: South African Journal of Information Studies*. 2020, vol. 38 (nr. 2), pp. 2-4. ISSN 0027-2639.

Sonia Noracov,

Masterand, Universitatea „Valahia” din Târgoviște

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

Balul bibliotecarului Ediția I, Doicești – 22 aprilie 2023

„A fi bibliotecar nu înseamnă să fii neutru, ori pasiv, ori să aștepti o întrebare. Înseamnă să fii agentul schimbărilor pozitive radicale în cadrul comunității tale.” (R. David Lankes)

„A fost odată ca niciodată...”, așa începe orice poveste, un *Bal al bibliotecarilor dâmbovițeni*, organizat într-un loc magic în care s-au scris multe povești frumoase: Biblioteca „Nicolae Neagu” și Casa de Cultură Doicești. Veselia și buna dispoziție au guvernat această seară minunată din 22 aprilie 2023. Totul a pornit la inițiativa unor bibliotecari inimoși, care și-au propus să sărbătorească altfel Ziua Bibliotecarului din România (începând cu anul 2005, în ziua de 23 aprilie, prin Hotărârea de Guvern nr. 293, se sărbătorește Ziua Bibliotecarului din România), iar proiectul a fost imediat îmbrățișat de conducerea Bibliotecii Județene *Ion Heliade Rădulescu* Dâmbovița, respectiv d-na manager Agnes Erich și de metodistul nostru dl. Vlăduț Andreescu, care și-au dat concursul pentru ca totul să iasă foarte bine. Zis și făcut, așa că ne-am pus pe treabă! Am pregătit sala de bal cu un decor de povești din lumea cărților, am organizat o tombolă cu obiecte confecționate handmade de bibliotecari, am exersat și organizat un dans sincron al bibliotecarilor alături de multe, multe momente distractive: dansul cu mătura, Karaoke, scaunele muzicale, dame vals/tango, concurs de bancuri, etc. Și astfel, toți colegii bibliotecari participanți și-au adus o contribuție cât de mică la reușita acestei seri. Bineînțeles, a fost și o ocazie prin care au fost promovați copii și tineri care nu recupețesc eforturi în ceea ce înseamnă păstrarea tradițiilor locale. Ei au fost cei care au asigurat programul artistic al evenimentului.

Balul a fost deschis cu *dansul sincron al bibliotecarilor*, coregrafie realizată de colegul nostru Costi Gângă de la Biblioteca Comunală Brănești. Au fost momente unice în care cu toții ne-am simțit extraordinar. Era pentru prima dată când ne unea, nu numai profesia, ci și dansul și voia bună. Seara a fost presărată cu multe momente artistice susținute de invitații noștri:

membrii Ansamblului Junii Voievozi ai Casei de Cultură Doicești, Ansamblul grecesc al Comunității Elene din Târgoviște și domnișoara Raluca Dimache, care ne-a încântat cu vocea ei minunată prin recitalurile susținute. Ne-am bucurat ca niște copii de surprizele pregătite la *tombola bibliotecarilor*, am dansat cu mătura. Dar ce mătură...!!!, avea capul lui Brad Pitt, așa că am strâns-o bine în brațe și ne-am distrat copios. O altă provocare a serii a fost să participăm la Karaoke și așa am descoperit că multe dintre colegele noastre sunt extrem de talentate. Și bineînțeles, dintr-o seară ca aceasta nu putea lipsi savurosul tort însoțit de artificii. A fost cu adevărat o seară de povești și din nou în spatele multor evenimente memorabile au stat bibliotecarii. Ce pot spune după o astfel de seară? Decât că sunt mândră că fac parte din această breaslă a bibliotecarilor și că, încă o dată, mi-am dat seama cât de mult iubesc această meserie și oportunitățile pe care ți le oferă. Avându-i pe toți colegii alături, atât din Biblioteca Județeană Dâmbovița cât și din teritoriu, m-am simțit ca într-o mare familie, a bibliotecarilor. Sper ca această experiență să contribuie la dezvoltarea spiritului de echipă, la întărirea coeziunii de grup și la dezvoltarea relațiilor între colegii din tot județul!

Și cum tot ce este frumos se termină repede, am rămas cu amintirea unor clipe de neuitat. Astfel, noi, bibliotecarii dâmbovițeni, am sărbătorit de ziua noastră și am scris istorie: „*Primul bal organizat vreodată pentru bibliotecari în România*”.

Va continua...

Gabriela Cristea,

Biblioteca Comunală „Nicolae Neagu” Doicești

Vlăduț Andreescu,

Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița

Maratonul tradițiilor dâmbovițene... continuă!

Desprinse din negura vremurilor, făcând parte de secole din viața satului, unele dintre tradițiile populare românești trăiesc și azi în ciuda asaltului nivelator al civilizației contemporane.

Și continuă să trăiască pentru că sunt izvorâte din experiență și înțelepciune de viață, din bucurie sau durere, din năzuințe și doruri ale românului de rând, simplu dar bogat, din sete de liniște sau din dragoste pentru frumos...și pentru că dorim să le transmitem mai departe, copiilor și nepoților ca valori incontestabile, pentru a crea punți de legătură între generații. Tradițiile, obiceiurile, portul popular, folclorul sunt comori inestimabile, care definesc un popor făcându-l unic, statomic și nemuritor.

Evenimentele mari și mici ale vieții, munca și căsătoria, credințele religioase creștine sau precreștine, dau sens acestor obiceiuri populare românești, care iată, persistă, ca un mesaj liniștitor de continuitate și stabilitate și care încântă străinii cu autenticitatea lor.

Fiecare element al culturii românești reprezintă o moștenire sacră a poporului nostru care trebuie și merită transmisă cu mândrie, generațiilor viitoare. Cu toate că tradițiile și obiceiurile sunt adesea asociate cu trecutul și istoria, ele sunt încă o parte importantă a vieții noastre de astăzi. Copii, tineri, îndrumați și ajutați de oameni cu suflet mare și disponibilitate infinită, purtători de frumos – BIBLIOTECARII – înțeleg și continuă să respecte și să celebreze tradițiile și obiceiurile străbune pentru că asta îi ajută să se simtă mai conectați cu rădăcinile lor și să se bucure de un sentiment de continuitate.

Dovadă vie este cea de-a doua ediție a MARATONULUI TRADIȚIILOR DÂMBOVIȚENE, proiect inițiat de către Biblioteca Județeană „I.H.Rădulescu”, în cadrul Zilelor Județului Dâmbovița, maraton la care s-au înscris cu bucurie copii talentați, frumoși și ambițioși, pregătiți de dascăli și bibliotecari din județ.

La start au spus PREZENT bibliotecari din comunele și satele județului: Perșinari, Văleni-Dâmbovița, Cojasca, Očnița, Bilciurești, Nucet, Gura-Șuții, Bucșani, Bezdead, Brănești, Finta, Gheboiaia, Doicești și din orașul Fieni.

Un moment inedit, încărcat de emoție și frumos, l-a constituit Parada Portului Popular Muntenesc, la care fete mândre au îmbrăcat costume autentice, vechi de ani și ani, moștenite de la bunici, mame și mătuși și au defilat ca pe un adevărat podium, reprezentând alte localități din județul nostru: Ciocănești, Cobia, Conțești, Corbii Mari, Gura-Foii, Očnița, Perșinari, Produlești, Raciș și Vulcana-Pandele.

Fie că s-au reunit în ansambluri, fie că au cântat sau au doinit solo, momentele au fost remarcabile,

sensibile, cu o încărcătură emoțională profundă, răsplătite și apreciate cu frenetice aplauze, pentru că s-a „simțit” românește despre sat, mamă, iubire, țară, oameni. Energici, spontani, serioși și dedicați, micii și mai marii artiști, „maratoniști” la acest eveniment, au obținut numeroase premii la concursuri naționale și internaționale, transmițând publicului acest fenomen spectacular și artistic – folclorul românesc - cu toate obiceiurile și tradițiile și datinile și credințele noastre...moștenire de onoare la care ține românul de rând, o pune în valoare și o dă mai departe cu mândrie.

De ce? Pentru că folclorul transmite atitudinea unui popor față de un fenomen sau altul al vieții, o cultură tradițională, pe care trebuie să o cunoaștem

și să o respectăm. Folclorul nu este creat de un compozitor, el este creat de membrii comunităților pentru nevoile lor de exprimare artistică și este perpetuat din generație în generație, într-o continuă actualizare și transformare, chiar modernizare și pentru că nici comunitatea nu este statică, ci dinamică, în permanentă transformare.

Acest lucru l-au înțeles deopotrivă dascăli, bibliotecari, copii și tineri, care au format ansambluri, care au învățat și au repetat ore și ore, individual și împreună, acasă, la bibliotecă sau la școală și care prin muncă, seriozitate, dorință și implicare reușesc de fiecare dată să creeze momente de neuitat, autentice și interesante.

Ne mândrim cu astfel de oameni, le purtăm respect și admirație, le popularizăm reprezentațiile pentru că acestea sunt și o constantă în viața noastră, un element stabil care influențează evoluția lumii în care trăim astăzi și înțelegând că valorile noastre naționale sunt pe mâini sigure, așteptăm cea de-a treia ediție a MARATONULUI, cu interes și emoție.

Claudia Chebac, Raluca Rysu

Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița

Maratonul tinerilor scriitori

Cu ocazia zilelor județului Dâmbovița dar și a zilei de 1 iunie, Ziua Internațională a Copilului, Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” din Târgoviște a organizat mai multe activități: „Maratonul tradițiilor” – 31 mai, „Maratonul poveștilor” – 1 iunie, „Maratonul tinerilor scriitori” – 2 iunie. În județul Dâmbovița, vatră de istorie și cultură, există o „Societate a Scriitorilor Dâmbovițeni” care reunește creatorii adulți de literatură, ai județului.

1 Iunie, Ziua Internațională a Copilului, a fost întotdeauna marcată de către Biblioteca Județeană Dâmbovița prin diverse activități destinate celor mai mici dintre utilizatori, activități

desfășurate, de obicei la Filiala pentru Copii, „Ioan Alexandru Brătescu-Voinești”.

Cuvântul de deschidere al acestei activități i-a revenit doamnei manager al Bibliotecii Județene Dâmbovița, prof. univ. dr. Agnes Terezia Erich, alături de oaspeți de seamă ai Consiliului Județean Dâmbovița, președinte Corneliu Ștefan, vicepreședinte Luciana Cristea și Dan Popa, secretarul județului.

„Maratonul poveștilor”, activitatea dedicată tinerilor cititori, a adunat laolaltă public foarte tânăr și nu numai, cu toții lăsându-se purtați în lumea basmelor de către clasa pregătitoare a Colegiului Național Pedagogic „Constantin Cantacuzino”, coordonați de profesor învățător Olimpia Nicoleta Puiu.

O surpriză deosebită a fost pusă în scenă, la propriu, prin interpretarea piesei lui I.L. Caragiale, „Five o'clock”, tinerii actori fiind coordonați, cu profesionalism, de către Viluța Dimache, bibliotecar la Biblioteca Comunală Bucșani.

Lumea poveștilor și a teatrului a fost completată prin momente muzicale de excepție, interpretate de către talentații elevi ai Școlii de Arte Carmina Burana din Târgoviște, sub îndrumarea doamnei profesor Ana Maria Gheorghe.

Biblioteca Județeană Dâmbovița, la inițiativa doamnei manager Agnes Terezia Erich, a avut bucuria de a organiza, în data de 2 iunie, o întâlnire a tinerilor scriitori dâmbovițeni.

Scopul acestei întâlniri a fost de a aduna la un loc „junimismul” dâmbovițean. În urma invitațiilor adresate, au răspuns: Badea Ioana Bianca, Dincă Teodora Ștefania, Dojană Maria Magdalena, Dumitrescu Violeta, Iosif Iulian Andrei, Lăzărescu Briana Maria, Marilena Vișinescu, Mica Daria Maria, Nedelea Elena Alexandra, Pavel Alexandra Ștefania, Popa Kalomira Ștefania, Ristea Ioana Alina, Simion Daria, Zamfira Ionuț Georgian, Ionescu Bianca, Vișan Alexandra, Ailincăi Ștefan Robert, Băltănescu Delia Maria.

Surpriza întâlnirii a reprezentat-o prezența ilustratoarei de cărți pentru copii, Bianca Ionescu, profesor de desen la Clubul Copiilor din orașul Pucioasa.

Doamna profesoară a încercat să stârnească interesul audienței prin prezentarea propriei activități, a cărților pe care le-a ilustrat, a schițelor realizate precum și încercarea proprie de a scoate un volum cu poezii pentru copii susținut și cu ilustrațiile realizate.

Această prezentare nu a fost decât startul maratonului de poezie și proză, creații ale tinerilor scriitori târgovișteni și nu numai. Aceștia ne-au împărtășit din creațiile lor pe parcursul timpului, cum au început să scrie și ce au realizat până în acest moment. Am făcut cunoștință cu tineri deja consacrați, cu câte cel puțin o carte publicată – Dojană Maria Magdalena, Marilena Vișinescu, Pavel Alexandra Ștefania, Ristea Ioana Alina, Lăzărescu Briana Maria, dar și cu tineri la început de drum, mai timizi, care adună cu sârg creațiile care urmează să iasă la rampă.

Așa cum a spus în cuvântul de deschidere, doamna director Agnes Terezia Erich, Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” intenționează să faciliteze apariția acestor lucrări.

Activitatea în sine s-a dovedit a fi un mare succes. A ieșit la iveală sensibilitatea, talentul, dragostea de cultură și frumos ale tinerilor scriitori.

Poate că mâine, din rândul acestor tineri, se vor ridica profesori, medici avocați, ingineri, dar știm sigur că vor avea mereu un suflet cald, iubitor de frumos.

Alina Cojanu, Liliana Nedelcu,

Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița

De ce verde la Școala Altfel în bibliotecă?

Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița, ca în fiecare an, partener al școlilor și grădinițelor dâmbovițene, s-a implicat și a găzduit programele „Școala altfel” și „Săptămâna verde”, două luni pline de activități și ateliere educative care au bucurat sute de copii, menite să le dezvolte diferite competențe și abilități.

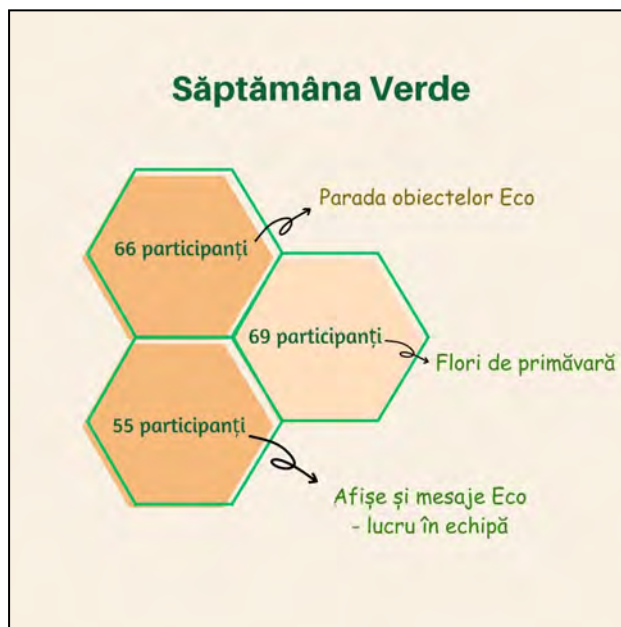
„Săptămâna verde” are drept scop conștientizarea importanței reciclării și protejarea mediului înconjurător, iar „Școala altfel” contribuie la dezvoltarea competenței de învățare și a abilităților socio-emoționale în rândul copiilor preșcolari/elevilor.

– În cadrul programului „Săptămâna verde”, au fost propuse ateliere precum:

– „Flori de primăvară”, desfășurat la Filiala pentru copii a bibliotecii;

– „Afișe și mesaje eco – lucru în echipă”, ce a constat în realizarea de afișe cu mesaje ecologice și deprinderea regulilor de comportament pentru a proteja mediul înconjurător;

– „Parada obiectelor ECO!”, au fost confecționate instrumente muzicale din materiale reciclate.

În cadrul programului „Școala altfel” cei mai mici participanți s-au bucurat de *Căsuța poveștilor* sau *Aventură în lumea cărților*. Elevii mai mari au căpătat noi cunoștințe și abilități în cadrul *Atelierului Creativ Pascal*; *Ne implicăm sau asistăm?* (acordarea primului ajutor, activitate susținută de voluntarii Filialei de Cruce Roșie Dâmbovița) și *Prezentarea platformei digitale Cloud Library* (biblioteca oferă acces gratuit la cărțile electronice prin intermediul acestei platforme on-line de împrumut).

Un număr impresionant de peste 1100 de preșcolari și școlari, însoțiți de cadre didactice și părinți au trecut pragul bibliotecii noastre pe parcursul celor două luni. Aceștia, pe lângă atelierelor gândite de bibliotecarii inimoși, le-au fost prezentate serviciile oferite de bibliotecă, colecțiile deținute de fiecare secție în parte.

Această perioadă plină de zumzet s-a scurs repede. Suntem convinși că o mare parte dintre ei vor reveni în bibliotecă, mai ales că se apropie vara și ne pregătim de „Vacanță la bibliotecă”, un alt program iubit și apreciat de copii.

Florina Rotaru, Raluca Rysu

Biblioteca Județeană
„I. H. Rădulescu” Dâmbovița

Gura-Foii - Povești scrise și nescrise

Gura-Foii - sat românesc de poveste, valoros și autentic păstrător al tradițiilor culturale populare, al specificului și etosului românesc, al creativității și inventivității țărănești, a reprezentat secole de-a rândul mediul firesc al vieții bunicilor și străbunicilor noștri.

Aflată într-o zonă de interferență culturală, la întrepătrunderea unor regiuni etnografice cu specific bine definit (Dâmbovița și Argeș, Ilfov și Teleorman), localitatea se remarcă din acest punct de vedere prin perpetuarea unor valori proprii fondului tradițional local, în care influențele exterioare s-au integrat armonios fondului cultural existent.

Așezate în zona de șes, satele componente ale comunei sunt așezări caracteristice regiunilor agricole, tipul de sat adunat, cu vatra restrânsă, cu case dese, cu o rețea de ulițe întretăiate, fără o ordine prestabilită sau dispuse de-a lungul drumului. Casa țărănească veche, așezată de obicei cu fațada principală spre miazăzi, oricât de modestă, întruchipează pentru țaran lăcașul sau căminul său.

Casele țărănești de odinioară, aveau prispa cu cerdac, tinda și cel mult două camere; în interior formele de amenajare erau cele specifice zonei de confluență a câmpiei cu dealurile, având în componență categoriile de piese tradiționale, textile, mobilier simplu, obiecte de uz casnic, obiecte de cult. Peretarele, covoarele, velințele, fețele de masă, perdelele și ștergarele, aduceau o ambianță plăcută interiorului prin prospețimea și eleganța culorilor.

Lada de zestre, nelipsită din interioarele tradiționale constituia o piesă de mobilier importantă prin aspect și semnificație. Costumele tradiționale erau diferite în zilele de lucru și în zilele

de sărbătoare și reprezentau o îmbinare armonioasă a utilului cu frumosul, o bogăție de exprimare artistică și o simplitate plină de eleganță.

Principalele elemente ale costumului popular erau, la bărbați: cămașă albă confecționată din pânză, ițarii, betele, vesta de postav negru, mintean, opincile și la femei: ie din pânză de bumbac, poale, fotă, bete și opinci. Portul popular femeiesc se deosebea de cel bărbătesc în sensul că era mult mai variat, mai diversificat, cu un colorit sănătos și de bun gust. Nu putem vorbi despre satul de odinioară, fără a aminti despre bisericile care au însuflețit viața religioasă a acestuia. În localitatea noastră existau câteva mari biserici. În cătunul Foia exista Biserica Foia, unde inscripția de pe Pisanie ne spune că a fost reparată în anul 1809, apoi în 1857 refăcută de către enoriași, în timpul Mitropolitului Nifon, sub domnia lui Barbu Știrbey.

În cătunul Bănești - biserica Bănești, din inscripția Pisanii, săpată în piatră, se vede că locașul Domnului în anul 1843 a fost refăcut de către Serdarul Mihăiță Furduescu - bunicul autorului monografiei noastre, ctitorul acesteia fiind Logofătul lordache Furduescu, înainte de anul 1790, acesta apărând și în una dintre frescele existente în biserică. Biserica din cătunul Bălășeasca, a fost refăcută de Grigore Ralea, căreia în tinerețe i s-a zis Bălășescu.

Pisania bisericii Bălășeasca, nu s-a putut păstra, din cauză că, unul din frații Ralea, a distrus acea Pisanie ce era înscrisă pe frontispiciul interior al Bisericii. Biserica din satul Catanele a fost zidită din temelii în anul 1915 pe vechiul amplasament al bisericii care data din anul 1815, construită de boierii Stanciu și Preda. În locașul sfânt al acestei bisericii au slujit de-a lungul anilor, preoții Ivașcu, Paraschiv și Atanasie Popescu care făceau parte dintr-o familie cu zece generații de preoți.

Biserica nouă, a fost sfințită cu ajutorul boierului Hurmuzescu în data de 5 mai 1915, păstrând însă Pisania din vechea biserică, care ne

duce cu gândul și inima în veacurile trecute. Fie că este vorba de casa tradițională țărănească, de biserica veche sau de portul popular, ne putem mândri cu bunicii și străbunicii noștri, cu poveștile spuse la gura sobei, pe prispa casei, cu cele scrise cu acul sau în războiul de țesut.

Bibliografie: Manuscris – Contribuții (Coca Teodorescu), vol.III

Mariana Lixândroiu,

Biblioteca Comunală Gura-Foii

Cititul electronic vs cititul clasic

Oare cărțile în format clasic vor dispărea definitiv odată cu evoluția tehnologiei? A fost una dintre întrebările lansate în cadrul evenimentului „Cititul electronic vs. cititul clasic” realizat de Biblioteca Comunală Mătășaru, dedicat copiilor și adolescenților. Părerile au fost împărțite între *da* și *nu*, fiecare venind cu propriile argumente. Cartea tipărită are atât de multă valoare pentru acești cititori, ca mijloc de povestire și informare încât este foarte dificil de conceput că aceasta poate fi înlocuită în totalitate de tehnologie. Însă, majoritatea tinerilor prezenți la eveniment, cum era de așteptat, nu au considerat o problemă dramatică dispariția cărților clasice, susținând tehnologia cu vehemență.

Dezvoltarea noilor tehnologii, cum ar fi iPad-urile și Kindle-urile, precum și accesul la rețelele sociale ca platformă unde oricine poate publica texte de orice fel, a făcut lucruri incredibile în ultimii ani pentru a transforma scena literară într-una care este considerabil mai accesibilă și - într-o anumită măsură - accesibil atât pentru autori, cât și pentru cititori. Impactul produs de era digitală asupra lumii livești este ceva ce trebuie apreciat mai degrabă decât văzut ca o amenințare, a fost concluzia majorității la care s-a ajuns la finalul evenimentului, o concluzie veridică și perfect actuală, dar care ignoră detalii importante aduse în discuție pe parcursul activității.

Intimitatea și experiența senzorială a citirii în mod fizic a unei cărți pur și simplu nu pot fi egale de nicio altă formă de media. De la întoarcerea primei pagini, la mirosul reconfortant de cerneală proaspătă sau de mirosul cărților de bibliotecă. Cel mai important, totuși, citirea cărților clasice este unul dintre puținele mijloace de alinare și de evadare din capcana

lumii online care ne-a acaparat complet viața. Tehnologia are avantajele ei, desigur, însă prea mult timp petrecut în prezența ei duce la anumite dezechilibre în viața individului, deloc de neglijat. În timp ce cititul online obosește și

stresează, cititul clasic relaxează și creează o stare de bună dispoziție dacă, desigur, îți alegi o carte captivantă și interesantă pentru tine. Lumina albastră, specifică ecranelor, are un impact mare asupra vederii și poate cauza nu doar probleme de vedere, ci și tulburări de somn. În medie, ne uităm de 100 de ori pe zi la mobil și petrecem cel puțin trei ore navigând pe Internet doar în interes personal. Dacă luăm în considerație și orele pe care le petrecem privind ecranele cât suntem la birou, putem spune că aproape toată ziua ochii ne sunt ațintiți în tot felul de dispozitive.

Conform unui studiu publicat de The Vision Council, cea mai mare parte a timpului în care ne uităm la un monitor (44%) este petrecută la birou sau în interes de serviciu. Folosim dispozitivele digitale și pentru: cititul recreațional (43%), în călătorii (32%), ca alarmă (38%) și chiar și pentru a găti, urmărind diverse tutoriale (26%). Nu e de mirare că ochii ne obosesc mai repede ca oricând. Sindromul oboselii

oculare nu afectează doar vederea ci și productivitatea unei persoane, crescându-i numărul de erori din timpul executării unei sarcini de până la 3 ori. Din punctul acesta de vedere cititul clasic este superior cititului electronic. În ciuda acestor informații, majoritatea tinerilor prezenți la eveniment nu s-au lăsat impresionați de aceste informații susținând în continuare tehnologia drept varianta cea mai bună pentru relaxare, studiu și informare. Unul dintre participanți în vârstă de 11 ani a declarat la un moment dat „când văd o carte deja am obosit. Când văd telefonul simt că am energie. Dacă vreau să aflu ceva, imediat intru pe internet”.

Încercarea de a educa și determina copiii și tinerii generației actuale să citească o carte în format clasic sau să folosească și cartea clasică drept sursă de a obține

anumite informații pentru efectuarea temelor sau proiectelor școlare este un demers care trebuie derulat printr-o colaborare intensă între bibliotecă, familie, școală, biserică, comunitatea locală. Dacă acest organism nu funcționează în mod corespunzător, planul nu poate fi dus la îndeplinire. Și, revenind la întrebarea inițială „Oare cărțile în format clasic vor dispărea definitiv odată cu evoluția tehnologiei?”. Cărțile de hârtie nu vor dispărea dacă nu vom permite acest lucru. Atât timp cât există „oameni ai cărții” (scriitori, editori, bibliotecari, cititori, profesori etc) care să promoveze cartea și cititul în formatul ei clasic, cartea nu va dispărea niciodată...

Denisa Bodî,

Biblioteca Comunală Mătăsaru

.....

„HRISTOS ÎMPĂRTĂȘIT COPIILOR” Parteneriat Biblioteca Comunală Dobra – Biserica Sf. Împărați Constantin și Elena, Dobra

Într-o lume dinamică, surprinzătoare, aflată într-o continuă schimbare, este necesar să conștientizăm oportunitatea implicării în procesul de formare a copiilor.

Comunitatea locală are privilegiul de a-și pune amprenta pe construirea viitoarei personalități a copilului, iar acest lucru se poate realiza doar printr-o colaborare strâns legată între familie – școală – biserică – bibliotecă.

Parteneriatul dintre Biblioteca Comunală Dobra și Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena” din Dobra își propune ca, prin participarea la activitățile extracurriculare organizate în cadrul proiectului „Hristos împărtășit copiilor”, tinerii comunității noastre

să cunoască învățăturile Bisericii și tradițiile religioase, să cunoască rolul și semnificația rugăciunii în viața creștinului.

Proiectul are ca scop educarea unor virtuți creștine și cultivarea comportamentului moral – religios: să-ți iubești aproapele, să faci fapte bune, să fii cinstit, modest, generos, să nu urăști, să-i ajuți pe sărmani și să-L iubești pe Dumnezeu.

Biblioteca Comunală Dobra apreciază fiecare partener și parteneriat în parte pentru implicare și susținere!

Alina Georgescu,

Biblioteca Comunală Dobra

Biblioteca Comunală „Dragomir Iorgulescu” Văleni-Dâmbovița, promotoare a tradițiilor locale

Viața spirituală constituie o dimensiune importantă a existenței cotidiene, iar sărbătorile populare sunt monumente ale spiritului și civilizației unui popor. Contextul cultural specific poporului român necesită o promovare continuă și o deschidere de porți spre orizonturile spiritualității autentice a tradițiilor populare, o revenire la ele. De aceea Biblioteca Comunală „Dragomir Iorgulescu” Văleni Dâmbovița a reușit să revigoreze tradiții demult uitate în localitatea noastră, prin proiectele derulate, precum cel sub numele „Danseză românește”, proiect ce a avut ca scop formarea unei formații de dansuri populare.

Fără coregraf sau instructor, dar cu bibliotecar și bibliotecă – păstrătoare a tradițiilor culturale locale - am reușit să încheagăm o formație de dansuri autentice, pe care am numit-o „Junii din Văleni”, al cărei debut a avut loc de Ziua

Comunei Văleni Dâmbovița, în data de 15 august, considerat un succes.

Au urmat alte activități tot atât de apreciate, precum „Sărbătorile împreună”, unde am prezentat tradiții de iarnă.

Urmează ca, în Ziua Sfințelor Paști să prezentăm „Sărbătoare în sat la noi” unde să venim din nou cu un program artistic ce va puncta obiceiuri care aveau loc la noi în localitate cu ocazia acestei sărbători.

Am avut privilegiul de a face parte dintr-o formație valoroasă de dansuri în satul nostru,

echipă inițiată de domnul învățător Lungu Aurelian, apoi munca a fost dusă mai departe de către domnii profesori Sonia și Gabriel Băhnăreanu, care au avut o activitate cultural-educativă de excepție. Tot ceea ce am primit de la dâșii, am încercat să transmit și eu la rândul meu acestor tineri dornici să cunoască tainele și

bucuria dansului popular. Biblioteca Comunală este susținută în proiectele și activitățile derulate de Primăria Comunei Văleni-Dâmbovița, colaborând în foarte multe dintre acestea cu Școala Gimnazială Văleni-Dâmbovița, Biblioteca Județeană Ion Heliade Rădulescu Dâmbovița, Centrul EUROPE DIRECT Târgoviște și alte entități cărora le mulțumim și pe această cale.

Obiceiuri frumoase, legate de viața familiei și a obștii, vor dăinui, păstrând în același timp continuitatea spirituală a satului românesc. Iar dacă în aceste vremuri destul de tulburi pe care le traversăm, reușim cât de puțin să aducem bucurie în sufletele celor din jurul nostru, pentru noi reprezintă un succes.

„O bucurie nu este mare numai prin ea însăși, ci și prin faptul că trezește și cheamă amintirea altor bucurii mai vechi”. (Alexandru Philippide)

Aurora Oprescu,

Biblioteca Comunală
„Dragomir Iorgulescu” Văleni-Dâmbovița

PATRIMONIU

IANCU VĂCĂRESCU În slujba redeșteptării naționale

Pe durata a aproape cinci secole, familia Văcăreștilor a jucat un rol de prim rang în viața politică, socială și culturală a românilor, participând direct la evenimente pe care uneori le-au influențat, mulți dintre ei sfârșind tragic: Ianache, bunicul lui Ienăchiță, își pierde capul la Constantinopol, împreună cu Constantin Brâncoveanu. O viață zbuciumată au avut și poeții familiei: Ienăchiță, Alecu, Nicolae, dar și Iancu, mai ales datorită cutezanței ideilor și activităților lor.

Considerat de Alexandru Odobescu, primul bibliograf al Văcăreștilor, ca „umil din cei mai demni părinți ai limbei și ai poeziei noastre”, Iancu Văcărescu trebuie interpretat în contextul epocii pentru „a-i înțelege mărimea, spre a-i cântări puterile, spre a-i prețui ideile, limba și stilul”, deoarece „viitorimea moștenește numai ce a rămas bun și glorios”.

Ansamblul operei sale, ca și a celorlalți Văcărești, este un subiect incitant, atunci când analizăm mișcarea iluministă românească, deoarece, pe lângă vasta sa cultură, el intră, ca și Ienăchiță, în contact direct cu Apusul.

Continuând strădaniile bunicului și ale tatălui său, Alecu, sau ale unchiului Nicolae, de formare a unei conștiințe naționale, de deschidere a culturii spre mișcarea de idei a Apusului, Iancu Văcărescu „izbutește să-și depășească în chip remarcabil condiția proprie, avântându-se în tumultul vieții colective cu năzuința călăuzirii contemporanilor spre un ideal pozitiv”, cum sublinia Alexandru Piru (*Poezii Văcărești* - București, Editura Tineretului, 1967, p. 130).

A impulsivat, în concordanță cu crezul său iluminist, acțiunile ce vizau redeșteptarea națională: școală și teatru în limba română, sprijinind „deschiderea teatrului întâiași dată la

București, în anul 1819”, căreia îi dedică celebrul său „Prolog”, subliniind primul funcția social-educativă a acestuia, consolidându-i repertoriul prin traducerile sale. Eroii predilecți dau dovadă de înalte calități morale sau sunt luptători pentru libertate națională, prin ei, autorul exprimându-și de fapt, ideile, sentimentele de mândrie națională fiind evidente.

Simpatizant al mișcării lui Tudor Vladimirescu, ca și unchiul său Nicolae, dedică versuri altor momente istorice pe care le trăiește: înființarea miliției naționale, pregătirea evenimentelor revoluționare de la 1848 (deși nu participă la ele), în calitate de președinte al „Asociației Literare”. Încă din 1830 pune problema Unirii Principatelor Române (*La Milcof*). În pas cu ideile epocii, sprijinind noul, contribuie la emanciparea socială și culturală a națiunii române.

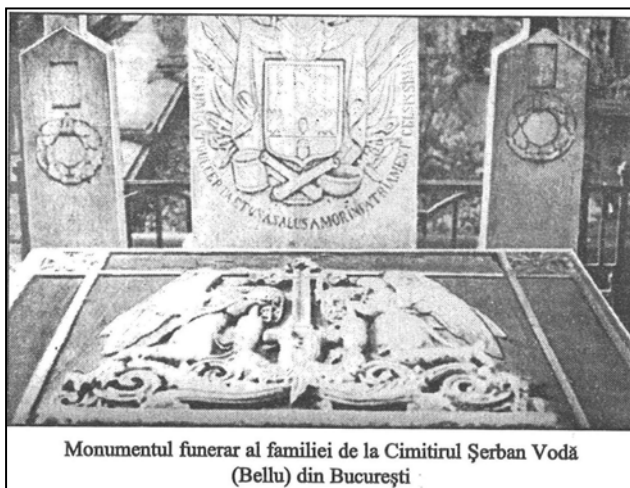
Reprezentant de frunte al acestei vechi familii de boieri, cu o educație multilaterală, având cunoștințe de greacă și

latină, intră în contact direct cu Apusul prin studiile de la Viena, făcându-se exponent al literaturii franceze, germane, dar și italiene. Este un preromantic în vremea biruinței romantismului, prin motive ca ruinele, mormintele sau tristețea ca stare sufletească, un reprezentant de frunte al literaturii noastre premoderne, al poeziei lirice române culte.

Având o vastă cultură, câștigată printr-o temeinică și continuă lectură a unor cărți de sinteză privind istoria universală sau națională, dar și de filozofie, de estetică, își creionează propriul sistem de valori, înscriindu-se în galeria scriitorilor cu opere minuțios elaborate.

Are contribuții la punerea bazelor limbii române literare modeme. Prin multitudinea

speciilor abordate este un căutător de forme și procedee artistice, deși deseori abstract, dificil, sub raport stilistic, folosind atât elemente lexicale învechite, cât și unele noi, care de multe ori nu s-au impus în evoluția limbii. Remarcabilă rămâne însă, într-un moment de răscruce, cel al coexistenței clasicismului întârziat cu romantismul, capacitatea de a demonstra că limba

română este aptă să abordeze cele mai diverse forme de versificație.

De altfel, atât pe marginea operei poetice, cât și a strădaniei de înnoire a limbajului poetic, s-au făcut studii, cercetări, formulându-

se diverse opinii, deseori contradictorii, exagerate sau minimalizatoare, neputându-se însă nega efortul său sincer la dezvoltarea și diversificarea mijloacelor de expresie, marcând sfârșitul unei epoci sub raport literar.

La moartea sa, Ion Heliade Rădulescu a ținut o „orație funebris” considerată de Elena Văcărescu drept „una din capodoperele literaturii noastre”, subliniind că: „Nici geniu, nici amorul, nici aspirațiunile sale, nici patriotismul său, nici adevărul, nici înseși jucăriile sale, pare că ar fi zis poetul că nu sunt întregi de nu vor fi creștine, de nu vor avea sigiliul anchiunii pietății. Aici se cunoaște adevăratul român: limba, religia și legile, sau datinile, ce singure constituie o naționalitate, fără abjectele de care totdeauna se ocupa și se inspira literatorul și poetul, *părintele poeziei române*”. (La mormântarea răposatului Ioane Văcărescu, București, Tipografia lui Heliade și Asociației, 1863, p.4)

Spirit luminat, sprijinitor al inițiativelor culturale ale epocii, susținând emanciparea prin cultură, deschizător de drumuri în lirica de concepție sau cea militantă, cu contribuții notabile la rafinarea progresivă a limbajului poetic, Iancu Văcărescu este un demn reprezentant al literaturii premoderne românești.

Omul, opera sa, rămân un subiect deschis, incitant al istoriei noastre literare.

Conf. univ. dr. Victor Petrescu

IONEL FERNIC

„Am trecut prin toate meseriile în viață. Am fost, pe rând: actor prost, compozitor bunicel, ziarist «revolver», șef de orchestră prost, cântăreț bisericesc, profesor de vioară, funcționar la primărie etc., etc. Acum sunt aviator. Visuri? Ce visuri poate avea un aviator civil? Unul singur: să-și poată cumpăra un avion cu care să străbată lumea în lung și-n lat (...)”.

Ionel Fernic s-a născut la începutul secolului al XX-lea, în zorii zilei de 29 mai 1901 la Târgoviște, într-o familie de condiție medie, în locuința situată pe strada Ion Heliade Rădulescu, nr. 7, așa cum reiese din actul de naștere al *trbadurului zărilor albastre*. Ionel Fernic și-a petrecut copilăria și adolescența la Galați, în casa bunicilor, pe strada Stelei nr. 2, în *căsuța cu vie*, acolo unde, tatăl său Theodor Fernic, se mutase cu serviciul pe când Ionel nu împlinise un an, și unde se mai afla fratele său, inginerul George Fernic, directorul Șantierului Naval: „eram spaima mahalalei – ca bătaș fără pereche, și aveam

mare pasiune pentru păsărele: scatii și sticleți”, e tot ce avea să-și amintească, mult mai târziu, Ionel Fernic, despre anii primilor săi pași în viață. Totuși, cursurile Școlii Primare, le-a urmat la îndemnul mamei sale, în București la Școala Evanghelică Lutherană, iar ulterior, a urmat, cu foarte mare conștiinciozitate, Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, perioadă în care a devenit elevul profesorului de pian Theodor Fuchs. Este bine cunoscut faptul că acest profesor, a fost invitat în țară de maestrul George Enescu, stabilindu-se la Galați, cel care a descoperit talentul pentru muzică în general și pentru

compoziție, în special, al lui Ionel Fernic. În principiu, tânărul cu ascendant târgoviștean, a urmat lecții de pian, chitară, armonie și compoziție în casa profesorului Fuchs. Aici, la malul Dunării, aflat în clasa a VII-a de liceu, tânărul Ionel Fernic se pare că a cântat și prima sa romanță în anul 1919, intitulată „Cruce albă de mesteacăn” („Balada crucii de mesteacăn”, pe versurile lui Arthur Enășescu), dar și romanța „Țiganca” (textul scris tot de către Arthur Enășescu).

Tot din această perioadă a început să se manifeste și dragostea sa pentru aviație, stimulată de vărul său George Fernic, cel care avea să dispară în mod tragic, în timpul unui miting aviatic desfășurat la Chicago (în anul 1930). Pildă față de vărul său, Ionel Fernic își amintea ulterior: „*visul meu a fost să zbor și, împreună cu regretatul meu văr George Gheorghe Fernic – căzut eroic la marele Miting Internațional de aviație de la Chicago, la 22 octombrie 1930 – construiam din cutii goale de portocale, avioane. Moartea vărului meu nu a făcut decât să ațâțe și mai rău flacăra ce îmi ardea sufletul și nu așteptam decât ziua să purced pe glorioasele urme lăsate de el*”.

Deși părinții săi l-au îndrumat către muzică – iar tatăl său și l-ar fi dorit inginer – totuși, Ionel Fernic s-a înscris la Secția de Artă Dramatică a Conservatorului din București (clasa de actorie a maeștrilor Ion Soreanu și Aristide Demetriad). Contrar așteptărilor, aceste cursuri nu-l prea atrag, pe care le finalizează totuși în 1924, în condițiile în care intrase primul și devenise, doar după trei luni, bursier al Teatrului Național, având drept parteneri nume mari ale scenei: Ion Manolescu, Mișu Fotino, Nicolae Bălățeanu și Aristide Demetriad. Este uimitor cum însuși Ionel Fernic descrie această perioadă din cariera sa: „*mi-am dat seama că n-am talent nici de doi bani. Aplauze furtunoase? Succesul? Rezultatul mascalțoneriilor la care mă pretam...*”.

Un an mai târziu, în 1925, Ionel Fernic și-a început stagiul militar la Școala de ofițeri de rezervă de infanterie din Ploiești, unde acesta a urmat cursurile timp de un an și jumătate, ca ofițer T.T.R.-ist, perioadă în care, ca „*pasager*” însă, avea să zboare pentru prima oară. La puțin timp după terminarea stagiului militar, a revenit la Ploiești, fiind lipsit de orice posibilitate financiară,

iar din această postură, își face veacul la plăcintăria-bodegă a grecului Alcibiade Kalderimis, sau Tata Alcibiade, nu pentru „*calitățile*” vocale ale stăpânului, ci pentru că putea mânca și bea pe datorie. În plus, stătea cu chirie la „*coana Mița Treimustăți, o femeie aparținând sexului gras, de profesiune ghicitoare în palmă, cărți, cafea, ghioc și alte obiecte*”, pe strada Ulierului, la numărul 5. Ulterior, a fost angajat ca „*dirijor de orchestră*” – peste câțiva lăutari mai de duzină – la „*Modern*”, singurul cinematograful din oraș. Este perioada în care a scos „*Să nu te superi că te-njur*”, un periodic satiric, a cărui redacție se afla în singura cameră în care locuia. Tot la Ploiești, tânărul Ionel Fernic a început să câștige ceva bănuți, făcând un aranjament cu proprietarul berăriei Piccadilly, de a cânta la pian, propriile compoziții, locația respectivă fiind recunoscută pentru faptul că acolo cântase orchestra Nicu Stănescu, alături de violonistul V. Moldoveanu, cel care în 1937 l-a însoțit pe maestrul Grigoraș Dinicu și pe Maria Tănase la New York.

După doi ani în care revista „*Să nu te superi că te-njur*”, s-a bucurat de succes – „*bani curgeau și crășmarii se bucurau*” –, tirajul „*cade*” și gazeta moare. Iar în acest context, fără „*bani puși deoparte*”, Ionel Fernic a riscat și și-a tipărit pe datorie un volum de schițe („*Misterele de la Mizil*”, 1927), apoi unul de versuri („*Prăpăstii*”, 1928, care cuprindea 13 poezii cu 658 de versuri), urmat de un altul, intitulat „*Din lumea celor ticăloși*” (cuprindea 17 poezii cu 800 de versuri, volum publicat împreună cu bunul său prieten Constantin N. Dragomirescu), de pe urma cărora a reușit să agonisească bani buni. Pus pe fapte mari, Ionel Fernic a oferit spre publicare Editurii „*R.O. David și M. Șaraga*”, din strada Gabroveni, nr. 4, din București, o altă lucrare intitulată „*Hoții, mă! și alte romanțe noi*”, care cuprindea un total de 17 cuplete și romanțe, totalizând 343 de versuri. Ulterior, a mai publicat un basm în versuri („*Gruia cel voinic și Moș Novac, tatăl său*”), piesă reușită de teatru, intitulată „*Pui de ler*”, de inspirație folclorică și traducerea din limba franceză a volumului „*Catrene*” de Omar Khayyam (1930). Cheltuitor peste măsură, o fire boemă, Ionel Fernic a apucat doar să-și achite datoriile și, apoi, trai pe vătrai! Însă după o lună, a rămas... „*oltean*”!

În această postură, s-a apucat temeinic de compus și, cum romanța căzuse în obsolescență în fața tangoului, în 1931 a scris „Minciuna”, primul său tango, considerată ulterior de către autor, drept o „prostie muzicală care a cunoscut un succes fără precedent”. Cu rare excepții, textele și le scria sigur. A dat la iveală, într-un ritm amețitor, o întreagă pleiadă de melodii care, în scurt timp, l-au făcut cel mai bine plătit compozitor – de către editori – din România („Adio doamnă”, „Beau”, „Iubesc femeia”, „Minte-mă”, „Scrisoare de amor” sunt câteva dintre cele mai cunoscute). Deseori spunea apropiaților: „Pe toate aceste fleacuri muzicale – cu excepția a două-trei romanțe – eu, personal, nu dau doi bani. Că au plăcut marelui public, asta e cu totul altceva”. Iar presa vremii sublinia în acest sens: „Era în culmea gloriei. Avea tot ce-și putea dori: bani, vin, femei. Devenise celebru, fiind arătat cu degetul pe stradă!”.

În perioada interbelică, între anii 1934-1935, Ionel Fernic s-a mutat în București, iar, în plus, piesele sale erau cântate de orchestre conduse de Grigoraș Dinicu, Petrică Moțoi, Ionescu-Găină, frații Victor și Nicușor Predescu, și interpreți notorii: Cristian Vasile, Titu Botez, Zavaidoc, Jean Moscopol, Ion Luican, Dorina Drăghici, Ioana Radu, Gică Petrescu, în marile localuri ale vremii: Trocadero, Mon Jardin, Lido, Gambrinus, Carul cu bere, Roata lumii și Grand. În această perioadă, Cincinat Pavelescu i-a încredințat versurile pentru piesa „Îți mai aduci aminte, doamnă?”, iar Ion Minulescu pentru „Romanța celei care minte”. În paralel, neuitând de pasiunea sa pentru zbor, Ionel Fernic a urmat cursurile Școlii de pilotaj Mircea Cantacuzino de la Băneasa (condusă încă din 1930, de către sora acestuia, Ioana Cantacuzino, prima femeie din lume care a condus o astfel de școală și care a efectuat un raid aerian internațional pe traseul Germania-România, cu un avion Klemm-20), pe care le-a absolvit la 25 iulie 1935 (Ziua Aviației

Române), primind brevetul de „pilot de turism și sport”, dovedind o conștiințiozitate remarcabilă, observată de instructori și colegi, cu totul contrară firii sale visătoare. Despre această perioadă a vieții sale, Ionel Fernic avea să-și amintească lapidar și cu mult umor: „De data aceasta, aleasa inimii mele avea în loc de brațe, două aripi, în loc de sâni, două roți, în loc de trup un fuselaj, în loc de gură, un motor de o sută de cai putere”. Ca o recunoaștere a întregii sale activități sportive, a fost numit directorul Școlii de pilotaj de la Cernăuți, iar în urma performanței sale aviatice în care a traversat munții (pe ruta București Băneasa – Brașov și retur), a fost decorat cu una dintre cele mai importante distincții ale vremii, „Virtutea Aeronautică de Aur”, acordată de însuși Regele Carol al II-lea.

Ulterior, a urmat cursuri de parașutism și a participat la 11 mitinguri aeriene în țară, cel mai reușit fiind cel din 15 august 1936 de la Piatra Neamț: „A fost un success imens, cel mai mare success din cariera mea de artist aerian și pământean. Nu simt nici un fel de rău sau gol la stomac. Sunt perfect conștient, simt cum alunec în aer și aștept deschiderea parașutei. E o senzație de neînchipuit! Niciun zgomot, cât de mic, nu tulbură imensa și maiestuoasă tăcere a oceanului de azur. Ar trebui până unui d'Anunzio, ca să poată descrie întreaga frumusețe și poezie a acestei fantastice călătorii pe undele nevăzute ale eterului”, nota în jurnalul său. Parafrazând activitățile sale, ziaristii Revistei *Ilustrațiunea Română*, l-au însoțit într-unul din zborurile lui temerare și au consemnat într-un articol publicat în anul 1937: „Ionel Fernic! Nume plin de rezonanță, evocând câte una din melodiile pe care le-a născocit sensibilitatea acestui trubadur popular, ca să ne putem cânta cu toții mai minunat dorințele și tristețile noastre. Poet, muzician, pamfletar, temerar parașutist și pilot, Ionel Fernic a putut să cunoască toate înălțimile, de pe care, privindu-ne, noi ceilalți suntem atât de

mărunți... Avem pe malurile Dâmboviței un autentic Cyrano de Bergerac, adică un om ce vrea neapărat să se ridice până la lună, fie cu ajutorul ouvântului și al melodiei, fie cu ajutorul aripilor de metal, care, mulțumită tehnicii moderne, înlocuiesc acum faimosul magnet zburător imaginat de eroul lui Rostand. Dacă ar fi trăit acum câteva sute de ani, desigur Ionel Fernic ar fi purtat un panaș lung și semeț. Ghitara lui se urca alături de o spadă. Și ar fi ucis Ionel Fernic o mulțime de dusmani...Cel mai mic avion din Romania nu putea să fie decât avionul lui Ionel Fernic! Parcă nu e un avion, ci o glumă. Un planor, căruia i s-a atașat un motor și o elice. O bicicletă zburătoare. Dar tocmai aceste dimensiuni reduse dau avionului aspectul unei bijuterii, în care totuși încăpem, și Fernic și subsemnatul. Și zburăm, deasupra Bucureștilor, deasupra României, deasupra pământului... E cam strâmt în carlinga asta, dar, ce să facem, ne consolăm: dedesubtul nostrum e Capitala, cu toate palace-urile și catedralele ei, e un oraș micuț, de turtă dulce parcă. Văzduhul confirmă și de data asta virtuozitatea zburătorului nostru. Dar perfecționarea în ale zburatului a impus lui Ionel Fernic o regulă care nu-mi place chiar în avion și care chiar lui i s-ar fi părut acum câțiva ani absurdă: prudența. Chiar în momentele acestea suntem la 3.000 de metri și observ că Fernic a uitat „choc-ul” deschis și pârghia rămasă lângă motor într-o poziție nereglementară ne dă oricum emoțiile morții. După câteva volute deschise pe fondul senin al cerului, aterizăm. E frumoasă lăcusta asta mecanica, e în stare să facă, cu noi cu tot, salturi peste o țară întreagă. Fernic își privește avioneta cu duioșie, cu orgoliu, cu pasiune. N-a botezat-o încă. E cât o brichetă. Cât un bibelou. Un mofft.

– Ce-ar fi s-o botezăm „Mofft”, Fernic? Dar interlocutorul meu e vexat, pentru că vede totul în proporții uriașe: Am să-i spun „Pasărea gigantă”! Apoi sincer și gradând: Sau „Bestia albastră... Ne luăm la revedere de la aripele azurii-azurii, ca să se topească mai ușor în văzduhul care-l absoarbe pe Fernic”.

Între anii 1935 și 1938, Ionel Fernic și-a dedicat întreaga viață aviației și parașutismului, fiind unul dintre primii sportivi români în domeniu: „Este divină și fantastică această călătorie în misterioasa tăcere a oceanului de azur”, scrie despre salturile

cu parașuta. Este prezent la cele mai importante mitinguri aviatice, chiar dacă la ultimul la care a participat („Meetingul A.R.P.A.” – Ismail, 4 octombrie 1936) s-a accidentat grav, în urma unui salt cu parașuta fracturându-și un picior, fapt care

nu l-a împiedicat totuși să piloteze în continuare.

Vor rămâne două superbe romane, marcând momentele: „Nunuța, numai tu” (Nunuța Moțun, fiica marelui actor V. Moțun, cu care s-a și căsătorit la un moment dat, cealaltă femeie cu care a mai fost căsătorit Ionel Fernic, fiind Olguța Țăranu, căreia i-a dedicat romanța „Olguța”) și „Adio, doamnă”. Din ciclul de romane, din ale tinereții valuri... Ionel Fernic, recunoscut ca fiind un romantic incorigibil, se va mai căsători de două ori, dar implacabil, va divorța tot de atâtea ori.

Aflat în vârful carierei sale, din nefericire, Ionel Fernic și-a pierdut viața într-un accident aviatic pe data de 22 iulie 1938, la vârsta de 37 de ani. Pasager al unui zbor al companiei poloneze LOT, pe ruta Varșovia-București-Salonic, Ionel Fernic (trebuia să ajungă urgent în Capitală, unde urma să participe la funeraliile Reginei Maria), și-a pierdut viața alături de toți ceilalți pasageri, din cauze necunoscute, avionul prăbușindu-se în pădurea de la Negrileasa, în apropiere de satul Căinești, județul Câmpulung. La bordul avionului se aflau printre cei 14 pasageri, colonelul Waka, atașatul militar japonez la București, căpitanul Gheorghe Ionescu (cumnatul colonelului Ioan Nicolin), comandantul aeroportului din Cernăuți și Ionel Fernic, cel care, se pare, și-a procurat biletul de avion, făcând schimb cu un alt pasager, drept pentru care, acesta nu a apărut în evidența persoanelor dispărute în urma accidentului aviatic survenit. Ionel Fernic l-a rugat pe avocatul Direcției Aviației Civile, Lelius Popescu, aflat în delegație la Cernăuți, să-i cedeze biletul de

întoarcere la București. Din această cauză, urmașul legal al lui Fernic, fratele acestuia, Grigore Fernic, nu a putut încasa despăgubirea din partea companiei aeriene poloneze LOT (10.000 de zloți), deoarece numele lui Ionel Fernic nu figura pe lista pasagerilor acelei curse fatidice. La 25 iulie 1938, cotidianul „Universul”, își informa cetățenii că: „Un avion al companiei poloneze LOT, care făcea cursa Varșovia-Salonic, a făcut escală la Cernăuți în ziua de 22 iulie și și-a luat zborul la ora 17.10 spre București. A ajuns după 16 minute deasupra masivului păduros Negruleasa. O furtună violentă, însoțită de descărcări electrice se abătuse în acel timp deasupra regiunii. Ciobanii din pădure au văzut avionul intrând într-un nor întunecos. După ieșirea din nor avionul a coborât în picaj și s-a prăbușit în pădurea Branîștea, de lângă comuna Doroteia, județul Câmpulung. Echipajul și călătorii, în număr de 14, și-au găsit moartea. Nu s-a produs niciun incendiu, nicio explozie, întrucât probabil pilotul stinsese motoarele în trecerea prin nor”. Ionel Fernic a fost adus la București în ziua de 29 iulie 1938, corpul său fiind depus la Crematoriul Șerban Vodă, în acordurile unei orchestre care a cântat două dintre cele mai frumoase romanțe compuse de către Ionel Fernic, cum ar fi „Balada crucii de mesteacăn”, prima sa creație muzicală: „Cruce albă de mesteacăn/Răsărită printre creste/Cine te cunoaște-n lume/Cruce fără de poveste?”. La acest eveniment, i-au adus un ultim omagiu, alături de mama sa Iosephina (mama adoptivă, cu care tatăl său s-a căsătorit în 1922, după ce mama sa naturală, decedase în 1903) și fratele său, Grigore Fernic, o escadrilă de avioane de la A.R.P.A. (Asociația Română pentru Propaganda Aviației), și o alta constituită din piloții Școlii de Pilotaj Mircea Cantacuzino (unde, Ionel Fernic obținuse brevetul de pilot), dar și cei care i-au interpretat în acea perioadă melodiile compuse, printre aceștia regăsindu-se Ion Lucian, Petre Gusti și Nicu Stoenescu.

Rămășițele lui Ionel Fernic au fost aduse la 20 iulie 1984, la Cimitirul Ghencea Militar, urma funerară fiind depusă în mormântul fostului locotenent-colonel Traian Dumitrescu Popa (recordman internațional la

parașutism), iar sub portretul compozitorului, stă scris pentru eternitate: „Aici se află urna nr. 4376 cu rămășițele pământești ale compozitorului, aviator și parașutist Ionel Fernic, născut la 29 mai 1901, la Târgoviște și decedat la 22 iulie 1938 în catastrofa aeriană a avionului LOT, în munții Bucovinei, pădurea Negruleasa”.

La tragicul eveniment au participat prieteni și colaboratori din lumea muzicii și aviatori care, fie i-au cântat piesele mai îndrăgite, fie l-au omagiat printr-o demonstrație de zbor deasupra Bucureștiului.

SURSE

- Ilustrațiunea română, *Catastrofa aviatică din Munții Bucovinei*, Anul X, nr. 31, miercuri 27 iulie 1938, p. 2;
- Realitatea Ilustrată, *Epilogul accidentului de avion din Munții Câmpulungului*, Anul XII, nr. 602, 3 august 1938, p. 4;
- Viorel Cosma, *Muzicieni români – Lexicon*, Editura Muzicală a Uniunii

Compozitorilor, București, 1970;

– Nedelcu Oprea, *Cultura, știința și arta în județul Galați. Dicționar bibliographic*, Contribuții la bibliografia județului Galați, Editor Biblioteca V. A. Urechia, Galați, 1973;

– Soverth, Ștefan, *Parașutiștii în luptă*, colecția „Memorii de război”, Editura Militară, București, 1973;

– Ionel Fernic. *Compozitorul înălțimilor. Din amintirile unor interpreți români*, ediție îngrijită de dr. Constantin Ucrain, Editura Muzicală, București, 1983;

– S. Massler, *150 de romanțe*, Editura Muzicală, București, 1984;

– Constantin Ucrain, *Trubadurul zărilor albastre – Ionel Fernic*, Editura

Geneze, Colecția „Marile Personalități Române”, București, 1998;

– Theodor Nicolin, *Ionel Fernic. 65 de ani de la dispariția sa*, în „Curier. Revistă de cultură și bibliologie”, An X, nr. 1-2 (18-19), Târgoviște, 2003;

– Camelia Toporaș, Rocsana Irimia, Otilia Badea, Mihaela Bute, *Oameni în memoria Galațiului: aniversări 2008*, Galați, Axis Libri, 2009.

Prof. dr. Cornel Mărculescu,

Școala Gimnazială „Dora Dalles” Bucșani

Intelectualii și iubirea de țară în anii participării României la Primul Război Mondial (1916-1918)

În anii 1916-1918, o mare parte a intelectualității a contribuit la menținerea speranței că victoria pe front alături de Antanta (Franța, Anglia, Rusia) va conduce la întregirea teritorială a României. De la intelectuali de rând (învățători, profesori, preoți, medici, artiști, ziariști, studenți, ș.a.) la elite (scriitori, oameni de știință, universitari, academicieni, muzicieni), regăsim susținerea pentru cauza românismului prin forme diverse: unii au fost mobilizați pe front sau în spatele frontului, alții au dus o intensă campanie de susținere a moralului populației, mai ales după dramatica înfrângere a armatei române și retragerea în Moldova în toamna anului 1916.

Dacă ne referim la elite, a căror influență în opinia publică era evidentă, trebuie subliniat că atitudinile privind neutralitatea, alianțele sau participarea României în război au fost diferite. Unii erau antantofili: scriitorii Mihail Sadoveanu, Octavian Goga, Ion Minulescu, Eugen Lovinescu, Ioan Alexandru Brătescu-Voinești, Alexandru Vlahuță, Ion Agârbiceanu, Alexandru Cazaban, ș.a., istoricii Ioan Ursu, Orest Tafrali, profesorii universitari Ovid Densușianu, Simion Mândrescu, ș.a., academicienii Nicolae Iorga, Alexandru Xenopol, C. Istrati, Barbu Delavrancea, Gheorghe Marinescu, Gheorghe Țițeica, Ioan Bogdan, Constantin Giurescu¹.

Alții erau germanofili sau înclinau spre Puterile Centrale (Germania, Austro-Ungaria): scriitorii Ioan Slavici, Tudor Arghezi, Gala Galaction, D.D. Pătrășcanu, istoricii Al. Tzigara-Samurçaș, Radu Rosetti, Ioan C. Filitti, universitarii Ioan Bianu, Traian Bratu, academicienii Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi, Alexandru Philippide, Sextil Pușcariu, Duiliu Zamfirescu, Simion Mehedinți, Dimitrie Onciul, Vasile Pârvan, Grigore Antipa, Victor Babeș, Ludovic Mrazec, Ion Simionescu². Intelectualii, antantofili sau germanofili, deși diferiți ca orientare privind alianța externă, erau totuși asemănători prin dorința de unire a teritoriilor românești aflate sub stăpânire străină.

Era și o a treia categorie, a celor neutri, rezervați, ezitanți sau a căror atitudine era greu de clasificat: scriitorii Liviu Rebreanu, George Coșbuc, ș.a.

În teritoriile aflate sub dominație străină, opțiunile erau diverse. Pentru intelectualii din

Transilvania și Bucovina, alegerea între Antanta sau Puterile Centrale era destul de dificilă, căci pe de o parte, ei erau în general de formație culturală germană și căutau să evite conflictul cu autoritățile, spre deosebire de „răgățeni” care erau instruiți în spiritul culturii franceze³. Opiniile erau împărțite. Așa de pildă, dacă ne referim la Transilvania, unii intelectuali și politicieni au trecut în Vechiul Regat unde au susținut participarea României pe front alături de Antanta (Octavian Goga, Vasile Lucaciu, Onisifor Ghibu, Vasile Stoica, Octav Tăslăoanu, Sever Bocu), în vreme ce alții și-au exprimat fidelitatea față de împăratul austro-ungar⁴. Universitarii de origine ardeleană (Ioan Bianu, Victor Babeș, Ioan Bogdan) sau scriitorul Ioan Slavici, care în anii 1916-1918 au rămas în București, vor fi acuzați de colaboraționism, în vreme ce poetul George Coșbuc, copleșit de moartea fiului său, s-a autoizolat de lumea bucureșteană.

După neașteptata înfrângere a României de către Puterile Centrale în toamna anului 1916, a urmat calvarul retragerii în Moldova a autorităților, a armatei și a mii de locuitori, orașul Iași devenind capitala provizorie a țării. Situația era atât de dificilă, încât regina Maria nota pe 14/27 februarie 1917: „Nenorocirea și dezastrul au venit atât de fără veste, încât toți și-au pierdut capul și le-a trebuit câțeva vreme ca să-și dea seama de situație, dar era prea târziu”⁵. În

dificilii ani 1917-1918, când speranța era pusă sub semnul întrebării, unii intelectuali (scriitori, istorici, medici, universitari, politicieni, artiști), refugiați în Moldova, au contribuit la susținerea moralului populației și a încrederii că România își va împlini idealul unității naționale. Modalitățile erau diverse: articole în presă, discursuri, acțiuni culturale (spectacole de teatru), îngrijirea răniților în spitale, activitatea societăților de binefacere, acțiuni în cadrul Crucii Roșii, ș.a. Un rol catalizator îl aveau ziarele *Neamul românesc* a lui Nicolae Iorga și *România*, ziar al apărării naționale, apărut la Iași în februarie 1917, precum și alte ziare: *Mișcarea*, *Evenimentul* (care apăreau la Iași), *Cuvânt moldovenesc*, *România Mare*, *Viitorul*, *Epoca*, *Universul*⁶. Dintre autorii unor emoționante articole publicate aici îi menționăm pe Nicolae Iorga, Mihail Sadoveanu, Octavian Goga, Barbu Delavrancea, Ion

Camil Petrescu

Minulescu, Radu D. Rosetti, Vasile Voiculescu, Ion Vinea, Lucian Blaga, Zaharia Bârsan, Demostene Botez, Vasile Lucaciu, Ion Agârbiceanu, Alexandru Vlahuță, Alexandru Cazaban, Alexandru Xenopol, Ion Petrovici, Ioan Cantacuzino, I.G.Duca, Sever Bocu, ș.a. Între refugiați se aflau distinșii medici Gheorghe Marinescu și Thoma Ionescu (fratele lui Take Ionescu), precum și Dimitrie Gerota, Vasile Sion, Vasile Pârvan, Duliu Zamfirescu, ș.a.⁷.

Referindu-se la rolul lui Nicolae Iorga, care în anii 1917-1918, prin discursuri și articole devenise potdrapelul rezistenței românești, ziarul *Patria* scria: „În jurul său s-a cristalizat mai desăvârșit simțirea românească din tot decursul războiului”⁸. Tânărul pe atunci Șerban Cioculescu își amintea mai târziu: „Gazetarul de mare clasă reaprindea zilnic în paginile jurnalului său, *Neamul românesc*, flacăra încrederii în victoria finală, slăvea pe tinerii, unii foștii săi studenți, căzuți în luptă, primea și încuraja pe combatanții care-l cercetau în permisie, întreținea moralul prăbușit al oamenilor politici, într-un cuvânt era pârgăria de rezistență a sufletului național”⁹.

Reliefând marea influență a lui Iorga asupra tinerilor, îndeosebi asupra studenților, Nichifor Crainic nota: „Generația care avea să facă războiul aparține în întregime lui. El era cel care rostea comandamentul suprem al românismului. El era soarele care strălucea în milioanele stropilor de rouă. Fiecare tânăr era reflexul lui spiritual. [...] Revăd în minte miile de studenți inundând furtunos străzile Capitalei și cerând în delir să fie trimiși la moarte pentru țara și neamul lor. Existența noastră personală nu mai avea nici un rost decât contopită cu marele sacrificiu ce se oferea patriei noastre. Iar ridicarea până la această culme morală era pe de-a-ntregul opera Universității întrupată de Nicolae Iorga”¹⁰. Evidențiind influența lui Iorga și a ziarului său în opinia publică în timpul refugiului, același Nichifor Crainic scria admirativ: „N-a existat decât cuvântul lui Nicolae Iorga. Și cum hârtie era puțină, ziarul se lipea pe ziduri, sorbit de mii de oameni, civili și soldați de-a valma”¹¹. În mod asemănător, Constantin Kirițescu sublinia că *Neamul românesc* constituia „un organ de propagandă națională, propovăduind încrederea în victoria finală și căutând să întărească conștiința luptătoare a țării”¹².

În Moldova anilor 1917-1918, o contribuție deosebită aveau regina Maria, supranumită „mama răniților”, precum și cadrele medicale care, în condiții grele, se preocupau cu multă dăruire pentru îngrijirea răniților. În conducerea

unor spitale pentru răniți ori sanatorii pentru coalescenți, cât și în acțiuni de binefacere, și-au afirmat dăruirea și energia diverse personalități feminine, încurajate de regina Maria: Natalia Vlădoianu conducea spitalul „Caritatea” din Iași, Clotilda Averescu (soția generalului Averescu) se implica în opere de binefacere la Bacău, Eliza Suțu se ocupa de Sanatoriul din Piatra Neamț întemeiat de generalul Averescu în toamna anului 1917, Paulina Oteteleșeanu lucra într-un tren unde erau cazați răniți, Constanța Cantacuzino se îngrijea de spitalul din Tutova, etc.¹³. La Iași, prințesa Maria Moruzzi (mama lui George Brătianu, aflat pe front) era președinta Crucii Roșii din localitate. De asemenea, la demonstrațiile de stradă făcute în Iași pentru a exprima simpatia față de Antanta (exemplu pe 23-24 aprilie 1918) au participat principesele Elisabeta și Marioara, anturajul reginei Maria, văduve de război, tinere fete, ș.a.

Totodată, se cuvine să reliefăm preocuparea unor mari artiști, precum Marioara Ventura (care lucra la Crucea Roșie), Tony Bulandra și Ion

Nichifor Crainic

Manolescu (cei doi aflându-se în armată) sau muzicianul George Enescu, de a alina durerea celor din spitale cu bucuria muzicii și a cuvântului rostit. Despre acești artiști, Nicolae Iorga scria că erau „mari talente cu consacrare universală” și prin activitatea lor, aduceau mângâierea unor suflete credincioase și devotate”¹⁴. Este emoționantă relatarea lui Ion Manolescu despre activitatea lui George Enescu în Moldova și impactul muzicii sale asupra răniților din spitale: „Dintre toate glorioasele turnee ale marelui nostru muzician de-a lungul și de-a latul lumii, turneul lui fără afișe, fără

săli de concert, fără bilete de intrare, prin Moldova anilor 1917-1918, cred că va rămâne cea mai impresionantă pagină din viața sa. Modest ca totdeauna, singur, cu vioară sub braț, într-un automobil militar hodorogit sau adeseori abia găsimdu-și locșor într-un tren supraaglomerat, Enescu trecea neobservat și necunoscut de cei din jur. Era «unul dintre cei mulți». Când ajungea în orașul pe care și-l alesese, întreba unde e spitalul. Se înfățișa cu acel aer puțin stânjenit, care nu l-a părăsit niciodată, își spunea numele și adăuga că ar voi să cânte ceva pentru răniți. [...] Foarte mulți camarazi de oaste mi-au vorbit cu lacrimi în ochi de aceste concerte. Enescu trecea dintr-o sală în alta, răniții îi cereau să mai «zică» ceva și el le împlinea dorința, fericit că poate să le dea acest ajutor sufletesc. Cânta mai ales fragmente din *Rapsodia română* și bieții soldați plângeau, gândindu-se probabil la satul, casa și

familia lor. Mi s-a istorisit o scenă zguduitoare. Nu-mi amintesc în ce spital, după ce cântase în toate sălile, o soră de ocrotire i-a spus că într-o rezervă se află un ofițer care îl roagă să-i mai cânte și lui ceva. Cu vioara în mână, Enescu a pornit în urma surorii care-i transmisese această rugămintă. În rezeva în care abia încăpeau un pat și o măsuță, zăcea un ofițer tânăr, mare mutilat de război- un pachet de vată și tifon- din care numai ochii mai aveau ceva viu în ei. Enescu a început să cânte. În ușa acelei odăițe de spital și pe culoar s-au adunat toți răniții care puteau umbla, toate surorile, tot personalul spitalului și acultau vrăjiți. Înăuntru plângea ofițerul mutilat, plângea Enescu, plângea și sora care-l adusese, iar arcușul marelui nostru maestru scotea sunete pe care poate nu le mai scosese niciodată¹⁵.

La Iași, pe scena Teatrului Național, spectacolele de teatru susținute de actorii locali, ajutați de actorii bucureșteni refugiați și de cei mobilizați, aduceau în rândul cetățenilor speranța și încrederea în viitorul mai bun al țării. Amintindu-și de acele vremuri, marele actor Ion Manolescu nota: „Publicul mare a înțeles și a prețuit atitudinea actorilor noștri. Spectacolele lor au fost mult frecventate și spectatorii nu-și precupețeau manifestațiile de simpatie. Noi la Iași și colegii noștri la București ne-am străduit, deopotrivă, în acele zile grele, să facem din teatru un refugiu și un loc de alinare pentru mulțimea bântuită de atâtea umilinte și necazuri¹⁶. Referindu-se la starea de spirit a ieșenilor, Ion Manolescu își amintea: „În Iașii de atunci unii își găseau uitarea în băutura, în loc de cărți, în desfrâu. Cronicarii acelor vremuri au înregistrat multe din aceste aspecte. Dar în afară de oamenii aceștia, mai erau din fericire și alții care căutau refugiul în lectură, muzică și teatru. Aceștia umpleau sala Teatrului Național din Iași la spectacolele ce s-au dat. Entuziasmul lor dovedește că am izbutit să le împlinim o necesitate sufletească și aceasta a fost mulțumirea noastră cea mai mare. I-am făcut ca vreme de câteva ore, să uite lipsurile, durerile și suferințele lor, uitându-le și noi pe ale noastre. [...] În timpul primelor reprezentații mărturisesc că am avut o oarecare îndoială. Cine o să vină la teatru în plin război și în plină înfrângere, când la tot pasul întâlneai pe stradă ostași răniți și femei îndoliate? [...] Publicul are însă nevoie de teatru și, în genere, de desfătările artei chiar și în perioadele de durere¹⁷.

Dacă unii au slujit țara cu arta „condeiului”, a muzicii sau a cuvântului rostit, ori cu strădania de a-i îngriji pe răniți, au fost și intelectuali, îndeosebi învățători, profesori, studenți, preoți

care au mers pe front. Între aceștia îi amintim pe universitarul Traian Bratu, poetul Mihail Săulescu, înrolat voluntar – „tânăr talentat, inimos și cu o frumoasă cultură”, căzut în luptele din preajma Predealului în toamna anului 1916¹⁸, profesorul bucovinean Ion Grămadă, înrolat voluntar – „tânăr de cele mai mari însușiri, doctor în istorie la Viena și autor al unor pagini de înviere istorică deosebit de frumoase”, căzut la datorie „de o moarte eroică” pe frontul din Moldova în 1917, ș.a.¹⁹. Îi putem adăuga aici pe viitorii mari scriitori George Topârceanu (căzut prizonier la Turtucaia), Camil Petrescu, precum și pe cei încadrați în armată ca voluntari sau ofițeri de rezervă: Nichifor Crainic, actorii Tony Bulandra, Ion Manolescu, ș.a. Dincolo de aceste câteva nume cunoscute sunt mii de eroi care, la chemarea patriei, au luat arma și au plecat la luptă. Mulți dintre ei au căzut la datorie, făcând astfel suprema jertfă pentru țară și pentru unitatea națională. Despre aceștia, marele istoric Vasile Pârvan spunea: „Voi, cei morți, dragii mei [...], voi toți, ale căror nume s-au risipit în uragan și încă nu sunt din nou adunate la un loc, în cenotaful amintirii, ce ochi să nu plângă, ce glas să nu jelească uciderea voastră! Ci singurul bocet vrednic de voi, vrednic de eterna voastră liniște, vrednic de tânăra voastră viață pe vecie pierdută, trebuie să fie imnul gloriei patriei²⁰.

Nicolae Iorga

Scriitorul Alexandru Vlahuță, încrezător în victorie, în februarie 1918 a plecat pe front pentru a-i încuraja pe militari, motivând că gestul său era pornit „dintr-un adânc sentiment de datorie cetățenească și de gândul că voi putea fi și eu de vreun folos neamului meu, la o vreme când cine nu-i de folos e vătămător²¹. Apreciindu-i contribuția la susținerea morală a românilor, Iorga scria că Vlahuță „era nu numai un cald prieten și un bun sfătuitor, dar în același timp spiritul său cel mai încrezător în biruință care nu putea lipsi²². În noiembrie 1918, Vlahuță împreună cu scriitorul Ioan Alexandru Brătescu-Voinești au pus bazele ziarului *Dacia* la care vor colabora intelectuali de prestigiu precum Nicolae Iorga, Simion Mehedinți, Ion Simionescu, ș.a. Scopul ziarului era de „a sprijini toate acțiunile menite să contribuie la consolidarea întregirii neamului românesc și pentru a combate acțiunile care ar putea, direct sau indirect, să stânjenească această consolidare²³.

Alții au rămas în teritoriul ocupat, îndeplinind responsabilități administrative sau având motive personale. Din rândul elitelor îi amintim pe Grigore Antipa, Victor Babeș, Ioan Bianu, Constantin Giurescu, Simion Mehedinți, Dimitrie

Onciul, Gheorghe Țițeica, George Coșbuț, Liviu Rebreanu, Al. Tzigara-Samurcaș, ș.a. În anii 1917-1918, diverși scriitori aflați în București, fără a-i cataloga pe toți ca germanofili, au colaborat la gazetele *Lumina* și *Scena*: Tudor Arghezi, Ioan Slavici, Demostene Botez, I.C. Vissarion, Perpesicius, G. Bogdan-Duică, Paul Zarifopol, ș.a.²⁴. Liviu Rebreanu înclina spre Antanta și sublinia rolul pe care-l avea războiul pentru neamul românesc în perspectiva împlinirii idealului unirii. El scria că trebuia „în rădăcinată în sufletele cele mai întunecate conștiința că ducem un război drept, un război sfânt, un război inevitabil pentru destinele neamului românesc” și că frontul reprezenta „nu numai puțința de a realiza un ideal, ci și prilejul de a lucra pentru progresul social”²⁵.

Trebuie subliniat faptul că în teritoriul ocupat, numeroși profesori, învățători, avocați, scriitori, clerici, studenți, universitari, actori, ș.a. au adoptat o atitudine demnă, anticolaboraționistă: savantul Victor Babeș a refuzat să mai țină cursuri la Institutul de Bacteriologie sub conducerea unui profesor german, intelectualii din București au dejucat planurile înființării unui institut științific german, iar mai mulți academicieni și profesori universitari au acționat împotriva ridicării de către trupele bulgare a unor documente medievale din depozitele Bibliotecii Academiei²⁶. În București, frumoasă pagină de patriotism au scris femei din elita societății, rămase sub ocupație germană atât pentru îngrijirea răniților cât și pentru a susține moralul populației: Sabina Cantacuzino și Pia Alimănișteanu (surori ale lui Ionel Brătianu, șeful guvernului),

Victor Babeș

Alexandrina Cantacuzino, Zoe Râmniceanu, Caterina Cantacuzino, Eufrosina Ghica, Elena Sturdza, Martha Bibescu, Liseta Greceanu, ș.a. Un important sprijin pentru îngrijirea răniților aflați în București și pentru strângerea unor ajutoare necesare frontului venea din partea Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române (care fusese înființată în 1900) sub conducerea Alexandrinei Cantacuzino²⁷. Un impact pozitiv asupra moralului populației îl aveau spectacolele de teatru susținute în București, în condiții dificile, de actorii Teatrului Național. De menționat că în martie 1917, sala Teatrului Național a fost reținută de Comandatura germană doar pentru ansamblurile străine care veneau în turnee pentru a-i distra pe ofițerii și soldații armatelor de ocupație, actorii români obținând, după lungi demersuri, sala Comedia.

Ca urmare a atitudinii anticolaboraționiste, unii intelectuali și chiar unii elevi au fost întemnițați²⁸.

Moartea unora dintre fruntașii luptei pentru Unire (Delavrancea la 29 aprilie 1918, Vlahuță la 19 noiembrie 1919) a produs o mare tristețe în rândul populației. Referindu-se la „strigătoarea nedreptate” a încetării din viață a lui Delavrancea, care susținuse cu ardoare cauza Unirii dar nu apucase să o vadă împlinită, I.G. Duca nota: „Înmormântarea lui a dat prilejul unei impresionante manifestațiuni. Toți luptătorii cauzei naționale, fără deosebire de partid, erau adunați în Biserica Banului, în jurul sicriului său și toți cei ce purtau un nume în literele și în artele române l-au dus până la lăcașul său de veci pe dealul de la «Eternitatea»”²⁹, iar Nichifor Crainic scria: „Se adunase tot lașul românesc să petreacă pe furtunosul vrăjitor al cuvântului, care nu mai avea parte să vadă România Mare pentru care se mistuise”³⁰. Guvernul român din Iași ar fi dorit să-i facă lui Barbu Delavrancea funeralii naționale, dar Gauleiterul german de aici s-a opus. La înmormântare au fost prezenți politicieni, contele de Saint-Aulaire - ministrul Franței la Iași cu toți colaboratorii lui, un numeros public. Sicriul a fost acoperit cu drapelul Franței, semn de prețuire a contribuției lui Delavrancea la politica de alianță cu Antanta. S-au ținut emoționante discursuri de către francezul Robert de Fleurs, Octavian Goga, Ion Petrovici, ș.a., dar - scria Nichifor Crainic- „glasul durerii naționale l-a rostit profesorul Ion Petrovici cu accente rupte din inima tuturor”³¹. Între altele, distinsul profesor, adresându-se marelui dispărut, spunea: „Culcă-te cu fața către Răsărit să vezi numai florile care răsar în văi, nu și zăbrănicul care se lasă peste munți. Aducă-ți vânturile

numai sunetul lanțurilor care cad, nu și al cătușelor care se prind, visează ceea ce nu ai putut vedea și uită ceea ce ai văzut”³². În amintirile sale, regina Maria nota că în noiembrie 1918, înainte de a reveni la București, a mers la cimitir împreună cu Cella Delavrancea (fiica scriitorului) și s-au recules la mormântul lui Delavrancea, exprimându-și regretul că „nu mai e printre noi ca să ne bucurăm împreună de România Mare”³³. În mod asemănător, opinia publică și-a arătat supărarea cauzată de moartea scriitorului Alexandru Vlahuță, acesta fiind condus pe ultimul drum de politicieni, de distinși intelectuali (Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Gala Galaction, Paul Bujor, Gheorghe Petrașcu, Iser, ș.a.), de profesori, elevi, țărani, meseriași³⁴. „Înmormântarea lui - nota Nichifor Crainic- a luat proporțiile unui trist eveniment național. Lumea intelectuală și lumea politică, întreaga România Mare s-a adunat să-i plângă plecarea și să-l petreacă la groapă”³⁵.

În teritoriile românești aflate sub dominație străină, speranța de întregire era susținută de influența literaturii din Vechiul Regat. Referindu-se la situația ardelenilor, Octavian Goga scria în amintirile sale: „Nu trecusem niciodată granița înspre Predeal, dar eram într-o permanentă înrudire cu țara, prin aceste tipărituri care mențineau fluidul sufletesc între cele două provincii, peste alcătuirile omenești. Noi înregistram orice carte care apărea în Vechiul Regat; o carte care apărea pe acele vremuri era pentru noi mai mult decât un act literar: lua proporțiile unui mare act politic. O nuvelă de Delavrancea și câteva pagini din Vlahuță erau adevărate acte politice care întăreau capacitatea noastră de rezistență națională”³⁶. În comunitățile locale, intelectualii, îndeosebi învățătorii și preoții, aveau o mare înrăurire, mai ales la sate. În anii 1916-1918, nenumărați preoți îi pomeneau în slujbele lor pe rege și pe regină, păstrând și cultivând încrederea în realizarea Marii Uniri³⁷. Spre exemplu, Ion Pelivan arăta că în Basarabia, „însemnătatea națională” a preoțimii „se vede numaidecât dacă constatăm faptul că o bună parte din conducătorii grupului unionist a ieșit din sânul ei”³⁸. Cu prilejul inaugurării cursurilor Universității din Cluj, la 1 februarie 1920, regele Ferdinand elogia sprijinul intelectualității și al populației pentru parcurgerea drumului către Marea Unire: „Viteaza mea armată, trecând munții, a găsit în energia populației sprijinul moral, iar în dascălii și cărturarii mei a găsit nestinsa lumină a idealului național”³⁹.

Diversi oameni politici, scriitori, profesori, ziaristi (regele Ferdinand, regina Maria, Ion I.C. Brătianu, I.G.Duca, Nicolae Iorga, Eugen Lovinescu, Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Alexandru Vlahuță, Vasila Pârvan, Ion Simionescu, ș.a.) și-au exprimat admirația și prețuirea pentru eroii din Primul Război Mondial.

Ne oprim la câteva opinii emoționante formulate de marele istoric Vasile Pârvan în două discursuri din 7/20 noiembrie și 2/15 decembrie 1918, rostite în memoria eroilor căzuți în războiul pentru unitatea națională. Se regăsesc aici diverse teme: ce este războiul, ce înseamnă eroism și iubire de țară, cum ar ar putea fi evitate războaiele dacă ar exista înțelepciune, „balansul” României între extazul intrării în război pe 15 august 1916 de Sfânta Maria și jalea înfrângerii în toamna aceluiași an, diferența de mentalitate dintre cei ce-și apără țara și cei ce o atacă, deosebiri de atitudine între cei ce s-au jertit și cei ce-au supraviețuit, îndemnuri să ne prețuim și să nu ne uităm eroii, să lucrăm la măreția patriei pentru ca jertfa lor să nu fi fost zadarnică, să nu ne lăsăm copleșiți de durere și să credem în viitorul României.

Exprimându-și admirația pentru eroi, Vasile Pârvan spunea: „Viteji au fost flăcăii tăi, o patria mea frumoasă, pretutindeni unde ți-au apărât

moșia de năvala dușmană. Dar nicăieri sufletele lor n-au ars de un foc mai mistuitor ca la Mărășești și Târgul Ocnei. Aici, ei n-au mai avut nici speranța înaintării, nici credința rămânerii pe loc. [...] Ca Făt Frumos cu zmeul zmeilor, ca Iacov cu îngerul Domnului, ei au luptat lupta dreaptă a vitejiei și având în ei voința nestrămutată de a învinge sau de a muri, ei au învins. Au învins, pentru că a muri nu puteau; căci în sufletul lor era acum puterea tuturor strămoșilor”⁴⁰. Pârvan îi îndemna pe români să poarte mereu în suflet recunoștința pentru eroii neamului: „Îngenunchiați, voi ce-ați rămas în viață, înaintea maiestății celor ce au căzut la Mărășești și Târgul Ocnei! Acolo s-a făurit din nou, prin moartea incomparabilă, pactul vieții eterne a rasei noastre”⁴¹. El atenționa că eroii neamului trebuie să trăiască veșnic în amintirea generațiilor care vor urma pe pământul României, făcându-i, într-un anume sens, contemporani cu noi: „Cu ce iubire trebuie să gândim la cei morți, care au dreptul la amintirea noastră, nu ca morți, ci ca vii, ca scumpi tovarăși nefericiți. [...] Cei morți trebuie să trăiască în noi și în cei ce ne vor urma, în întreaga lor personalitate, ca și cum ar fi lângă noi și ne-ar povesti, durerile lor și speranțele lor”⁴². Marele istoric afirma, pe bună dreptate, că cea mai frumoasă formă de prețuire a memoriei eroilor este contribuția la propășirea patriei: „Morții noștri, scumpii noștri morți, ne îndeamnă să luptăm, spre a nu lăsa ca jertfa lor să fost zadarnică. Ei au dat viața lor. Dar pentru ca viața aceasta să fie fructificată în viitor, e așteptată munca noastră. De-abia prin silințele noastre va fi sanctificat sacrificiul lor”⁴³.

De remarcat faptul că la reluarea cursurilor universitare la finele anului 1918, unii dintre profesori au ținut să elogieze sacrificiul eroilor în războiul mondial, încercând totodată să aducă alinare familiilor îndoliate care-i plângeau pe cei dragi, căzuți pe câmpul de luptă. Este emoționantă relatarea liceanului Constantin C. Giurescu, prezent la Universitatea din București la lecția de deschidere a profesorului Vasile Pârvan, unde erau prezenți atât studenți cât și părinții tinerilor morți în război: „Sala a patra a vechii Facultăți de Filosofie și Litere era plină. În primul și în al doilea rând de bănci stăteau îmbrăcați în negru, părinții studenților căzuți pe câmpul de luptă. Căci lecția inaugurală a magistrului- așa i s-a spus profesorului nostru iubit- era închinată amintirii lor, fiind intitulată «Au căzut pentru libertate» și având ca motto «Toate le-am învins». A intrat magistrul, purtând haina neagră severă- de pastor protestant parcă - închisă până la gulerul înalt, ne-a privit cu ochii lui sfredelitori [...] și s-a îndreptat spre catedră. În sală s-a așternut liniștea. Întreaga lecție a fost de un zguduitor patriotism, un adevărat imn închinat țării și celor ce s-au jertfit pentru ea. Aud

și acum cuvintele prin care a încheiat: «Cu anii lor cei tineri, au înmulțit anii nesfârșiți ai patriei. Somn blând, copiii mei, somn lin». Și am văzut atunci lumea plângând, nu numai părinții celor căzuți, dar și mulți dintre cei de față. Cu greu m-am stăpânit să nu plâng și eu. Și mă gândeam la durerea mea și a familiei noastre, dar și la durerea lui Pârvan care-și pierduse, în timpul refugiului, și soția și copilul⁴⁴.

Concluzionând, în anii războiului mondial, mulți dintre intelectuali s-au aflat la datorie, acționând, alături de alte categorii sociale (țărani, meseriași, muncitori, funcționari, militari, femei, tineri) pentru împlinirea idealului unității teritoriale, dovedind prin fapte și prin jertfă, pe front sau în spatele frontului, că au o patrie de întregit, de iubit și de apărut.

NOTE

1. Lucian Boia, „Germanofili”, *Elita intelectuală românească în anii Primului Război Mondial*, București, Ed. Humanitas, 2009, pp. 72-73, 102-103, 106-109.
2. *Ibidem*.
3. *Ibidem*, p.78.
4. *Ibidem*, p.72,
5. Maria-regina României, *Povestea vieții mele*, vol.III, ediție îngrijită și note de Ioana Cracă, București, Editura Eminescu, 1991,165.
6. Ion Iacoș, „Intelectualitate-componentă organică a mișcării național-populare pentru unire” în „Anale de istorie”, nr.5/1988, p. 58.
7. Lucian Boia, *op.cit.*, p. 125, vezi și Ion Dodu Bălan, *Octavian Goga, viața și opera*, Buc., Ed. Biblioteca Bucureștilor, 1999, p.128.
8. *Patria*, I, nr. 13 din 1 martie 1919, p. 1, vezi și *Țara nouă*, II, nr. 52 din 2 aprilie 1920, p. 1
9. Șerban Cioculescu, *Amintiri*, București, Editura Eminescu, 1975, p. 221.
10. Nichifor Crainic, *Zile albe-Zile negre. Memorii*, vol. I, ediție îngrijită de Nedic Lemnaru, București, Casa Editorială „Gândirea”, 1991, pp.107-108.
11. *Ibidem*, p.121.
12. Constantim Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, vol.II, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989,p.348.
13. Maria-regina României, *Povestea vieții mele*, vol.III, ediție îngrijită și note de Ioana Cracă, București, Editura Eminescu, 1991, pp. 129, 260
14. Nicolae Iorga, *O viață de om. Așa cum a fost*, ediție îngrijită de Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu, Buc., Ed. Minerva, 1978, p. 503.
15. Ion Manolescu, *Amintiri*, Buc., Ed. Meridiane, 1962, pp. 152-153.
16. *Ibidem*, p. 158.
17. Ion Manolescu, *Amintiri*, Buc., Ed. Meridiane, 1962, p. 154.
18. *Ibidem*, p. 147.
19. Nicolae Iorga, *O viață de om. Așa cum a fost*, ediție de Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu, Buc., Ed. Minerva, 1976, p.530.
20. Vasile Pârvan, *Scrieri*, text stabilit, studiu introductiv și note de Alexandru Zub, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p.513.
21. *Apud* Virgiliu Ene, *Alexandru Vlahuță*, București, Editura Albatros, 1976, p. 136.
22. Nicolae Iorga, *O viață de om. Așa cum a fost*, ediție de Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu, Buc., Ed. Minerva, 1976, p. 508.
23. Ioan Alexandru Brătescu-Voinești, „Scopul nostru”, în *Dacia*, I, nr. 1 din 23 noiembrie 1918, p. 1.
24. Lucian Boia, *op. cit.*, pp. 103-105
25. Liviu Rebreanu, *În cumpăna vremii.Note de război*, București, Editura Librăriei Socec, 1919, pp.25-26.
26. Gheorghe Platon, coord., *Istoria românilor, De la independență la Marea Unire (1878-1918)*, vol. VII, tom II, Buc., Ed. Enciclopedică, 2003, p. 450.
27. Ion Iacoș, „Intelectualitatea, componentă organică a mișcării național-populare pentru Unire” în „Anale de istorie”, nr. 5/1988, p. 57, vezi și Ștefania Mihăilescu,*op.cit.*, p. 201.
28. *Ibidem*.
29. I.G.Duca, *Memorii*, vol.IV, Ediție de Stelian Neagoe, Buc., Ed. Machiavelli, 1994, p. 158.
30. Nichifor Crainic, *op.cit.*, p. 130.
31. *Ibidem*.
32. *Apud* I.G.Duca, *Memorii*, vol.IV, ediție și indice de Stelian Neagoe, Buc., Ed. Machiavelli, 1994, p. 158.
33. Maria-regina României, *Povestea vieții mele*, vol.III, ediție îngrijită și note de Ioana Cracă, Buc., Ed. Eminescu, 1991, p.489.
34. Virgiliu Ene, *Alexandru Vlahuță*, Buc., Ed. Albatros, 1976, p. 140.
35. Nichifor Crainic, *op. cit.*, p. 144.
36. Octavian Goga, *Precursori*, Buc., Ed. Minerva, 1989, p. 262.
37. I.G. Duca, *Memorii*, vol.III, Buc., Ed. Maciavelli,1994, p. 190.
38. Ion Pelivan, *Pentru ce suntem contra unificării pripite* în Bogdan Bucur, *Cartea de aur a centenarului Marii Uniri*, Buc., Ed. Rao-Class, 2018, p. 549.
39. *Țara nouă*, II, nr. 3 din 4 februarie 1920, p. 1.
40. Vasile Pârvan, *Scrieri*, text stabilit, studiu introductiv și note de Alexandru Zub, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 509.
41. *Ibidem*.
42. *Ibidem*, p.506.
43. *Ibidem*, p. 500.
44. Constantin C. Giurescu, *Amintiri*, București, Editura Sport-Turism, 1976, p. 113.

Prof. dr. Marian Curculescu

Portrete ale Unirii în pictura românească Reprezentări cunoscute ale celor trei personalități istorice care au înlăptuit Unirea românilor

Lucrarea de față își propune realizarea unei evocări plastice a celor 3 conducători politici ai Țărilor Române unite, fiind materializat ca rezultat al curiozității personale de a descoperi modul în care aceștia au fost portretizați de-a lungul timpului de artiștii români - fie zugravi de subțire, fie pictori de Curte sau muraliști din epoca modernă. Prin urmare, lucrarea nu are pretenția de a fi considerată studiu de cercetare, ci este o simplă documentare ce aduce laolaltă informații despre autorii-pictori și operele de artă supuse atenției în raport cu **tema Unirii**.

Încă de la început se impune menționat faptul că distanța istorică la care s-au înlăptuit Unirea de la 1600 sub Mihai Viteazul, cea a Principatelor Române (Moldova și Muntenia) sub Al. I. Cuza, la 1859 și Marea Unire de la 1918 sub Regele Ferdinand I, constituie un aspect deosebit de important ce a influențat modul diferit de figurare și amploarea reprezentărilor compoziționale. Pe de altă parte, această precizare mai urmărește, în același timp, și generarea unei corelații între perioada în care s-au manifestat evenimentele istorice de întregire a neamului nostru și nivelul cultural și implicit cel artistic, la care se ajunsese pe plan național, comparativ cu cel european.

Așadar, dacă în vremea Voievodului Mihai Viteazul, Țările Române se aflau în plină perioadă medievală, iar pictura bisericească (fresca, icoana, miniatura) era singura formă de transpunere plastică bidimensională practică, în același timp, la nivel european, secolul XVII era marcat de manifestarea plinară a barocului și clasicismului francez, când pictura în ulei și portretistica erau pe deplin însușite și valorificate în arta italiană, flamandă, franceză, etc.

Se cunosc, prin urmare, puține reprezentări voievodale din îndepărtata vreme a sec. XVII: **portretul votiv al lui Mihai Viteazul din Mănăstirea Căluu**¹, realizat de *zugravul Mina* și încă unul la **Biserica din Șcheii Brașovului**, reprezentându-l pe voievod intrând în Țara Bârsei, portret realizat de *zugravul Nicolae Cretanul* și restaurat prin grija domnitorului

Constantin Brâncoveanu. După distrugerea, din motive necunoscute a celei de-a doua fresce menționate, în locul acestei compoziții, pictorul *Costin Petrescu* a realizat în 1946 o alta cu aceeași temă, ce înlăptășează **Intrarea lui Mihai în Brașov**².

Despre reprezentarea din Mănăstirea Căluu se susține că, din moment ce nici Mihai Viteazul, nici fratele său vitreg, Petru Cercel, nu țin cruci în mână - ca semn al contribuției lor la ctitorie, existau mai degrabă implicații politice pentru care cei doi au fost înlăptășați flancând scena Deisis, și anume se sugera susținerea Voievodului Mihai de către ctitorii Buzești, iar aceștia sperau la protecție din partea voievodului Mihai, așa cum le oferise Petru Cercel - reprezentat ca pildă de înțelepciune și milostenie. Pe de altă parte, fresca de la Șcheii Brașovului este considerată o dovadă a importanței acordate, în Ardeal, demersurilor de unitate ale voievodului, dar și a sprijinului pe care acesta îl oferea, sub formă de dării, lăcașurilor de cult.

Mai multe reprezentări ale voievodului Mihai s-au realizat în perioada ulterioară, marcată de cea de-a doua unire, înlăptuită de Al. I. Cuza în 1859, un motiv fiind intenția de înlăptășare a trecutului istoric, la 250 de ani de la prima izbândă de unitate națională, cât și dintr-un alt considerent, anume că ne aflăm deja în secolul XIX, când, din punct de vedere artistic se înlăptășează începuturile picturii românești, în curs de modernizare. Este momentul când, putem spune că spațiul românesc este animat, asemeni întregului spațiu european, de aceeași dorință de luptă pentru câștigarea independenței și autonomiei.

Cert este faptul că evenimentele istorice mențin interesul artiștilor pentru portretizarea eroilor naționali, iar scenele istorice tind să fie cel mai des abordate în pictura de sevalet. Pictorii români sau artiștii străini stabiliți pe cuprinsul Țărilor Române, cunosc acum și se înlăptășesc cu pictura în ulei. În arta românească se face o trecere radicală de la caracterul religios al picturii la cel laic, secularizat.

Mihai Viteazul

Așadar, este perioada în care, prin pictura istorică (revoluționară) de la noi, se conferă artei semnificații și funcții social-educative, fapt prin care se poate spune că, prin conținutul/ subiectul abordat în operele de artă, românii se aseamănă cu occidentalii, dat fiind faptul că tematica artei europene a momentului evidențiază avântul spre libertate și trezirea spiritului național. Din punct de vedere tehnic, însă, maniera și experiența artiștilor neoclasici și romantici europeni sunt net superioare celor ale pictorilor primitivi și ale celor pașoptiști de la noi.

Dintre aceștia, *Carol Valștain* realizează o serie de lucrări dedicate unor scene istorice al căror personaj principal este Mihai Viteazul, lucrări în care se distinge influența stilului Biedermeier și caracterul documentar: „**Visul lui Mihai Viteazul**”, „**Bătălia de la Călugăreni**”, „**Jurământul lui Mihai înconjurat de boieri**”.

Mergând mai departe pe firul cronologic al evoluției artei, academismul- primul curent propriu-zis din pictura românească, va da o mulțime de lucrări înfățișând episoade din viața marelui voievod și influența sa puternică în derularea evenimentelor istorice.

Dintre pictorii academiști, *Constantin Lecca* realizează lucrări precum: „**Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia**”, „**Uciderea lui Mihai Viteazul**”, un **portret monumental** al voievodului, precum și o copie după „**Bătălia de la Călugăreni**”, realizată de Carol Valștain.

Asemeni lui C. Lecca, pictorul *Mișu Popp* îl reprezintă pe **Mihai Viteazul** într-un tablou impresionant, ce-l înfățișează pe voievod „în armura de cavaler, cu pelerina agrafată pe umeri, purtând imensa cușmă cu surguci din pene de cocor”³, așa cum fusese reprezentat într-o stampă realizată de Sadler (contemporan lui Mihai Viteazul). Artistul român dovedește un interes major pentru veridicitatea reprezentării și pentru psihologia personajului, aspecte ce îmbogățesc calitățile picturii sale de factură academică.

Dintre academiști, un deosebit interes pentru temele istorice au arătat și Aman și Tattarescu. În timp ce lucrarea lui *Gheorghe Tattarescu* „**Oastea lui Mihai Viteazul**” înfățișează liderul în fruntea armatei pregătite de luptă, înaintea confruntării, o ipostază cu mult mai dinamică este surprinsă de *Theodor Aman* în pictura „**Izgonirea turcilor la Călugăreni**”, în care transpune plastic finalul victorios al luptei lui Mihai Viteazul împotriva ofensivei otomane. Tattarescu realizează și un **portret al voievodului** deosebit de expresiv ca psihologie,

iar Aman îi scoate în evidență caracterul impunător în lucrarea „**Soli turci aduc daruri lui Mihai Viteazul**”.

Aman dedică, însă, mai multe lucrări celei de-a doua personalități istorice care a înfăptuit unirea Moldovei cu Țara Românească, și anume **Alexandru Ioan Cuza**.

În compoziții precum „**Unirea Principatelor**”, „**Votul de la 24 ianuarie**”, „**Hora Unirii la Craiova**”, artistul surprinde freamătul mulțimii și ardoarea de a înfăptui unitatea, prin participare și acord deliberat. Contrastul clarobscur abordat în compoziții este în acord cu solemnitatea fiecărui moment immortalizat pe pânză, dat fiind faptul că pentru Th. Aman semnificația compozițiilor și corectitudinea documentară⁴ primează în raport cu caracterul spectaculos al reprezentării scenice.

Nu este greșit a susține că începând de acum artiștii se ancorează în contemporaneitate, realizând opere ce transpun plastic evenimente ale epocii lor. Dovadă este faptul că Aman se înfățișează împreună cu familia în colțul stâng, jos, al lucrării intitulată „**Hora Unirii la Craiova**”, ca participant la acel moment cu profundă însemnătate națională. La 1857 românii se prind pentru prima dată în hora unirii!

Alexandru Ioan Cuza

Aceeași idee, a interesului manifestat pentru istoria în derulare, o regăsim subliniată și în creațiile lui *Carol Popp de Szathmary*, căruia i se datorează celebrul și singurul **portret în ulei al domnitorului Alexandru Ioan Cuza**. Artistul se dovedește a fi cu totul devotat spre a transpune în artă (pictură, litografii, schițe și fotografii) evenimentele decisive din istoria principatelor. Pictor și fotograf al Curții, Carol Popp de Szathmary îl înfățișează pe domnitor stând în picioare, purtând uniforma de general de dorobanți călări, având mâna dreaptă sprijinită pe o măsută, pe care se află două documente și chipiul de la uniformă, iar mâna stângă pe garda sabiei. Pe pieptarul hainei Alexandru Ioan Cuza poartă cinci ordine străine, conferite cu diferite ocazii.⁵ Se cunoaște faptul că Szathmary a realizat, la cererea lui Cuza, **desenele pentru stema și steagul României, proiectul pentru Ordinul Unirii (1864) devenit ulterior, cu ușoare modificări, Ordinul Steaua României, Harta Principatelor Române (1864), proiecte pentru mărci poștale**. De asemenea, artistul va participa ca fotoreporter la războiul de independență, alături de Nicolae Grigorescu.

Trecând peste o perioadă de aproximativ 50 de ani de la sfârșitul domniei lui Al. I. Cuza, până

la momentul înfăptuirii Marii Uniri de către Regele Ferdinand, putem menționa faptul că acesta a fost un răstimp în care, pe plan istoric s-a urmărit recăpătarea unității și recunoașterea românilor din cele trei principate ca popor de sine stătător, autonom, sub un conducător unic. Pe plan cultural și artistic, au loc manifestări de emancipare prin plecarea românilor la studii, în străinătate, prin „ridicarea” elitei politice și culturale românești.

Din punct de vedere artistic, după N. Grigorescu se temperează și aproape dispare tendința de abordare a subiectelor istorice în pictură, dat fiind faptul că începutul secolului XX este marcat, în țările europene, de efervescenta și caracterul experimental al mișcărilor artistice din pictură, lucru de care artiștii români sunt puternic influențați.

Prin urmare, zona picturii murale va rămâne singura în care se manifestă interes pentru reprezentarea de alegorii sau scene cu caracter istoric, pentru a marca atât personalitatea eroilor neamului, cât și devotamentul urmașilor pentru faptele trecutului național. Fie că e vorba de realizarea unor portrete votive în biserici sau catedrale, fie că ne referim la cunoscutul ansamblu de fresce care decorează Ateneul Român, cele trei personalități istorice – Voievodul Mihai Viteazul, domnitorul Alexandru Ioan Cuza și Regele Ferdinand I, apar în ipostaze de ceremonie solemnă, în compoziții al căror stil de realizare este tribut arcașismului.

Dintre lucrările realizate după 1900, se cuvine a fi menționate **portretele votive ale Voievodului Mihai Viteazul și al Doamnei Stanca**, dimpreună cu **Regele Ferdinand I și Regina Maria**, realizate de pictorul *Costin Petrescu* în **Mănăstirea Mihai Vodă** din București. De asemenea, este celebră fresca înfățișând „**Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia**”, aflată în Catedrala din orașul unirii. Pe pereții laterali ai holului **Căminului de depuneri, consemnațiuni și economie** au existat – până în anul 1948 **portretele Regelui Ferdinand I și al Reginei Maria**, pictate de același *Costin Petrescu*. „Acoperite cu vopsea în timpul regimului comunist, portretele au fost recreate printr-o minuțioasă muncă de documentare și cercetare după fotografii, portrete, veșminte de epocă, de către artistul plastic contemporan **Valentin Tănase**”.⁶ Acesta a realizat și compoziția de mari dimensiuni „**Primirea Regelui Ferdinand și Reginei Maria la Oradea în**

1919”, expusă în prezent în sala mare a Primăriei Oradea. Alte portrete ale regelui Ferdinand au fost realizate în perioada comunistă de *Zogu Zaharescu*, *Leon Vreme*, ele făcând parte din patrimoniul Muzeului Unirii din Alba Iulia.

Pictorul muralist *Costin Petrescu* i se datorează opera monumentală ce decorează Sala Mare de concerte a Ateneului, inaugurată în 1938, însumând 25 de scene din istoria românilor, de la Decebal și cucerirea romană până la perioada Regelui Mihai - copil.

Astfel, **a XIV-a scenă** este dedicată intrării triumfătoare a lui **Mihai Viteazul** în Alba Iulia ca domn al Munteniei, Moldovei și al Ardealului.

Scena a XX-a îl prezintă pe **Alexandru Ioan Cuza** - primul domnitor al Principatelor Unite și al statului național România, între 1859-1866.

Regele Ferdinand I apare reprezentat în cea de-a **XXIV-a** compoziție, ce evocă înfăptuirea României Mari, prin unirea Transilvaniei și a Banatului cu Regatul României, iar scena se petrece la Alba Iulia, unde a avut loc Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918.⁷

Din cauza vicisitudinilor din vremea comunismului, frescele au fost parțial acoperite, iar unele dintre tablourile realizate au trebuit să fie ascunse. Au rămas, însă, intacte până în ziua de azi, putând fi admirate și pe viitor ca o dovadă a rezistenței istoriei neamului ce are avantajul transmiterii ei prin artă și cultură.

Ferdinand I

NOTE

1. Florea V., (2007), *Istoria artei românești*, Ed. Litera Internațional, București-Chișinău, p. 191;
2. <http://basilica.ro/mihai-viteazul-voievo-romanilor-in-memoria-brasovenilor/dul/>;
3. <http://basilica.ro/mihai-viteazul-voievo-romanilor-in-memoria-brasovenilor/dul/>;
4. Firuță C., Ion C.S., (2003), *Album de Artă*, Alcor Edimpex SRL, București, p. 37 I;
5. <http://www.capodopere2019.ro/portretul-oficial-al-lui-alexandru-ioan-cuza-ro.html>;
6. <https://bookhub.ro/povestea-unui-loc-palatul-casei-de-economii-si-consemnatiuni/>;
7. <http://www.f3n.ro/index.php/2017/05/20/fresca-ateneului-roman-imaginile-pe-care-nu-le-ai-vazut-niciodata-atat-de-aproape/a27/>

Prof. Monica Tică,

Liceul de Arte „Bălașa Doamna”, Târgoviște

REMEMBER

Ioan Al. Brătescu-Voinești și noi, cei de azi

Caracterizând omul, și implicit și opera sa, George Călinescu sublinia faptul că „Brătescu-Voinești... prin intensitatea atinsă în câteva puncte, prin originalitatea indiscutabilă a «duioșiei lui», înfățișează o treaptă superioară curatei simțiri etice, ocupă în literatura română un loc remarcabil...”

Într-adevăr, opera lui Brătescu-Voinești trebuie interpretată ca fiind o mișcătoare confesiune, o evocare a vieții trăite în mijlocul lumii minunate a funcțiunilor, un tablou viu, montat, gingaș, al copilăriei, adolescenței și tinereții unor oameni striviți.

Scriitorul, care prin opera sa durează o punte de legătură între generația lui Vlahuță și cea a lui Sadoveanu, face o amplă istorie a inadaptabilității unei anumite categorii de oameni, care reprezintă, de cele mai multe ori, o clasă socială. Ne referim la galeria acelor oameni distruși, nefericiți de modul în care-și duc existența, care declanșează o revoltă singulară împotriva mediului inuman, refugiindu-se în izolare, în resemnare. Eroii lui Brătescu-Voinești, fără excepție, fac parte din cei cu caractere delicate, alese, cu firi contorsionate care, în majoritate, devin niște bieți dezarmați. Ne este prezentat triumful mediocrității și al necinstei împotriva a ceea ce e superior și viabil ca pe o mare nedreptate, neindicându-se însă soluții pentru ieșirea din acest impas.

După cum sublinia Garabet Ibrăileanu, „Brătescu-Voinești, zugrăvind-ne aspectul tragic al introducerii civilizației la noi, completează pe Caragiale, care a zugrăvit aspectul ridicol al aceluiași fenomen”, înscriindu-se, putem afirma, „în galeria marilor valori naționale ale literaturii”. Putem adăuga la cele afirmate mai sus, că preluând și filtrând prin duioșia și sensibilitatea sa, stările sufletești, mistuitoare uneori, prin care trec inadaptabilii la condițiile de viață burgheze de la sfârșitul

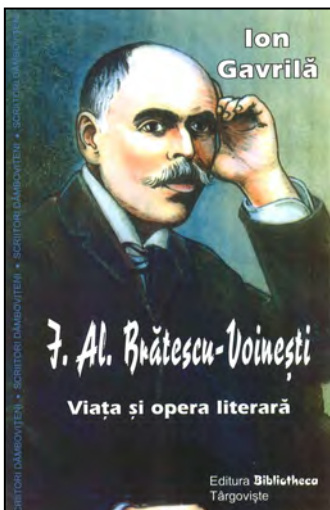
veacului trecut și începutul acestui veac, Brătescu-Voinești continuă strălucit opera începută de Barbu Delavrancea, Alexandru Vlahuță, Ion Luca Caragiale, prefigurând excelențele creații de mai târziu ale lui Camil Petrescu. Este modesta contribuție a sa la afirmarea literaturii române, la viabilitatea ei pe plan universal. Din galeria acestor inadaptabili, a celor neconformiști, vor izbucni mai târziu accentele protestatare ale operei lui Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, pentru a aminti doar câțiva din corifeii prozei românești a primei jumătăți de veac.

E un flux continuu de viață vibrantă între autor și opera sa. Aceasta ajunge să trăiască palpitant în fața personajelor sale. În multe dintre acestea ca: Mișu Gerescu, Andrei Rizeșcu, Nicușor, Nicolăiță Minciună, Iorgu Popescu (zis „Microbul”), generații de generații și-au recunoscut o parte din sufletul lor, din propriul lor zbucium interior, facându-i ca trăind în „întuneric și lumină” să tindă spre „Lumea dreptății”.

Prin aceasta, Brătescu-Voinești își aduce contribuția la cunoașterea bogatului tezaur sufletesc al poporului român, ocupând un loc remarcabil în literatura română.

De aici, larga popularitate a operei sale, mai ales în rândul copiilor și al adolescenței. Încălinat spre analitic, reflexiv totodată, el observă viața, face o introspecție în sufletele eroilor săi, cu care deseori se confundă, descrierea microcosmosului fiind tema majoră în jurul căreia gravitează opera sa, adică realitatea în care trăiește omul cu casa, grădina, gospodăria intimitatea și liniștea lui.

Prin condensarea stilului, care face ca prin câteva cuvinte să ne redea tot atâta viață, cât altul în câteva pagini, Brătescu-Voinești prefigurează epica de amplă respirație a lui Rebreanu.

Datorită acestor caracteristici definitorii, opera sa se încadrează în descrierea specificității vieții românești.

„Puiul”, „Moartea lui Castor”, „Nicușor”, „Bietul Trie” „Privighetoarea” - pentru a enumera numai o parte a nuvelor și schițelor sale - fascinează prin duișia sentimentelor, prin puritatea acestora, copilăria.

Scriitor de talent, viguros reprezentant al realismului critic în literatură, creator al unor personaje considerate prototipuri pentru anumite stări sufletești, Brătescu-Voinești continuă să fie prin opera sa o piatră viguroasă la fundamentul literaturii române.

Născut la Târgoviște, trăind o parte a vieții aici, majoritatea nuvelor sale se inspiră din realitatea acestor locuri, ca și personajele ce-i populează paginile.

Iată de ce aceste două nume: acel al scriitorului și al Târgoviștei sfârșitului de secol trecut, apar strâns legate, simbioza fiind reală și sentimentală totodată.

Cei care vor poposi la Târgoviște, pe lângă întâlnirea cu o seamă de monumente istorice remarcabile, vor avea posibilitatea de a face indirect cunoștință cu orizontul vieții celui care prin scrisul său a sperat „într-o lume a dreptății”.

Intrând în parcul casei, devenită muzeu, oaspeții întâmpinați de figura gânditoare a scriitorului, elocvent surprinsă în bustul dăltuit de sculptorul Vasile Blendea. Prilej de respect și aducere aminte...

În saloane, scriitorul parcă și-ar fi primit generos, oaspeți de seamă. Aceștia sunt cei care au trudit deasupra slovei pe pământul zbuciumat al Târgoviștei: Matei al Mirelor, Udriște Năsturel, Constantin Cantacuzino, reprezentanții dinastiei Văcăreștilor, Ion Heliade Rădulescu, Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, Ion Ghica, I. C. Vissarion, Smara Gheorghiu în mijlocul lor aflându-se, bineînțeles, Ioan Alexandru Brătescu-Voinești.

Este vorba de „Muzeul Scriitorilor târgovișteni”, al cărui patrimoniu spiritual este găzduit de casa scriitorului.

„... Mai încolo, peste iazul morilor, cu vegetație care lua în ochii copilului proporții de pampas, se află cărarea ce duce în zăvoaiele Crivinei, unde se pierdea «Puiul» lui Brătescu-Voinești căutând ouă de furnici”.

Privim la această oază de liniște, la panourile, exponatele (cărți, fotografii, manuscrise), adunate să închidă în ele o viață de om: omul care a încercat și a reușit totodată să slujească prin arma scrisului ca și alții din cei enumerați mai sus, poporul său.

Facem cunoștință aici cu familia scriitorului: Alexandrina Brătescu (născută Voinescu), mama scriitorului, Alexandru Brătescu, tatăl scriitorului, Penelopa Brătescu (născută Popescu), soția scriitorului, cu Eliza și Alexandru fiica și fiul scriitorului. Mai facem totodată cunoștință cu cineva care, deși nu aparține familiei, își merită locul prin faptul că scriitorul îl numea mentorul său spiri-tual, având pentru aceasta o deosebită admirație, Titu Maiorescu, profesorul său.

Brătescu-Voinești își recomandă apoi vizitatorilor opera sa: „Întuneric și lumină”, „În lumea dreptății”, „Din pragul apusului”, „Firimituri”, „Rătăcire”, „Cu undița”.

Avem deodată o senzație plăcută: duișia, gingășia personajelor sale ne învăluie fiind alături de noi, alinându-ne durerile, înaripându-ne speranțele.

Cu aceste impresii plecăm să colindăm orașul celor peste 19 biserici, amintind de trecutul său glorios, dar și de pulsul vieții cotidiene la tot pasul.

Nu mică este surpriza, când în această vizită ne reîntâlnim cu locuri sau nume cunoscute ale operei lui Brătescu-Voinești: iazul morii, locul hanului descris cu atâta umor în „Călătorului îi șade bine cu drumul”, tribunalul în care a lucrat și care i-a inspirat „Microbul”, în drum spre Colegiul „Ienăchiță Văcărescu”, pașii ne poartă pe strada care azi îi poartă numele: Ioan Al. Brătescu-Voinești.

Mai multe instituții de cultură din Căndești, Pucioasa îi poartă

numele, iar secția de copii a Bibliotecii Județene din Târgoviște și fosta școală nr. 2 din Calea Domnească, unde a învățat scriitorul, se mândresc cu numele și renumele acestei personalități.

Centenarul nașterii scriitorului din 1968 a fost marcat printr-o serie întreagă de acțiuni, care au culminat cu o sesiune științifică a filialei Societății naționale de științe istorice și filologice, în care s-au ținut comunicări de către membrii acesteia sau de către reprezentanți din întreaga țară.

Referindu-se la orizontul spiritual și emoțional al operei lui Ion Al. Brătescu-Voinești, putem spune că acesta este prezent în sufletele copiilor de azi, așa cum a fost el prezent în sufletele copiilor de ieri, sau așa cum va fi el în cele ale celor de mâine.

Imperturbabil, duios chiar sub masca transparentă a umorului, la care recurge ca să destindă liniile crispate ale unora din schițele primei perioade de creație; senin în premisele de la care pleacă alături de eroii săi - cărora urâtul din viață le mutilează visurile, făcându-i inadaptabili - lui Brătescu-Voinești nu-i mai

rămâne timp să fie și un mare descriptiv al naturii, deși o bună parte din viață scriitorul nostru și-o petrece în mijlocul naturii, de la care ia atâta substanță câtă să nu-i copleșească fragilitatea miniaturilor.

Cei care reproșează prozei sale această lacună, de bună seamă că nu-i privesc ochii - aproape întotdeauna împăienjeniți de lacrimi - prin care scriitorul nu mai poate vedea, în toată splendoarea lor, plaiurile smălțate de flori, sânii tolăniți în soare ai colinelor, ploconeala de crai blond a grâului înaintea fetei morgana rătăcitoare pe zările românești. Sarcina lui expresă este să aștearnă sentimentele de comizeratie în calea sinuoasă a personajelor sale, să le asiste în permanență, să le predice stoicismul ori de câte ori acestea se află la vreo răspântie de viață.

Și ne gândim că dacă în conștiința lui I. Al. Brătescu-Voinești literatura n-ar fi trebuit să aibă rolul primordial de a moraliza și de a câștiga cât mai mulți aderenți pentru o nouă cruciadă împotriva răului din viață, poate că această literatură ar fi avut de câștigat tocmai pe latura valorilor ei, contestate de critica estetizantă.

De aceea, ne întrebăm ce altă plasmă ar fi putut sublima scrisul lui Brătescu-Voinești, de vreme ce - fie urcând sfios treptele debutului, fie ajuns în culmea consacrării - el își previne astfel cititorii și, poate, detractorii: „M-a atras întotdeauna numai lumea celor învinși. Triumfătorii vieții n-au nevoie să fie descriși. Ei își scriu istoria singuri. Cu firea mea sfielnică m-am simțit mai bine în lumea celor mici și învinși pe nedrept, decât în altă parte, de aceea nu mă poate învinui nimeni dacă necazurile și lacrimile lor au fost câteodată chiar ale mele!”.

Ursit să umble pe drumuri vicinale, Brătescu-Voinești are oroare de marile bulevarde ale vieții. Ciudat, însă, că aceste anonime, dar pitorești drumuri vicinale îl duc ceva mai departe și ceva mai sus decât pe unii confrăți, eminenti citadini, iritați de gloria lui, cu toate că scriitorul - care se ține mereu departe de zumzetul cafenelelor boeme - pășește prin lumea literelor cu aceeași modestie tăcută, de parcă ar fi uitat să-și lepede pâslarii ori cizmele de cauciuc cu care calcă apele țării.

Doar o singură dată, taciturnul Brătescu-Voinești și-a ieșit din fire, aidoma lui Emile Zola, șeful școlii naturaliste franceze, care irumpesese vehement în toiul „Afacerii Dreyfus”, cu acel faimos „Acuz!”, Era prin 1928 - anul sărbătoririi prozatorului - când toată presa burgheză cotrobăia vorace de luni întregi prin lenjurile însângerate ale unei doamne din protipendadă, ucisă cu ciocanul de către amantul ei, un anume Găietan.

Atunci a detunat acel „Ajunge!”, punând capăt scabrosului scandal. Glasul lui Brătescu-Voinești, încărcat de mânie, venea de atât de sus, de pe culmile indignării, încât cel mai speriat a fost însuși semnatarul articolului, care multă vreme după aceea nu s-a mai auzit în presa zilnică.

Manualele școlare ale învățământului de cultură generală, lectura în afara clasei recomandată elevilor cuprind opera scriitorului Brătescu-Voinești în ce are ea mai sugestiv. Aceasta întregește procesul de educație și instrucție desfășurat în școală.

Elocventă ni se pare, pentru a exemplifica aceste pagini, larga răspândire a operei celui care a crezut într-o „lume a dreptății”, împlinită abia în zilele noastre.

Și într-adevăr, realizând parcă dorința unuia dintre ei care și-au făcut un crez din a iubi pământul natal, cei care trudesce spre a-i adăuga noi podoabe, s-au înfrățit în lupta pentru înălțarea omului către lumină și adevăr.

Târgoviștea cărturărească și-a pus pecetea ei, când de tristețe și când de bucurie, pe destinul literar al lui Brătescu-Voinești.

Prozatorul venea în timp după dulcile lamente ale Văcăreștilor, după avatarurile și biruințele lui Heliade Rădulescu, după hemoptiziile lui Vasile Cârlova, după strălucirile și naufragiile lui Grigore Alexandrescu, dar să nu uităm că el avea să ajungă din urmă irezistibilul umor al lui Caragiale, că avea să anticipeze duhul rural al schițelor și nuvelor lui Vissarion.

Într-o viziune detașată de ierarhizările academice, Brătescu-Voinești irupe în literatură ca o sinteză fericită a acestor mari creatori, tributari ai pământului și cerului Târgoviștei.

Și când Muzeul Scriitorului a fost gata, când slujitorii culturii din 1967 au pus ordine în acest forum spiritual, când, în sfârșit, închinătorii înaltelor umbre și-au contemplat opera, cineva s-a împiedicat pe mochete gri de un violoncel de proveniență necunoscută... De ce l-au luat în brațe și l-au plimbat prin încăperi, până au ajuns în salonul consacrat amintirii lui Brătescu-Voinești, căruia i l-au atribuit din oficiu, chiar dacă nu-i aparținuse niciodată?

Fiindcă acesta a fost Ioan Al. Brătescu-Voinești în poezia și proza românească: un violoncel. Un violoncel pe strunele căruia sufletul Târgoviștei de altă dată și-a cântat și și-a plâns epopeea.

Din volumul: Ion Gavrilă. „I. Al. Brătescu-Voinești. Viața și opera literară”, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2004, p. 160-166

TABLETĂ DE SCRITOR

AURELIAN TRANDAFIR (1938-1999)

Prozator, dramaturg, publicist. Se naște pe 29 iulie 1938 în comuna Comișani, județul Dâmbovița. Studii liceale la „Ienăchiță Văcă-rescu” din Târgoviște (1955). Ur-me-a-ză Facultatea de Filologie din cadrul Institutului Peda-gogic din Pitești (1964). De la absol-vire profesor de limba și literatura română în comuna natală. Debut literar cu schița „Bătrânul”, în „Argeș” (1967). Revista „Amfiteatru” publică fragmente din piesa de teatru „Liniștea” în numerele din 1981 și 1982. Piesa este jucată de un colectiv al Teatrului „Tony Bulandra” al Casei de Cultură a municipiului Târgoviște, primind premiul special al juriului în cadrul Festivalului concurs de teatru istoric de la Târgoviște (1982). A mai scris piesa de teatru „Vântul de noapte” (1981). De asemenea, primește premiul „Ion Luca Caragiale” pentru dramaturgie în cadrul Festivalului de Literatură „Moștenirea Văcăreștilor” (1971), precum și premiul pentru proză „Ioan Alexandru Brătescu -Voinești” al aceleiași festival. Colaborează la „Argeș”, „Amfiteatru”, „Tribuna”, „Dâmbovița”, „Graiul Dâmboviței”, „Târgoviște”, „Glasul cetății”. Publică proza „Dincolo de ape” în „Amfiteatru” (1983), care abordează același subiect ca și piesa de teatru, dar într-o altă viziune. Apare cu prozele „Puștiul” și „Noaptea Claudiei” în antologia „Culorile pământului” (Târgoviște, 1970) precum și cu alte fragmente în antologia literară „Creneluri” (1972). Editorial debutează cu romanul „Liniștea” (1989). Atât piesa de teatru cât și romanul au ca subiect epoca lui Matei Basarab, acțiunea desfășurându-se la curtea acestuia de la Târgoviște. Domnitorul valah, în ciuda contradicțiilor interne și externe, aduce „liniștea” atât de necesară dezvoltării și înfloririi culturii medievale. Trece în neființă pe 21 octombrie 1999, în comuna natală.

LINIȘTEA

Târgoviștea dormea sub coviltirul nopții, tras sub opaițul lunii. Pașii trecătorilor târgoveți nu mai călcau drumul pietruit spre ieșirea dinspre

Deal. Erau niște ore silnice, greu de îndurat pentru domn, când lumina sulița trupurile irosite ale sfinților, izbînd în meșteșugul de trei luni, dus la bun sfârșit și spre mulțumirea sa.

Zugravii plecaseră miluiți și ei de voievod și el dase porunci să li se umple butii cu vin din beșug, pe lângă lefile darnice, căci toate chipurile unse cu uleiuri rare biruiau sufletele și le umpleau de sim-țiri alese.

Se dărâmaseră schelele și, încărcate în care, apucaseră cale spre alte biserici căzute în paragina vremilor și călcătorilor mai înainte. O parte din meșteri se răsfiraseră doar către alte ulițe, altele, mai înlăuntrul târgului.

Doamna Elina dorise și ceruse cu glas dulce haină potrivită pentru biserica Sf. Ierarh Nicolae, ctitorită de vornicul Manea și jupâneasa Vlădaia. Îi venise rînd să fie așezată din temelie, să fie uitată pră-darea și arderea pricinuită de Sinan pașa. Să fie alinată o durere, ca multe altele...

Fapta rușinoasă nu se va uita în vecii-vecilor! Și mai ales acum, când vin spre domnul țării arătări negre și-l cheamă către firidele de jos și-l hârțuie în somnul amețit, până-l ajunge osteneala, dar va să fie încă treaz.

Ar vrea cumva umbra să-i pregătească obezile ia beci, altele decât cele știute, dacă nu-i satură pe turcii doritori de mărirea tributului și-i rîd obraznici că vin spre el...

„Ai bani, ghiaurule, și te plîngi... Zidești pentru ai tăi și dai din umeri că s-a saturat țara?”

Umbra se deșiră și întinde brațul peste o câmpie ce rîde în spicele griului, ca un copil răsfațat cu alinări. E parcă un turc sau tătarul ce vine de peste Nistru și poartă flacăra răzbnării în dinți, ca pe un cuțit plin de sânge...

... Aude strigătul strajei dinspre Valea Voievozilor, își înfășoară ochii în pleoapele obosite și-și șterge sudoarea. Bărbia îi cade către i piept și gândul îi zboară spre grija asprilor și a talerilor, că nu e chip să doarmă și picături

de foc îi sfârâie buzele amărâte de gustul migdalelor. S-a subțiat la trup dar dârzenia îi aduce speranțe mereu înnoite în iubirea pentru pământul cel drag al Valahiei. Sărmanul, sfântul pământ, care i-a născut furtuna din el și 1-a prins în hora cea mare și fără odihnă.

Straja vine până la ușă și pleacă, ducându-și târlcii din pâslă și poartă cu ei adiere de somn pisicos, târșit pe pietrele călcate de fiare sălbatice și voievozi năzuitori de bine.

*

Clopotele de la Mitropolie trezesc lumea din amorțeli și voievo-dul își ia doftoriile aduse de Mascellini, pentru durerile din șale, ce-l prind ca n clește și-i smolesc fața.

La conacul lui din Dobreni, Constantin Cârnu pune slugile să-i l facă lună carîta, iscodește din cerdacul înalt dacă sosesc olăcari cu vestea să fie domn al țării.

Uriil citește în odaia sa rândurile Monahului, pe care le-a trimis voievodului prin om de nădejde, dar îi e teamă să le dea în vileag.

Și zice Monahul, parcă azvârle preveste:

„Poruncile tale le-am slujit și-am făcut pe alții limbuți de încre-dere. Am înmulțit cuvintele, cugetând la ceasuri de cumpănă și de liniște. Nu e greu să-ți dai obștescul sfârșit, măria ta, dar ia aminte că dincolo te va durea tăcerea în care ți se va întrupa numele, ea n-ai mișca osia și m-ai alungat în nimic. Cu umărul ai fi urnit-o, dar eu mă rog pentru iertare, căci mi se arată iar ghicitoarea de care-mi vorbeai, pe lingă apa întristată a lalomitei...”

Uriil aude cuvintele mării sale și cumpănește la îndreptările ce vor veni, căci seimenii s-au potolit și țara a intrat în liniște. El vede cum

oștenii curții caută cu privirile înspre coama dealului de la mănăstire și în pacea care pogoară se aud tălăngile oilor, în curgere domoală către strunga domnească de la Viforâta.

Din soare răsare până-n soare apune pământul, sărutat cu iubirea vitejilor, îngropați în el, va primi vraja luminii și, când va cădea amurgul, ca o pecete de cerneală, el va osteni să talmăcească acele clipe de taină ale voievodului, să le dea strălucire, spre a birui tăce-rea despre care glăsuie Monahul în supărarea sa.

Și a zis măria sa:

„Eu am șazut ca domn să pun în sufletul neamului meu lumina de liniște și rodul izvorât cu sudoarea osteneții, spre a alunga rău-tatea străinilor ce-au pofțit la țara mea”. Curtea își va tăinui tăce-rea în pietre și lumea în mișcare se va rări; va veni noaptea și se va aprinde felinarul, ca semn de odihnă pentru toată suflarea cetății.

Sufletele mahalalelor dinspre Calea domnească și Bărăție vor ațipi iar străjile vor veghea șoaptele care aduc amăgeala somnului și domolirea patimilor.

Fuiorul lunii va îmbrăca Turnul într-o lumină de fagure și roiuri de albine vor fulgui mâine printre pomii curții, din mândra Cetate a Târgoviștei, spre florile țării, așa cum a pofțit măria-sa Matei Basarab, mângâind cu privirea sa blajină steaua născătoare de belșug. („Liniștea”, roman, București, Editura Albatros, 1989)

Din volumul: Victor Petrescu, Mihai Stan. „Târgoviște: ore astrale ale cetății: (Analecte)”, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2017, p. 571-573

GEORGE GEACĂR

3 feb. 1953, comuna Produlești,
județul Dâmbovița – 7 iun. 2015, Târgoviște
poet, prozator, eseist, critic literar, ziarist

Se naște într-o familie în care „tata și mama își pierduseră tinerețea din cauza războiului”, copilăria petrecând-o „stând singur acasă și citind”.

Cursuri pri-ma-re și gimnaziale în comuna natală, ur-ma-te de cele liceale la Titu. După satisfacerea stagiului militar se angajează la fabrica găeșteană de frigidere, ca muncitor necalificat. Din 1980 absolvent al Facul-tății de Limba și Literatura Română a

Universității București. Profesor de limba și literatura română la Produlești, Sălcioara, Răzvad. În perioada 1990-1991 redactor la ziarul „Dâmbovița”.

Se implică în viața politică a anilor de după 1989 ca membru al Partidului Alianței Civice, candidând fără succes pentru Parlamentul României.

Frecventează cenaclurile: „Amfiteatru” (București), cel de la Titu, din Târgoviște („Cicerone

Theodorescu”), precum și cenaclurile: „Numele poetului” și Clubul literar „Altfel”. Membru al Uniunii Scriitorilor din România (2006).

Debut cu poezie în 1979 la „Luceafărul” și în același an în revista „Amfiteatru”. Colaborează la „Lucea-fărul”, „Amfiteatru”, „Tribuna”, Suplimentul literar-artistic al „Scânteii tineretului”, „Realitatea dâmbovițeană”, „Litere”. Cu proză, eseuri, critică la „România literară”, „Ziua literară”, „Ramuri”, „Litere”, „Argeș”, „Revista Nouă”, „Prăvălia culturală”, „Climate literare”, „Poesis”, „Ca și cum”. Este premiat la diferite concursuri de poezie: „Hercules” (Băile Herculane, 1981); „Baladele Dunării” (Galați, 1982); Festivalul Concurs de Literatură „Moștenirea Văcăreștilor” (Târgoviște, 1983); Festivalul „Sensul iubirii” (Dobreta Turnu-Severin, 2003).

Debut editorial cu „*Întâmplări cu creierul meu*” (1997) pentru care obține „Premiul pentru debut” al Asociației Scriitorilor din București, urmat tot de un volum de versuri „*Concert pentru coarde vocale și nervi*” (2002). Este o poezie ce percepe lumea înconjurătoare printr-o exprimare elegantă și totodată superioară stilistic, filtrată prin sensibilitatea și „creierul” său. Persiflând existența de zi cu zi: „acum locuiesc într-un apartament, merg la piață/ duc seara gunoiul, mă interesez de una de alta”, asistând la momentul când: „se dădea atunci adevărata luptă/ între imaginar și real”, poetul alege „de cele mai multe ori ficțiunea”, stresat „de timpul în genere care nu mai trece odată”. Concepe actul de creație ca pe un „concert pentru coarde vocale și nervi”, unde „nu ca apa la vale/ curge poemul, mersul lui chinuit/ cuvintele lui de asemenea/ nu se aud necurățate, umplu foi după foi/ până se curăță cuvintele/ scriu/ un poem/ până când el devine poemul, poemul lui”.

Lecții de ficțiune uneori, versurile dezvăluie un orizont în general apăsător, cenușiu, din care răzbate o anumită revoltă în care se recunoaște că „mie mi-e lehamite de atâta/ limbaj în libertate/ atâta conotație în vid/ din revista pe care mama o lasă deoparte/ particip alături de poet/ la aventură suflete fără coajă”.

Volumul „*zoom. gaura de vierme*” este o antologie din „*Întâmplări cu creierul meu*” și „*Concert pentru coarde vocale și nervi*”, adăugându-se o serie de texte inedite, grupate în „gaura de vierme”, într-o urbe cu „ziduri întristate”: „aici era big. big din micro nouă/ ce cozi erau aici la cârnați și la ouă/ la frații petreuș (doi pui schilozi într-o pungă/ pentru cine nu știe)/ la tacâmuri de pește și la oase cu zarzavat!/ dar cozile la pachetelul de unt de cincizeci de grame/ dar coada cu buletin la salam?”.

Izvorât dintr-o mare tragedie, o boală incurabilă (leucemie), din experiența trăită în spital, volumul „*Foarte foarte aproape*” dezvăluie luciditate, resemnare în fața propriei degradări ireversibilă, trăind printre „prospectele citostatice/ declarațiile de accept/ pentru perfuzii/ pastile extrem de scumpe”, în esență fața dramatică a unui bolnav incurabil, într-un spațiu de spital din București.

Eseul critic „*Marin Preda și mitul omului nou*” (2004) propune o altă abordare a scriitorului, a operei sale autobiografice, subliniind faptul că prin ea „spun – până la urmă că important este să supraviețuiești, în anumite condiții, prin orice mijloace: cu sau fără demnitate”.

La un an de la dispariție i se publică romanul postum „*acumva*” (2016), ce ne dezvăluie un prozator talentat.

Scrieri

Întâmplări cu creierul meu. București, Editura Cartea Românească, 1997; *Concert pentru coarde vocale și nervi*. București, Cartea Românească, 2002; *Marin Preda și mitul omului nou* (eseu critic). București, Editura Cartea Românească, 2004; *eu, zise el*. București, Editura Vinea, 2005; *zoom. gaura de vierme*. București, Editura Casa de pariuri literare, 2013; *foarte foarte aproape*. București, Editura Casa de pariuri literare, 2014; *acumva*. roman, București, Editura Casa de pariuri literare, 2016

Din volumul: Victor Petrescu „*Dicționar General al literaturii dâmbovițene (1580-2020)*”, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2022, p. 297-298

TINERE CONDEIE

Omul călător prin timp

Te rog, pe tine om frumos, ia-ți timp și te gândește
Dar fără supărări și rele, caci el se risipește
Și de te scalzi în încruntare, pierzându-ți jalnic timpul,
Norocul tău să-l dai mai bine celui ce-nfruntă vidul
Căci ești special că ai zărit cerul și astă dată,
De știi că și mâine o faci, durerea-i alinată
Și orice macină pe om e doar o adiere,
Iar vântul timpul ce ia răul și mai departe-l pierde

Te-ntreb pe tine, om frumos, ce o fi atâta bai?
Dacă în loc de neajuns tu vezi numai ce ai,
Și dintr-o încăpere rece-n ton gri și anost,
Ai revedea un plai de roze cum nici nu ar fi fost
Nu pierde vremea supărat de ce nu poți să schimbi,
Căci lupta contra la destin te-ar duce la nimic

Să fi loial și tu de acum în hora neagra a morții,
Căci ea e lungă cât pământul și o jucăm cu toții
Dar nu fi trist și-nspăimântat de ceea ce o să fie,
Ci tu dansează într-un fel cum ți-ar plăcea doar ție
Și să-l ajuți pe cel ce-l vezi nu știe a dansa,
Și spune-i și lui câțiva pași din înștiințarea ta
Iar de mai vezi pe colo alții de vor pași mai bine,
Gândește-te ca pașii tai sunt cei destinați ție

Culege bine și păstrează ce crezi că folosești,
Săpând printre comori de preț curajul sa-l găsești,
Iar de te fură umbra trista schițând iarăși un țipăt
Citește-mi versurile iar și ia-o de la capăt

Delia Băltănescu,

Clasa a X-a, Colegiul Național Pedagogic
„Constantin Cantacuzino” Târgoviște

Cuprins de gânduri

Nuanțe
De gânduri, de emoții și de culori
Atâtea speranțe
Însă totul este incolor.

Sentimente
De fericire, de tristețe și de confuzie
Câte momente
Pline de iluzie.

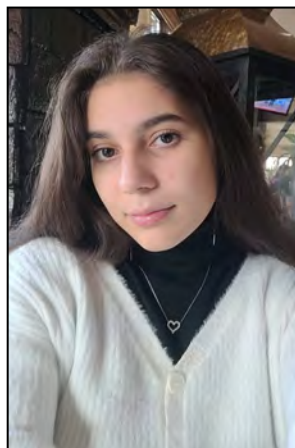
Fragmente
De viață, de suflet și de stele
Multe planete
Timpuri eterne.

Sunt o naivă ce umbla desculță pe valurile înghețate
Dorindu-mi să fiu într-o altă realitate.
Exist în trecut, trăiesc în viitor
Însă în prezent sunt doar rătăcitor.

Sunt fragmente de stele dintr-un cosmos îndepărtat
Ce dintr-un sărut a fost creat.
Sunt dragostea pe care o simți mereu
Și dorul pe care vrei să-l uiți, dar ți-e greu.

Deci cine sunt?

Sunt prezentul cuprins de amintiri

O ființă ce se hrănește
din povestiri
Sunt timpul ce nu e
măsurat în ore
O copilă cu idei incolor.

Exist.

Kalomira Popa,

Clasa a X-a, Colegiul
Național Pedagogic
„Constantin
Cantacuzino” Târgoviște

Fragment din lucrarea „Povestea dorințelor”

Cu toții am auzit despre faimoasele povești care s-au scris acum mulți ani, în urma unor fapte vitejești și nobile ale bunilor eroi și eroine. De asemenea, toți îi cunoaștem pe răii și maleficii vrăjitori și vrăjitoare care au încercat, eșuând de fiecare dată, să distrugă

finalurile

fericite ale celor care le merită.

Dar ceea ce nu știți, este că acum ceva timp o fată foarte rea și egoistă, pe nume Cleopatra, a încercat la rândul ei să distrugă tot ce a construit Binele până atunci, atât pe eroi cât și finalurile lor fericite. Această misiune a fost una dintre cele mai greu de îndeplinit dintre câte au fost, deoarece pentru a putea schimba ceva, care deja s-a îndeplinit, trebuie să fi unul dintre cei mai puternici vrăjitori din lumea aceasta, dar ea era doar o simplă fată care dorea să schimbe ceva în lumea aceasta, acel ceva fiind Binele.

Așa începe povestea noastră, cu o zi minunată care a declanșat un eveniment care a schimbat istoria.

Într-o căsuță de la marginea satului agitat, Cleopatra își creează planul malefic ajutată de pisica ei, Negruța. Împreună speră să-l descopere pe Vrăjitorul Dorințelor, care îți îndeplinește orice dorință, fie că are un scop bun, sau în cazul nostru, unul rău.

El putea fi găsit doar în Munții Îndepărtați, cei mai periculoși din lume, pentru că oricine intră nu mai iese, așa că ea și prietena ei pisicuța, au început să își creeze planul.

Acesta era unul ușor, trebuiau să intre în palatul Vrăjitorului și să-și pună dorința, însă ce era mai greu acum avea să vină. Ele nu puteau găsi o soluție prin care să ajungă unde nimeni nu a putut niciodată, dar fetele erau atât de istețe, încât au găsit o cale. Trebuiau să

meargă pe cel mai primejdios și anevoios drum din acești munți.

–Haide să încercăm! spuse Cleopatra.

Pisicuța, însă dăduse din cap, dezaprobator.

– E singura cale, spuse Cleopatra disperată pentru că știa că pisicuța ei era tare încăpățânată.

După ce fata s-a rugat de ea, Negruța a fost într-un final de acord cu Cleopatra, așa că, în dimineața următoare și-au strâns lucrurile, au zis rămas bun orașului și au pornit să descopere lumea, în special Munții Îndepărtați.

Drumul pe care au luat-o duce către Vulcanul de la Capătul Lumii, care poate exploda în orice secundă, aruncând tone de lavă peste Cleopatra și Negruța. După multe ore de mers au ajuns, în sfârșit la Munții Îndepărtați. Erau mari și ascuțiți, grandioși și măreți, minunați și spectaculoși, dar nu aveau timp de ai admira, trebuiau să îl găsească de Vrăjitor. Pentru asta au trebuit să meargă pe cel mai periculos drum, ceea ce nu le-a fost deloc ușor. Întâi, trebuiau să treacă pe un pod făcut din lemn, care era foarte fragil și foarte strâmt. După ce au trecut, cu foarte mare ușurință, au trebuit să meargă pe marginea strâmtă a unei prăpăstii, care dacă punea piciorul unde nu trebuie cădeau într-o mare de lavă. Acum au ajuns la ultima etapă a traseului, trebuiau să se urce pe un munte foarte înalt și periculos. Cleopatra era aproape să cadă, însă fu salvată pisicuța ei credincioasă. Când au ajuns sus, stăteau întinse pe iarbă și se odihneau.

– După ce o să ne îndeplinim misiunea, nu o să mai urcăm pe munți sau să mai mergem pe marginea vreunei prăpăstii, vom sta într-un palat, spuse Cleopatra obosită.

Pisicuța dădu din cap, în semn că „Da” și se prăbuși la pământ, adormită.

Ioana-Alina Rîstea,

Clasa a VII-a, Școala Gimnazială
„Mihai Viteazul” Târgoviște

Fragment din lucrarea „Gândac – Din firul croit al vieții”

„În primăvara anului 1944, o veste cutremurătoare a ajuns în Comișani: rușii se apropiau din ce în ce mai mult, iar războiul părea să se îndrepte spre un deznodământ nefericit. Ion și familia sa au început să se pregătească pentru

eventualitatea ca rușii să ajungă în satul lor.

Câteva luni mai târziu, în vara anului 1944, forțele sovietice au invadat România. Când au ajuns în Comișani, locuitorii erau speriați și neliniștiți, iar Ion și familia sa nu făceau excepție.

Rușii și-au confecționat o tabără în una din curțile vecine familiei Iosif. Perioada șederii rușilor în Comișani a fost una marcată de frica și cruzime. Aceștia furau din curțile oamenilor animale sau culturile lor de legume. Pe lângă furtul de provizii, aceștia răpeau de cele mai multe ori fetele tinere, pe care de cele mai multe ori le violau. De aceea mulți cetățeni ascundeau animalele sau fetele în căpițele de fan sau în locurile unde rușii nu ar bănuși.

Odată cu venirea rușilor, Ion și familia sa au fost nevoiți să se adapteze unui nou stil de viață. Prezența rușilor a adus și multe frici. Soldații sovietici erau văzuți de mulți ca fiind duri și neînțelegători, iar oamenii se temeau să nu încalce legile impuse de ei. Alexandru și Alexandrina își petreceau zilele îngrijorându-se pentru familia lor și pentru bunurile lor. Își ascundeau animalele și legumele în locuri ascunse, încercând să le protejeze de furia soldaților sovietici. Era o luptă constantă pentru a supraviețui într-o perioadă extrem de dificilă.

Ion, pe de altă parte, era curios să afle mai multe despre soldații sovietici. El era un

adolescent curajos și aventuros și nu putea sta pe loc în fața acestei situații. Petrecea zilele privind soldații și încercând să înțeleagă mai mult despre obiceiurile lor.

Într-o zi, a decis să se apropie de un grup de soldați care își luau o pauză de la furatul animalelor și să încerce să-i facă să râdă.

– Hei, băieți! Ce faci acolo? Văd că ați venit să ne luați animalele și legumele! spuse Ion.

– Ce zici, băiatule? Nu te înțeleg! răspunse un soldat sovietic neînțelegând ce spune Ion.

– Ați venit să ne luați animalele și legumele? Nu mai aveți ce să mâncați la voi acasă? întrebă Ion râzând.

– Haha, da, avem nevoie de hrană. Dar tu ești prea mic să înțelegi asta. Ia răspuns un soldat.

– Nu sunt chiar atât de mic! Am învățat câteva cuvinte în limba voastră. i-a spus Ion.

– Ești un băiat curajos! Dar ai grijă să nu te bagi în probleme! I-a atenționat soldatul

– Mulțumesc pentru sfat. Aveți grijă de animalele noastre, da? I-a spus Ion cu Sarcasm.

– Promitem că o să avem grijă de ele. I-a spus răsând ironic unul dintre soldați.

Ion se întoarse acasă fericit că a reușit să vorbească cu un soldat sovietic și să-i facă

Să râdă. Alexandru și Alexandrina erau îngrijorați pentru el și i-au spus că trebuie să fie foarte precaut în preajma soldaților străini.

– Ion, trebuie să fii foarte atent cu acești soldați sovietici. Sunt imprevizibili și periculoși! I-a exclamat Alexandru.

– Da, trebuie să te ferești de ei și să eviți orice situație care ar putea să creeze probleme! a adăugat Alexandrina îngrijorată

După câteva săptămâni de când rușii se stabiliseră în curtea vecină, Alexandru a

Decis să meargă să vorbească cu ei. Cu toate că nu vorbea limba rusă, Alexandru a

Încercat să comunice cu soldații prin gesturi și prin câteva cuvinte în limba lor, pe care

Le învățase de la un vecin care fusese prizonier în Rusia.

– Buna ziua, tovarăș! Noi suntem vecinii dumneavoastră. Vrem sa ne înțelegem bine si sa nu avem probleme intre noi. Ne respectam legile si speram sa ne respectați și dumneavoastră. Aveți nevoie de ceva de la noi?

– Da, da, bani, bani! A răspuns unul dintre soldați.

Alexandru și-a dat seama că soldatul respectiv îi cerea bani, așa că a scos din buzunar

O mână de bani și i-a oferit soldatului. Acesta a luat banii și i-a aruncat într-o ladă de tablă veche, apoi a râs zgomotos și a închis poarta curții.

– Mda, asta a fost ceva! A spus Alexandru întorcându-se spre familia sa.

– Ce au vrut de la tine, tata? A întrebat Ion.

– Au vrut bani, bineînțeles. Pare că asta le place cel mai mult! A răspuns Alexandru, încruntându-se.

Alexandrina a adăugat:

– Să sperăm că nu vor mai veni să ne ceară bani. Avem nevoie de toți banii noștri pentru a supraviețui!

– Da, ai dreptate, draga mea! Va trebui să fim precauți și să încercăm să evităm orice

Situație care ar putea să ne coste bani sau probleme cu autoritățile sovietice! A spus Alexandru”

Andrei I. Iosif,

Clasa a IX-a, Colegiul Național Pedagogic
„Constantin Cantacuzino” Târgoviște

„Dezhumare/ Îmbălsămare”

Aveam o tavă de sânge în bucătărie
(Nu e ceva bizar, dar acolo era)
Înecat un țânțar

Blitz-ul se reflecta în inox
Și poza a ieșit
Prost

Ultimele sale clipe într-o
Coroană argintie
Litere se leagă-nod
„Cedez
Decedez, să-mi fie
Regret
că n-am învățat să înot”

Atunci m-am întrebat dacă i s-ar părea
Amuzant
Râzând,
Realizând
Că mai devreme mă întrebasesem dacă știe
Sac de oase
Ce coroane chicioase i-au pus pe mormânt

„Teoria culorii”

Dacă aș putea crea o culoare nouă
Aș compune-o din toate nuanțele ochilor tăi,
De la verde crud la galben crom

Ca un cuib de rândunică
Croit în formă de atom

Dar, în loc de crengi,
ar avea toate luminile pe care le porți în păr

Sper să nu-și piardă plasticitate,
Ca o plastilină amestecată, aritmică
Haotică
E o supă-alfabet cromatică
Dar nu are crom, are mercur

Dacă aș putea crea o culoare nouă
Sincer îți spun
Cred că doar m-aș repeta și aș plagia
Planeta Mercur

Alexandra-Cristina Vișan,

Clasa a XI-a, Liceul de Arte
„Bălașa Doamna” Târgoviște

Ziua Culturii Naționale (15 ianuarie 2023)

Biblioteca Județeană "Ion Heliade Rădulescu" Dâmbovița
Consiliul Județean Dâmbovița
Arhiepiscopia Târgoviștei
În parteneriat cu:
Academia Oamenilor de Știință din România
Centrul Județean de Cultură Dâmbovița

TRANSFORMAREA DIGITALĂ A INSTITUȚIILOR PUBLICE DE CULTURĂ

Conferință susținută de
prof. univ. dr. Doina BANCIU, vicepreședinte A.O.S.R.

Moment artistic susținut de
Sextetul Orchestrei Simfonice Muntenia

13 ianuarie 2023, ora 11:00
Sediul Bibliotecii Județene Dâmbovița
Târgoviște, Strada Stelea, Nr. 2
Sala de Conferințe

"24 ianuarie 1859 în conștiința românilor" Concurs județean dedicat elevilor de liceu (24 ianuarie 2023)

CONSILIUL JUDEȚEAN DÂMBOVIȚA
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ "ION HELIADE RĂDULESCU" DÂMBOVIȚA

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN DÂMBOVIȚA
COLEGIUL NAȚIONAL "ENACHEȚA VĂCĂRESCU" TÂRGOVIȘTE

24 ianuarie 1859 în conștiința românilor

- Concurs județean -

20 ianuarie 2023, Ora 13.00
Sediul Bibliotecii Județene Dâmbovița
Str. Stelea, Nr. 2 - Sala de Conferințe

Zilele Județului Dâmbovița (31 mai – 4 iunie 2023)

